GÖZE TAKILANLAR 4

Söz Saati

Abdullah Aymaz

SÖZ SAATİ
Abdullah AYMAZ

Söz Saati

Abdullah Aymaz

SÖZ SAATİ

(Göze Takılanlar-4)

Editör
Ömer ÇETİNKAYA

Görsel Yönetmen
Engin ÇİFTÇİ

Kapak
İhsan DEMİRHAN

Sayfa Düzeni
Mehmet SÜM

ISBN
978-975-278-240-2

Yayın Numarası
471

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan Matbaası Sarnıç Yolu Üzeri No: 7
Gaziemir/İZMİR
Tel: (0232) 252 20 96
Kasım 2007

Genel Dağıtım
Gökkuşağı Pazarlama ve Dağıtım
Merkez Mah. Soğuksu Cad. No: 31 Tek-Er İş Merkezi
Mahmutbey/İSTANBUL
Tel: (0212) 410 50 00   Faks: (0212) 444 85 96

Işık Yayınları
Emniyet Mahallesi Huzur Sokak No: 5
34676 Üsküdar/İSTANBUL
Tel: (0216) 318 42 88   Faks: (0216) 318 52 20

www.isikyayinlari.com

İÇİNDEKİLER

Birinci Bölüm

DİN VE SOSYOLOJİ

İkinci Bölüm

DEĞİŞEN HAYATLAR

Altıncı Bölüm

GEZİ NOTLARI

Birinci Bölüm

DİN VE SOSYOLOJİ

PAYLAŞMA ZEVKİ

Hamburg'da Orient Institut (Doğu Enstitüsü) Müdürü Prof. Dr. Udo Steinbach ile görüştük. Kendisinin "21. Yüzyılda Türkiye" isimli bir de kitabı var. Türkiye'yi yakından takip ediyor... "Medeniyetlerin Çatışması" tezini yanlış ve eksiklerle dolu buluyor. İnançlarını muhafaza şartıyla bütün insanların renkli kültürlerle bir arada yaşamasının sağlanmasını uygun görüyor.

Benim, "Yükselen değerler arasında, insanlığın ne mânâya geldiğinin anlaşılmasıyla yani insanın mahiyetinin yüceliğinin kavranması da var. Artık bundan böyle bu güzel anlayışın siyasete, ekonomiye yansıması gerekir." şeklindeki düşünceme "Güzel; ama biraz hayal olur." diye karşılık verdi. Bunu söylerken, dünya gerçeklerini, büyük devletlerin tutumlarını, insanlığın şu anda bulunduğu noktayı hatırlatarak, "Henüz böyle bir şey zor." demek istedi.

Bugünkü şartlarda haklıydı. Ama böyle bir şey, iğne ile kuyu kazmaktan zor olsa bile "Yaratan'dan ötürü yaratılanı sevmeyi" prensip edinenlerin, her bir insanın mahiyet-i ulviyesi itibariyle cihanlara değer olduğunu bilip "Ne var ise âlemde Âdem'dedir, Âdem'de." diyenlerin başka bir düşünceleri olamaz. Bu anlayış onlar için, "mecburi istikamet"tir.

Peki o zaman, ozon tabakası, nükleer atıklar, AİDS vs. insanlık problemleri niçin bütün insanlığı meşgul ediyor. Köy haline gelmiş bir dünyanın, bütün problemlerinin "kapalı kaplardaki suyun" durumu gibi eninde sonunda bir ucundan herkese dokunması mukadder değil midir? Hiç bu kadar ciddi mesele-

ler göz boyama nevinden göstermelik şeylerle çözülebilir mi? Kendisini ezilmiş, sömürülmüş hisseden ve bu yüzden bütün insanlığı doğrudan veya dolaylı yollardan suçlu kabul eden, kin ve öfke ile dolu bir dünyanın varlığını inkâr edebilir miyiz?

"Bir şeyin hepsi elde edilmezse, hepsi de terk edilmez." prensibi açısından bizler elimizden ne geliyorsa onu yapmak mecburiyetindeyiz. Bir insan olarak, hangi ırktan veya dinden olursa olsun, günde 18 saat çalışmak mecburiyetinde olup eline ancak 5 dolar geçen insanları düşünmek bizim için bir vicdan borcudur. Bir tarafta insanlar açlıktan kırılırken öbür tarafta fiyatlar düşmesin diye Allah'ın kulları için yarattığı hububatı denize döken, koyunları öldürüp leşlerini gömen, sütleri çukura boşaltan merhametsiz, müsrif hatta vahşi bir anlayışın düzeltilmesi için (hatta onların da tatmin yollarını bularak) çareler üretme yolunda gece gündüz düşünmek zorundayız. Fakat bu hususta en temel husus tertemiz bir inançtır. Derin bir Allah inancı ve ondan doğan şefkat, bütün insanların maddi-manevi her türlü hastalıkları için en güzel çare ve hiçbir yan tesiri olmayan bir çözümün esasıdır. Çünkü, elinizdeki imkânları, bütün insanlarla paylaşmanın, hiçbir lezzet ile kıyaslanmayacak mukaddes üstün hazzı, insanlara telkin edilip ruh, vicdan ve kalplerine duyurulduğu anda işler hal yoluna girmiş olacaktır. Bu noktada gerçek ilaçlar mevcuttur ve kullanılmayı beklemektedirler. Ben çok ümitliyim.

Dünya çapındaki diyaloglar dile getirilince Dr. Steinbach, "Bunun dünyada alternatifi yok." diye takdirini belirtti.

Belki biraz kendimi müdafaa etmek gibi oldu; ama Dr. Steinbach'a elimden geldiği kadar "paylaşma duygusunun" manevi ve yüce zevkinin müthiş bir iksir olduğunu anlatmaya çalıştım. Duygu ve düşüncelerimi tam ifade edebildim mi bilmiyorum; ama Dr. Steinbach'ın bu görüşmeden memnun olduğu her halinden anlaşılıyordu...

ARTIK ŞARTLAR DEĞİŞİYOR

Bütün Dünya dergisinin Haziran 1955 ve 89. sayısında "İslamiyet: Yanlış Anlaşılmış Bir Din" başlıklı yazıda yazar James A. Michener, "Aslında Hristiyanlığa ve Museviliğe çok benzeyen bir dinin Avrupa ve Amerika'da bu kadar yanlış anlaşılması, bugünün dünyasının en garip hadiselerinden biridir. Son zamanlarda Amerika'yı ziyaret eden tanınmış bir Müslüman'ın başına neler geldiğini, kendisine, farkında olmadan nasıl hakaret edildiğini sizlere aktaracağım: New York kiliselerinden birinde, misafir zata, bir mozayik gösteriliyor. Fakat bu mozayikte, İsa, Musa ve Buda, insanların ruhlarına ışık, istikamet vermeye çalışırken, Muhammed, elinde kılıç halkı ölüme mecbur ederken gösteriliyor. Daha sonra bir film seyrediyor. Burada Haçlılar, Kudüs'ü almak için Müslümanlarla harp etmekteler. Haçlılar tahsilli, aklı başında kimseler. Müslümanlar ise cahil ve vahşi olarak gösterilmektedir. Bir gazete Muhammed'in yerle gök arasında asılı duran kurşun tabutundan bahsederek bu inançla alay ediyor." diyor. Sonra da İslamiyet'in öyle olmadığını izah ediyor. Son bölümde yazar: "Senelerce İslamiyet hakkında etüdler yaptım. (...) İslamiyet çabuk yayılmıştır. İslamiyet'in kılıç kuvvetiyle yayıldığını iddia eden Batılılar hata ederler. Kur'ân vicdan hürriyetini kabul etmiştir. İhanet etmedikçe ve vergilerini ödedikçe yabancılar, Müslüman memleketlerde daima rahat ve huzur içinde yaşamışlardır. Unutulmamalıdır ki Müslümanlarla temas eden Haçlılar, memleketlerine şiir, şövalyelik, harp stratejisi ve devlet hakkında yepyeni fikirlerle dönmüşlerdir." diyor.

Ama bugün Müslümanlar kendilerini doğru anlatabilmek için her türlü teknolojik imkânı kullanmaya çalışan pek çok İslamî teşkilat ve fedakâr mensuplara sahiptir. Gerçi Sultan II. Abdülhamid, seneler önce Amerikalı bir mühtedi olan Muhammed Web'den; New York'ta İslamiyet'i yaymak için bir müessese kurup, gazete ve kitaplar bastırmasını istemiş, bu hususta da Washington Büyükelçiliğimiz kanalı ile gizlice yardımda bulunmuştur. Artık bu gerçekleri Yıldız Sarayı'ndaki yazışmalar ortaya koymaktadır. Ama bugün için Amerika'da doğup büyümüş ve Amerikan vatandaşı olan pek çok şuurlu Müslüman, oluşturdukları teşkilatlarla anayasal haklarını açıktan kullanmakta, hatta daha önce yazdığım gibi Başkan Clinton'a bu hususta danışmanlık bile yapmaktadırlar.

Son olarak da Londra'da yayımlanan haftalık El- Müslimun Gazetesi, ABD'nin ilk Başkanı George Washington'ın torununun Müslümanlığı seçip Yusuf ismini aldığını bildirdi.

Bu güzel gelişmelere, yenilerinin ekleneceğini ümit ediyoruz.

“KONUŞA KONUŞA DİNLER”

Almanya’ya son gidişimizde Hamm’da Din Bilgisi Öğretmenleri Yetiştirme Enstitüsü görevlilerinden Teolog Dr. Reinhard Kirste ile görüştük. Kendisi, aynı zamanda Protestan Akademi’nin Dinlerarası Çalışma Enstitüsü’nde de çalışmalar yapıyor. İslamiyet’le ilgili çalışmaları olduğu için uzman olarak tanınan Dr. Kirste, bize çalışmaları hakkında geniş bilgiler verdi. Hristiyan-İslam diyalogu için yaptıkları seminerlerde, dinlerdeki Allah’a iman konusu, Allah’a imanın nasıl olması gerektiği, ibadetler, İncil-Kur’ân, müşterek vahiyler ele alınıyor. Karşılıklı olarak herkes birbirinin inanç ve anlayışını anlamaya çalışıyor. Neticede herkesi kendi konumunda kabullenme anlayışı gelişiyor.

Öğretmen Yetiştirme Enstitüsü’nde sadece din bilgisi öğretmenleri değil, bu konuya ilgi duyan rehber öğretmenler de yetiştirilmeye çalışılıyor. Bu konuda, bilgi, belge, okul programları, ders materyalleri, araç ve gereçleri temin ediliyor. İnsan hakları ve din konusu üzerinde, ayrıca özellikle duruluyor.

Protestan Akademi adına her iki senede bir 600-700 sayfalık kitap neşrediyorlar. Dr. Kirste’den başka Prof. Dr. Paul Schwarzenau ve Prof. Dr. Udo Tworuschka’nın bu kitapları hazırlamada müşterek gayretleri var. Dinlerarası Çalışma Enstitüsü’nün görevlendirilmesiyle *“Konuşa Konuşa Dinler”* serisi adında bu kitaplar neşrediliyor. Her kitabın özel bir konu-

su var... Ağırlıklı olarak tasavvufun diyalog gücü, gelenek ve modernlik arasında dinlerarası diyalog, değerlerin değişimi...

Ayrıca imkân buldukça "Dinlerarası Ufuklar" serisini de yayınlıyorlar. Bunlardan 2001 vizyonu isimli kitap, Dr. Kirste, Dr. Klöcker, Dr. Schwarzenau ve Dr. Udo Tworuschka tarafından yazılmış. Yüzyıllık dinler diyalogu, Avrupa'da İslam Din ve Kültürünün Katkıları, Protestanlık ve İslam; Yollar ve Yanılgılar bu kitaptan bazı başlıklar.

Dr. Kirste, bütün bu çalışmalarda hedeflerinin, farklı dinlerdeki insanların bir arada yaşarken ön yargıların giderilmesi, barışın sağlanması ve evrensel değerleri müşterek nokta yaparak dünyayı yaşanır konuma getirmek olduğunu ifade ediyor. Dr. Hans Koschnik, dinlerarası barışı sağlamadan dünya barışının sağlanamayacağını söylüyor. Hangi dinden olursa olsun, insanları ve inançları, kendi konumunda eşit görmeli ve değerlendirmeliyiz, diyor.

Dr. Kirste, bir sempozyumdan söz etti. Konusu: Din birleştiriyor mu? Siyaset ayırıyor mu? Katılanlar: Prof. Dr. Johann Babtist Metz, Dr. Hans Koschnik, Prof. Dr. Udo Steinbach, Cem Özdemir, Prof. Dr. El-Seyid El-Şahid (Kahire'den), Dr. Esther Seidel (Musevi), Sonja Guntner, Hayrettin Aydın, Dr. Alex Eyyüb Köhler, Feride Akaşe... Dr. Esther Seidel, tek tip Yahudiliğin olup olmadığını, Hayrettin Aydın ise Osmanlı'da dinî cemaatlerin konum ve önemini anlatacak.

Dünyanın her tarafında tartışılan konular arasında din ve dinler ön sırayı alıyor...

ŞEYTAN AMELLERİ SÜSLER

"Hiç olmazsa, kendilerine böyle baskınımız geldiği zaman yalvarsalardı. Fakat kalpleri (iyice) katılaştı ve şeytan da onlara yaptıklarını süslü (cazip) gösterdi." *(En'am, 43)* "O zaman şeytan onlara yaptıkları işi süsleyip güzel göstermiş: 'Bugün insanlardan sizi yenecek kimse yoktur (korkmayın), ben sizin yanınızdayım!' demişti." *(Enfal, 48)* "Onun (Saba Melikesi Belkıs'ın) ve kavminin Allah'ı bırakıp güneşe secde ettiklerini gördüm. Şeytan onlara işlerini süslemiş de onları doğru yoldan çevirmiş, bu yüzden yola gelmiyorlar." *(Neml, 24)* "Ad ve Semud'u da helak ettik. Bu oturdukları yerlerden size belli olmaktadır. Şeytan onlara yaptıkları işleri süsleyip onları yoldan çıkardı." *(Ankebut, 38)*

Şeytana tapan gençlerin işledikleri cinayetlere adım adım yaklaşmalarını takip edince şeytanın onları nasıl aldattığını da görmüş oluyoruz: Şarap, zina ve cinayet...

"Ey iman edenler, şarap, kumar, dikili taşlar (putlar), şans okları, şeytan İşi bir pisliktir. Bunlardan kaçının ki, kurtuluşa eresiniz." *(Maide, 95)*

Şeytan, vesvese ve şer telkinleri ile basamak basamak kötülüklere sevk eder. Büyük cinayetlerden önce, alıştırma mahiyetinde küçüklerle eğitir. Mesela kedi kestirir. Acaba niçin kedi? İnsan içinde karışık, cana yakın bu hayvanda ne gibi bir özellik vardır? Büyüklerin tespitiyle, teşekkürlerini hiç esbaba vermeyerek direkt olarak Rahman ve Rahim olan Allah'a takdim eden bu hayvancağızın özel zikrinin Rahim olması ve insanlara hazin mırmırları ile bunu ihtar etmesi hem de esasen Rahim olan

Allah'tan medet bekleneceğini telkin etmesi açısından şeytan onu düşman kabul etmiş olabilir. Lümme-i şeytaniye denilen ve kalbin bir kenarında bulunan hortumu ile bunu kendisine tapanlara sinsice bildirmiş olabilir. "Şeytanlar, dostlarına sizinle mücadele etmeleri için fısıldarlar (telkinde bulunurlar). Eğer onlara uyarsanız, şüphesiz siz de (Allah 'a ortak koşan) müşriklerden olursunuz." *(En'am, 121)* "O müşrikler, O'nu (Allah'ı) bırakıp birtakım dişilerden başkasına çağırmıyorlar ve onlar inatçı şeytandan başkasına yalvarmıyorlar. O şeytan ki, Allah ona lanet etti: O da 'Elbette Senin kullarından belirli bir pay alacağım. Onları mutlaka saptıracağım, mutlaka onları boş kuruntulara sokacağım ve onlara emredeceğim, hayvanların kulaklarını yaracaklar, onlara emredeceğim Allah'ın yaratışını değiştirecekler!' Kim Allah'ın yerine şeytanı dost tutarsa muhakkak ki, açık bir ziyana uğramıştır." *(Nisa, 116-119)*

Şeytan, şarap, uyuşturucu, kadın yoluyla sun'i, süslü bir dünya hazırladığı dostlarının daha sonra hayvanlara ve insanlara eziyet ve işkenceden zevk almalarını sağlar, daha sonra da akıl almaz iğrenç cinayetler peşi sıra gelir. Artık kedi kanı, cinayet isteklerini kesmez olur, onun için artık insan öldürmeleri gerekir.

Onun için baştan şeytanın giriş yapacağı yol ve kanalların kapatılması gerekir. Sağlam bir itikad, yani tahkiki bir iman ve salih ameller şeytana karşı sedd-i Zülkarneyn gibi bir seddir. Böyle bir takva kalesine giren insan zaten içki, uyuşturucu, zina ve kumar gibi şeytanın pisliklerinden uzak olacağı için inşaallah böyle bir tehlikeden de uzak olur. Yoksa maalesef sokaklar, bazı televizyonlar ve bazı gazete ve dergiler âdeta şeytan hesabına çalışmalarına devam ediyorlar. Artık kendimizi, ailemizi ve ulaşabildiğimiz kadar insanları koruyup kollamak bizlere düşüyor.

HER ŞEYİN BİR GÜZEL CİHETİ

Çanakkale'de Mehmetçiğin taşıdığı top güllesini, savaştan sonra yerinden kaldırması imkânsız olabiliyor. Kıbrıs'ta tankı yüksek bir yere çıkaran askerin, normal zamanda tekrar çıkarması, hatta oradan indirmesi mümkün olmayabiliyor. Tavuk, civcivlerinin yanında mandaya saldırabiliyor. Keçi kurttan korkup zorda kalınca dönüp boynuzu ile kurdun karnını delebiliyor. Bir avuç su, demir güllenin içine kapatılınca şiddetli kışta donup buz olarak demiri tuz buz edip parçalayabiliyor.

Demek ki özel şartlar, varlıkların; bilhassa canlıların içine yerleştirilen bazı cihazları harekete geçirebiliyor.

Cenab-ı Hakk'ın yarattığı her şeyde bir güzellik tarafı mevcuttur. Bu ya bizzat olur veya da dolayısıyla...

İşte hastalıkların, bela ve musibetlerin böyle değişik birtakım yönleri vardır. Temelde biz insanlar ünsiyet edip alıştığımız atmosfer ve şartların dışına çıkmak istemediğimiz için normal yaşayışın dışında meydana gelen olaylar karşısında birden şoka giriyor, yer yer panikliyoruz. Hâlbuki imanımızın gereği meseleyi, sakin kafa ile mütalâa edip değerlendirdiğimiz zaman, imandan yoksun olanların hiçbir zaman fark edemeyecekleri güzellikleri keşfediyor, hikmetleri ve sırları seziyor, manevi hazları duyuyor ve doyuyoruz.

Her şeyden önce insanı, ahsen-i takvimde yaratılmış, en üstün İlahî bir sanat harikası olarak görüyoruz. Bir ağacın özellikleri sağılıp süzülüp çekirdeğinde toplandığı gibi koca kâinatın bütün

üniteleri de küçültülüp insanda yerleştirilmiştir. O, minyatür bir kâinattır. “Ne var ise âlemde, Adem’dedir, Âdem’de.” sözü bunu ifade eder. Yerler-gökler, cennet-cehennem, şeytan-melek, arş-levh... Her şey insanın içinde durulmuş...

Cenab-ı Hakk sonsuz kudretini ve nihayetsiz rahmetini göstermek için insanın içine hadsiz bir âcizlik ve fakirlik yerleştirmiştir. Zifiri karanlıkta ışık, çok daha iyi parladığı gibi, Allah’ın kudret ve rahmeti de acz ve fakrın şiddetine göre açık seçik belli olur; kendisini gösterir.

Cenab-ı Hakk’ın bildirilen ve bildirilmeyen binlerce güzel ismi var. Bunlar rengârenk nakışlar gibi yaratılan varlıklar üzerine yansıyor. Bunun için de bilhassa insanı, Allah, sonsuz yönlerden lezzetler ve elemler alabilecek cihazlarla dolu bir makine hükmünde yaratmıştır.

İnsan makinesinin her cihazının lezzeti ayrı, elemi ayrı, vazifesi ayrı, mükâfatı ayrıdır.

Büyük insan olan kâinatta tecelli eden bütün güzel isimler, küçük kâinat olan insanda da tecelli etmektedir.

Sıhhat, afiyet, zevk ve lezzet gibi faydalı şeyler imanlı ve şuurlu insanın hamd ve şükrüne sebep olduğu ve insanı bir şükür fabrikasına çevirdiği gibi aynı şekilde musibetler, hastalıklar, elemler ve diğer heyecan ve hareket veren arızalar da o harika makinenin diğer cihazlarını harekete ve heyecana getirir. Bu durum ise insanın mahiyetine yerleştirilen acz, zaaf ve fakr madenini işlettirmeye başlar. Artık bir tek dille değil, belki her bir azanın, her bir cihazın diliyle bir niyaz ve bir yakarış vaziyeti verir. Bizden beklenen gerçek kulluk da budur.

Altın Nesil Sahabelerin, taze nazil olan Kur’ân ile, semalarla her an temasta olan Allah Rasulü’nün ikazlarıyla ve her an bir hadise ile karşı karşıya olan uyanmış duygular ile ibadetleri ne derece yüksek ise, belâ ve musibetlerin ikazıyla uyanan duygularla ibadet eden insanların dua ve niyazları da öyle kıymetlidir.

Demek ki, her şeyde bir hayır, bir güzellik ciheti vardır. Bizim ondan istifade etmemiz gerekir.

Bu bakımdan bizler, son zamanlarda semavî ve arzî, belâ, musibet ve sıkıntı adına karşılaştıklarımızı bir de tekrar bu açıdan değerlendirip hikmet ve sırları kavramaya çalışmalıyız.

AF YETKİSİ MAĞDURUN OLSUN

1971'de (daha sonra hem de Fikri Sağlar'ın kültür bakanı olduğu zaman devletin kütüphanelerine de resmen konulan) Risale-i Nur Külliyatı'nı okuyan bir arkadaşımızı dinlerken bir suç işlemişiz gibi toparlanıp götürülmüş, sonra hapishaneye atılmıştık. O zaman öğrenciydik. Bizim koğuşta enteresan isimler vardı. Bunlardan birisi de, idam mahkûmu Aziz Güçlü idi.

Bir gün "Söyle bakalım hoca, İslamiyet'e göre durum nedir?" diye sordu. Ben "Haksız olarak bir insan öldürülürse, eğer maktulün tarafları kısas isterse katil, devlet eliyle aynı şekilde öldürülür. Maktulün tarafı eğer diyet isterse, kan bedeli olarak 100 deve değerinde bir para ödenir. Eğer affederlerse, katile hiçbir ceza verilemez. Ancak maktul olan tarafın hepsinin de affetmesi lazım. Bir tanesi bile kan bedeli isterse, ona diyetten ne kadar düşüyorsa ödenir." dedim. Aziz Bey, dinledi, düşündü ve bana "Bu af meselesi ne güzel... Af yetkisi mağdur tarafa veriliyor. Eğer şimdi de böyle olsaydı ben bu cinayetlere hiç girmezdim. Askerden gelmişim, gencim, delikanlıyım. Bizim tarafa bir kötülük yapılmış, adamlar hapse atılmış. Ama bize hiç sorulmadan adamlar üç beş ay bile yatmadan haydi bakalım çıkarılıp karşımıza dikiliyorlar. Şimdi ben ne yapayım? Bilhassa arada bir o taraftan getirilen tehditvari sözler beni çileden çıkarıyordu. Haydi biz mağdurlara sormadan affettiniz, hiç olmazsa, onları başka bir vilayete sürün ve belli bir süre mecburi ikamet olsun düşmanlıklar unutulsun, hiç değilse soğusun... Böyle bir tedbir de yok. Bunun mânâsı, 'Buyurun kozlarınızı paylaşın' demek. Bu sefer doğru veya yanlış,

problemi sen kendi kafana göre çözmeye kalkıyorsun. Ben de silahımı alıp, evimle helâlleşip ‘Belki bir daha dönmem’ diyerek dağa çıktım ve hasımlarımla mücadeleye giriştim. Zaten elin bir kana bulandı mı artık arkası geliyor. Bunun sonu var mı? Bir çare mi? Değil ama gurur var, ar var, namus var, izzet var, itibar var! Şimdi ne yaparsın? En azından insan ‘El adama ne der?’ diye düşünüyor. İster istemez çıkmaz sokağa giriyorsun. Keşke hiç bunlara mecbur olmasaydık. Hiç imkân verilmeseydi!..” dedi.

Çok enteresan hatıraları vardır. Zannediyorum yazmıştır. Rüşveti ve hapishanelerin problemlerini yıllarca görmüş yaşamış birisi olarak yazdıklarını çok değerli bulurum.

Aftan sonra İzmir’de Yeni Garaj’da bir lokanta işletiyordu. Bir gün Belediye Başkanı Burhan Özfatura garaja ziyarete gelir. Binalar belediyenin olduğu için ‘Bir isteğiniz, bir şikâyetiniz var mı?’ diye oradaki esnafla da görüşür. Bazıları, dükkan kiralarının çok yüksek olduğundan şikâyet ederler. Buna çok canı sıkılan Aziz Bey: “Burhan Bey, aynı kiraya ben bu dükkanların hepsine talibim.” der. Daha sonra “Niye Öyle söyledin?” diyenlere, “Şimdi bu fiyata böyle dükkan tutulabilir mi? Bir de daha da düşürülmesini istiyorsunuz.” diye cevap verir.

Bu dobra insandan bahsetmemin sebebi, bildiğiniz gibi af tartışmalarının ortasında bulunmamız. Acaba af düşünülürken bir de işin bu tarafından mesele ele alınsa olmaz mı?

Aziz Bey “Takdir edilen ceza belli. Diyelim maktulün tarafı kan bedeli istedi. O zaman da, arada bir kan davasına gerek kalmıyor. Yahut affetti. Yine bir kan davası olamaz; çünkü bizzat kendisi büyüklük yapıp affetti. Öbür türlü bitmez bir belâya, tükenmez acılara ve çıkmaz bir sokağa girmeye siz vatandaşı mecbur ediyorsunuz.” diyordu.

Malesef bir şeyin temeli yanlışsa, artık zincirleme yanlışlar doğmaya başlıyor Bu hususta, biraz silkelenip kendimize gelelim ve vatandaşın da düşüncelerine kulak verelim.

KUR’ÂN SESİ

Şair Yahya Kemal, 14 Şubat 1921 tarihli İleri gazetesinde neşrolunan “Topkapı Sarayı’nda” başlıklı yazısında, Topkapı Sarayı’nda geçirdiği bir günü anlatırken, şöyle diyor:

“Revan Köşkü’nde gezerken kulağıma derinden bir Kur’ân sesi geldi. Birdenbire İslam Mimarisi’ni tam mânâsıyla gördüm. Çünkü İslam Mimarisi’nin içine bir ruh gibi muhakkak rahle başında bir Kur’ân sesi lazım. O ses olmadığı zaman bu mimarî kuru bir şekilde görünüyor. Bu fikrimi (Topkapı Sarayı kâiplerinden) rehberim Lütfü Beye söyledim ve bu Kur’ân sesinin nereden geldiğini sordum. ‘Hırka-i Saadet Dairesinden!’ dedi. Yavaş yavaş sesin geldiği pencereye yaklaştım. Baktım; yeşil, yemyeşil, ruhanî yeşil bir daire, pencereye arkasını çevirmiş bir hafız, öteki âleme dalmış bir ruhun istirahatiyle okuyor; diğer bir hafız da gözlerini yummuş bir köşede tesbihini çekerek bekliyor. Rehberim Lütfü Beye sordum: Hırka-i Saadette ne zamanlar bu hatim indirilir? Lütfü Bey gülümseyerek kulağıma dedi ki:

‘Her gün! Her saat! Dört yüz seneden beri geceli gündüzlü bilâ fasıla...’ Hayretten gözlerim kapanmış dinliyordum. Lütfü Bey, biraz malûmat verdi: ‘Yavuz Sultan Selim, hilafetin alâmatı olan Hırka-i şerif, sened-i şerif ve diğer mübarek emanetleri Mısır’dan İstanbul’a hatimler indirterek getirmiş. İstanbul’a vardığı gece, Saray’da yüksek bir mevkie yerleştirmiş; mimarbaşı ve ustalar, asıl tevdi olunacak makamı harıl harıl inşa ederlerken, sefer yorgunluğuna bakmaksızın sabaha kadar (Yavuz

Sultan Selim) ayakta beklemiş. O gece, geceli gündüzlü Kur'ân okunması için bir vazife tertip ederek kırkıncısı bizzat kendisi olmak üzere kırk hafız tayin eylemiş. İşte o günden bu ana kadar bu dairede bir saniye tevakkuf etmeksizin Kur'ân okunuyor. Bu hafızlar el'an kırk kişidir. Daima ikişer nöbetleşe vazifelerini ifa ederler. Bugün de bu İki hafızın nöbeti.' dedi. (...) Bu sarayın içinde dört yüz seneden beri olmuş ihtilaller, kıtaller Kur'ân sesini bir an susturmamış. Bu hadiseyi idrak ettikten sonra İstanbul'dan niçin çıkarılamıyoruz? Bu şüpheyi halleder gibi oldum." *(Aziz İstanbul, Yahya Kemal)*

Bütün bunları niye hatırladım ve sizlere niçin hatırlatmayı düşündüm? Evet ülkemizin üzerinde dolaşan belâ, musibet ve afat karabulutlarına karşı dua niyetiyle tekrar Kur'ân okumaya hatim indirmeye dönelim diye... Bunu aynen Yavuz Sultan Selim'in yaptığı gibi, aramızda taksim ederek günün 24 saatinin her anında devam edelim diye...

Kur'ân sevgisi bu milletin genlerine işlemiştir. Onun için halkımız yerde Arapça yazılı bir kâğıt görse, onu, Kur'ân'ın bir sayfası veya bir âyeti olabilir düşüncesiyle hemen yerden alıp öper ve başının üstüne koyar. Kur'ân'ın yeri başkadır. Hiçbir şey O'nun yerini tutamaz.

Evet bu davranışında da insanımız çok haklıdır. Çünkü; "Nasıl ki, hayat, bu kâinattan süzülmüş bir hülasadır; şuur ve his dahi hayattan süzülmüş, hayatın bir hülasasıdır. Akıl dahi şuurdan ve histen süzülmüş, şuurun bir hülasasıdır. Ruh dahi, hayatın halis ve safi bir cevheri, sabit ve müstakil zatıdır... Öyle de, maddi ve manevi hayat-ı Muhammediye *(sallallahu aleyhi ve sellem)* dahi, hayattan ve ruh-u kâinattan süzülmüş hülasatü'l-hülasadır. Risalet-i Muhammediye *(sallallahu aleyhi ve sellem)* eserlerinin şehadetiyle hayat-ı kâinatın hayatıdır. Risalet-i Muhammediye *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şuur-u kâinatın şuurudur ve nurudur. Vahy-i Kur'ân dahi hayatlı hakikatlarının şehadetiyle hayat-ı kâinatın ruhudur ve şuur-u kâinatın aklıdır. Evet, evet, evet. Eğer,

kâinattan Risalet-i Muhammediye'nin *(sallallahu aleyhi ve sellem)* nuru çıksa, gitse, kainat vefat edecek.. Eğer Kur'ân gitse, kâinat divane olacak ve küre-i arz, kafasını, aklını kaybedecek. Belki, şuursuz kalmış olan başım, bir seyyareye çarpacak, bir kıyameti koparacak..." *(Bkz. 10. Sözün Zeyli)*

Bu vesile ile, tekrar Kur'ân'a dönelim, O'nu, kurtuluşumuza şefaatçi ve vesile yapalım.

YALAN DÜNYA EĞRİ BÜĞRÜ...

Avrupa ve Amerika'daki pek çok meşhur üniversite, dinî vakıflar tarafından kurulmuştur. Aslında çoğu dinî mahiyette birer üniversitedir. Onun için de, Türkiye'de rastlanmayan tarafları bulunabilir.

Oxford Üniversitesi'nin ismi üzerinde durulacak olursa; ox, öküz demektir. Ford ise derenin geçilebilen sığ yeri manasındadır. Oxford Üniversitesi'nin bulunduğu alan daha önce bir kadına ait imiş kadın, ömrünün sonuna kadar burasını vermemek için direnmiş. O ölmeden üniversiteyi orada inşa edememişler. Belki de bu inada bir tepki olarak bu isim verilmiş olabilir. Cambridge Üniversitesi de başlangıçta Oxford gibi bir kilise okulu idi. Bu yüzden Cambridge'e 1960 yılına kadar kız öğrenci alınmadı. Papaz okullarında erkekler, rahibe okullarında da kızlar okuyabildiği için öyle düşünülmüş. Londra Üniversitesi bile 1926'da almış. 1800'lü yıllarda kurulmuş bir üniversite için bunlar düşünülürken toplumun anlayışının da göz önüne alınması gerekir. Birçok Avrupa ülkesinde kadınların seçmen olması bile bizden sonradır.

Bunları arkadaşlarla konuşurken, nereden aklına gelmiş ise Dr. Ali Bayram tam buraya bir Nasreddin Hoca fıkrası yerleştirdi.

"Birisi Nasreddin Hoca'ya sormuş. Hocam sen Farsça bilir misin? Hoca, hem bilirim, hem de şiir bile söylerim demiş ve:

'Yalan dünya eğri büğrü dönerest.'

Doğrudan çok, yalanlara kanarest
Lale sünbül don bulamaz giymeye
Acı soğan türlü libas giyerest.' dörtlüğünü okumuş.

'Hocam, bu nasıl bir Farsçadır böyle?' deyince;

'Est ü üstü görmedin mi ey terese' demiş."

Artık arkadaşımız nasıl bir münasebet düşünerek bunu bize aktardı bilemiyorum. Sormadım da. Fakat hocanın şiirine, her zaman olduğu gibi çok güldük.

Londra'da merkezde bulunan büyük camiye yani İslam Merkezi'ne de uğradık. Bu İslamî Kültür Merkezi'nin yeni idarecisi Dr. Ebu Şadi'yi ziyaret ettik. Önce "Şâdi" ismini sorduk: "Arapça mı? Farsça mı?" diye. Sonra da kelime üzerinde mütalâasını aldık. Yine Dr. Ali Bayram Bey, Divan Edebiyatından "şadi, şad ve naşad" kelimeleri geçen şiirleri ezberinden okudu. Kendisi Fuzuli üzerine doktora çalışması yaptığı için kelimelerle ve şiirle ilgili oldukça iyi bir bilgiye sahip. Doğrusu, bu sohbetten biz de şad olduk... Bu merkeze 800 öğrenci gelip gidiyormuş. Yeni Müslüman olanların çoğu da ihtida belgelerini buradan alıyor. Hacca gidecekleri zaman ve diğer ahval-i şahsiyede bu belge resmî evrak olarak kabul ediliyor. Biz Dr. Ebu Şadi ile görüşürken, merkezin eğitim ve kütüphanesinden sorumlu olan Dr. Fatma Amer de orada idi. Mısırlı bir eğitim uzmanı olan Dr. Fatma Amer, bizimle ilgilendi. Kütüphane tarafındaki ofisinde kendisini ziyaret ettik. Kitaplarını gözden geçirmeye çalıştık. Ellerinde bulunan fazla dergilerden bizim kütüphanelerimize de bol miktarda hediye etti. Bir ara bize. "Aslında bende de Türk kanı var. Onun için Türkçe öğrenmem gerektiğine de inanıyorum. Ama kusura bakmayın." dedi. Türkiye'deki zelzeleden çok büyük üzüntü duyduğunu da ifade etti. Çok iyi İngilizce ve Arapça konuşan bu eğitimci hanımefendinin gayretlerini yakından gördük. Sonra mescit kısmına namaza gittik...

UBUDİYETTE CİDDİYET

Yaratılış gayemizi Yüce Mesaj, ubudiyet olarak ilan ediyor *(Zariyat, 56)*. Kur'ân-ı Hakim'in bu âyetinin yanı başında hadis-i şerifler de ibadeti gösteriyorlar. Bütün mürşidler, insanı kâinat ağacının meyvesi, ibadeti de insanın meyvesi olarak yani meyvenin meyvesi olarak tanımlıyorlar. Şu günler de bu meyvelerin en yüksek fiyata satın alındıkları mevsim. Yalnız, bu ibadetler nasıl eda edilmeli; büyüklerden, mürşidlerden birisi nasıl eda ederdi, işte biraz bunun üzerinde durmak istiyorum.

Talebelerinden Emin Çayırlı (Çaycı Emin) diyor ki: "Sabahları erkenden evine gidip sobasını yakardım. Yine böyle bir gün gitmiştim. Çok soğuk bir gündü, farkına varmadan sabah ezanından iki saat önce gitmişim. Seccadenin üzerinde ibadet ediyordu. Mum ışığında, seherin soğuğunda, hazin bir sesle dua ediyor, için için yalvarıyordu. Ben heyecan içerisinde tam bir buçuk saat ayakta bekledim. Bu ulvî hali titreyerek ürpererek seyrettim." *(N. Şahiner, Son Şahitler 2/98)*

İbrahim Fakazlı, hapishane hatıralarını anlatırken diyor ki: "Havanın sükûnetli vaktinde ve gecenin karanlığında Hz. Üstad'ın inleyen sesiyle evradını okuduğunu duyabiliyordum. Bu hazin sese öyle alışmıştım ki, duymazsam üzülürdüm." *(Aynı eser 191. shf.)*

Hilmi Arıç anlatıyor: "Akşam namazını beraber kıldık. Namaza başlamasını tarif etmek zordur. Duyarak, yaşayarak namaz kılıyordu. (...) Yatsıyı ve sabah namazını da arkasında kıldım. Bu namazlarda da bambaşka bir heyecan duyuyordu. Namaza başlarken sanki kemikleri çatırdıyordu." *(Aynı eser 265-266. shf.)*

Emin Tekinalp diyor ki: “Afyon Hapishanesine gece iki sıralarında vardık. Orada ağlar gibi bir inilti vardı. Bekçiye ‘Bu ses ne oluyor?’ diye sorduk. ‘Burada 75 yaşlarında Bediüzzaman diye bir hoca var. O her gece sabaha kadar böyle devam eder.’ dedi.” *(Aynı eser 280. shf.)*

1948 yılında Afyon Hapishanesi’nde görevli gardiyan Hasan Değirmenci diyor ki: “Sabahlara kadar kendi halinde, kendi vicdanıyla baş başa dua eder, ibadet eder. Allah’ı zikrederdi. Geceleri bir saat ya uyur, ya uyumazdı. Biz, haliyle görevli olduğumuz için onun bütün yaşayışına dikkat ederdik. Her halini rapor ederdik.” *(Aynı eser 293. shf.)*

M. Zeki Çalışkan diyor ki: “Hele bir namaza duruşu vardı ki, insan onu seyretmekten zevk alırdı. Huşu ile dua eder, zarif, ince, uzun parmaklı elleri tekbir alır, namaza dururdu. Tadil-i erkanı onda görmek lazımdı.” *(Aynı eser 374. shf.)*

Hizmetinde bulunan ve en yakın talebelerinden merhum Bayram Yüksel diyor ki: “Afyon Hapishanesi’nde Üstad’ın bulunduğu koğuşa gittiğimizde arı kovanı gibi seslerin geldiğini duyardık. Gecenin hangi saatinde baksak ışığının yandığını görür, zikr sesleri işitirdik. (...) Üstadımız, namazı çok huşu içinde kılardı. Sureleri okurken tane tane okurdu. Namaza dururken, tam huzura vardığında, niyet ederken Allahü Ekber dediği zaman, bizler arkasında, korkardık. Mübalâğa olmasın, ahşap bina sarsılırdı, üstadımız namaz vaktine çok dikkat ederdi. Namazı vaktinde kılardı. Mesela Isparta’dan çıktığımızda, Emirdağ’a beş dakika sonra varacak olsak bile, Üstadımız saate bakar, kış, fırtına olsa beklemez, hemen namazı vaktinde kılardı. Kırlarda olsun, yolculukta olsun, namazı vaktin evvelinde kılardı. Bu mevzuda şöyle derdi: ‘Namazı vaktinde kılmanın ne derece tükenmez, uhrevî bir sermaye olduğu anlaşılıyor ki, her namaz vaktinde Âlem-i İslam denilen muazzam camide, yüz milyondan fazla cemaat-i kübra namaz kılıyor. O cemaatle her bir adam cemaate dua ediyor. ‘İhdina’s-sırata’l-müstakim (Bizi doğru yola hidayet eyle)’ diyor. Her biri umum cemaate hem şefaatçi hem duacı olur. O

vakit namaza iştirak etmeyen hissesini alamaz. Kaynayan mirî ve askerî kazanına karavanasını götürmeyen, tayinatını alamadığı gibi, cemaat-i kübranın manevi mutfağında kaynayan manevi erzakını alamaz. Belki, namaza iştirak ile, o cemaatin ordusuna iştirak etmiş olmakla ve dualarına amin demek olan namazı vaktinde kılmakla olabilir.” *(Son Şahitler, 3/32 ve 65-66. shf.)*

Bunlar sadece bir kısım talebelerinden aktarmalar.

İŞTE BÖYLE BİR NAMAZ!..

Bediüzzaman Hazretleri'nin en yakın talebelerinden Mustafa Sungur hatıralarında Üstad'ın ibadetteki ciddiyet, huşu ve huzuru hakkında şunları söylüyor:

"Üstadımızın namazı, namazdaki mazhariyeti, heybeti, huzuru ve hûşuu bambaşkadır. Biz onu ifade edemeyiz. Onun namazdaki nihayetsiz tecelliyata mazhariyetinden bizim hissettiğimiz, milyarda bir dahi olmaz. Evet bu kafidir. Namaza duruşu, ilk tekbiri alışı, ellerini bağlayışı ve Cenab-ı Hakk'a dua ve tezellülü, Fatiha'yı kıraati, Fatiha'nın herbir kelimesini teker teker, cümle cümle ve bütün meratibi ile okuyup hissetmesindeki ve dergâh-ı İlâhiyeye takdim etmesindeki vüs'at, külliyet ve ulviyet, bizim gibi hiç enderlerin beyanına gelmez."

"Hele namaz teşehhüdündeki 'Ettehiyyatu' kelîmat-ı mübarekesini Cenab-ı Hakka takdim ederken, nasıl bütün kâinatı ruhunun eline alıp öylece arz etmesindeki kudsiyeti ifade edemeyiz. Yalnız bu hususlara dair 15. Şua 'İlm-i İlâhi Mebhası'nda vesair Risalelerde uzun izahat vardır. Onun okunması mutlaka huzura da medardır. Aynı zamanda 'Nur Âlemi'nin Bir Anahtarı' risalesinde de izahlar yapılmıştır. Bu gibi asarından ve Üstadımızın hal ve tavrından katiyyen anlaşılıyor ki, o müstesna bir tecelliye mazhardı. Talebelerinde, hatta en ileri talebelerinde görünen haletler, Üstadımıza nisbetle çok cüzi kalır. Hele geceleyin 4-5 saat meşguliyeti müteakip dua vaktinde, kâinat mümessili ve Sahib-i arz ve semavatın, farz üzerinde en nuranî bir halife-i arz olduğu aşikâr belli olurdu. Onun dış âleme taşan, insanlara

kurtuluş reçetesi sunan azim şahsiyetinden başka bir kudsî ubudiyet hali, zikir ve tefekkür hali de vardı ki, herhalde Risale-i Nur hakikatlerini, bu gibi mirac-ı manevisi olan halinde iken taallüm ederdi.”

“Üstadımız bir gün ders esnasında ‘İnsan namazda iken teşehhüd esnasında ‘Ettahiyyatü’ derken, aynı günün vaktinde Ettahiyyatü diyen bütün mahlukatın tahiyyelerini kendi namına Cenab-ı Hakka takdim edebilir.’ demişti. İlaveten ‘Hatta biraz daha ileri gitse, bütün zamanlardaki tahiyyat ve tesbihatlarıda kendi namına takdim edebilir.’ mealinde duyurmuştu.”

“Yine Afyon’da, namazdan sonra namaz tesbihatına temasla. ‘Tesbihatta Sübhanallah, Elhamdülillah, Allahü Ekber derken kalbi hüşyar bir mü‘min, o vakitte namaz kılan, tesbihat yapan milyonlar mü’minler cemaati arasına manen girer, onlarla beraber söyler. Hatta daha ileri gitse bütün zaman ve mekanlardaki mü‘minlerle beraber olarak, ortada Resul-i Ekrem sağında enbiyalar, solunda evliyalar ve bütün müminler beraber tesbihat edebilir.’ demişti. Yine bir gün ‘Ben namazdan çıkışta ‘Esselamü aleyküm ve rahmetullah’ dediğimde, sağımda enbiyaları, sol tarafımda evliyaları niyet ederek öyle selam veriyorum.’ demişlerdi. Evet Üstadımız defaatle ‘Benim hayatım intizamla geçmiştir.’ derdi. Evet Üstadımızın hayatı, her 24 saat günlük hayatı intizamlı idi. Gece ibadeti, teheccüd namazı ve mutlaka seher vaktinde uyanık ve tesbihatta ve duada olması daimi idi Gece evrad okuduktan sonraki dua zamanı çok ehemmiyetli idi. Herhalde o zaman da, bir vakti vardı ki, külliyet kesbedip bütün zerrat-ı kâinat namına teşbih ve tahmid ederdi.” *(Necmeddin Şahiner, Son Şahitler 4/29-31)*

İnşallah şu mübarek günlerde ibadetteki bu derinliği yakalamaya çalışırız. Onun secdede “Sübhane Rabbiye’l-A’lâ” derken kalbine inkişaf eden engin mânâ ile sahabenin ibadetteki durumlarını kavrayarak “Namazdan sonra anladım ki, o hatıra ve o hal, sahabelerin ibadetteki derecelerine yetişilemediğine

irşaddır." *(Bkz. 27. Sözün Zeyli)* demesi hatta "Keşke bir tek namaza bu kelime gibi muvaffak olsaydım, bir sene ibadetten daha iyi idi." sözünü söylemesi; namaz konusunda daha nice derinliklerin olduğunu ve temaşa edilecek pek çok güzellik ufuklarının bulunduğunu gösterir.

Cenab-ı Hak gönlümüzü ve ufkumuzu bu zirvelere doğru açıp, inkişaf imkânları lütuf buyursun.

İSLAM'LA ŞEKİLLENECEK YEPYENİ BİR DÜNYA

Belçika'nın Hasselt şehrindeki Leuven Üniversitesi'nde İslamoloji Bölümü doçentlerinden Emilio Platti, Hasselt Papazlık Kurs ve Seminer Merkezi'nde düzenlenen "İslam; yeni bir meydan" konulu bir seminerde yaptığı konuşmada, önümüzdeki yılların şekillenmesinde İslamiyet'in büyük rol oynayacağını söyleyerek, dinlerarası diyalogun gelişmesi adına çok olumlu mesajlar verdi. Büyük çoğunluğunu Katolik kilisesine mensup kişilerin oluşturduğu yaklaşık 200 kişiye hitap eden Platti, konuşmasında özellikle İslam'ın gelecek yıllardaki önemli rolüne temas etti. Platti diyor ki: "Biz İslamiyet'i yanlış tarif ettik ve yanlış tanıyoruz. Biz onu, sadece bazı belli şartları yaşamaktan ibaret zannettik. Halbuki İslamiyet birçok konuda ve çözümsüz gibi görünen bazı problemlerde kesin ve olumlu çareler ihtiva eden bir sistem..."

İslamiyet ve Hristiyanlık arasındaki bazı benzerliklere işaret eden Platti, uzlaşmanın ancak, bu benzerliklerde buluşulması neticesinde olabileceğine dikkat çekti. İslam dünyasının birçok yerinde Hristiyanlara ait mozolelerin bulunduğunu belirten Platti, yine İslamiyet'in Hz. Musa, Hz. İsa ve onların getirdiklerine gösterdiği hassasiyetten bahsetti.

Dış istilalarla bir yıkıma maruz kalan Müslümanların 20. yüzyılda kendi İslamî özlerine dönmeye başladıklarını anlatan Platti, şöyle dedi: "İslamiyet'in bütün bir insanlığa verdiği mesajlar, sosyal hayata getirdikleri, insanlığın refahına yönelik olumlu

noktaları ve en önemlisi İslamiyet'in sadece namaz ve oruç gibi ibadetlerden ibaret olmadığı anlaşıldı. Bu uyanış İslam'ın güçlenmesine sebep oldu. İslamiyet yeniden yapılanmaya başladı. Ancak bazıları bu uyanışı, politik bir oyun olarak değerlendirdi."

Konuşmasının son bölümünde de yine 21. yüzyılda Müslümanların rolüne temas eden Emilio Platti, bu yüzyılda İslamiyet'in büyük katkılarıyla birçok sosyal problemin çözüme kavuşacağına inandığını belirtti. Bilhassa etik ve moral açısından çok güçlü olan İslamiyet'in artık problemlerin çözüldüğü tartışma programlarında muhakkak yer alacağını söyledi. Devamla "Müslümanlar, tv deki tartışma programlarına çıkıp kendilerine ait fikir ve yorumlarıyla dünya ahlâkının şekillenmesinde büyük rol oynayacaklar. Bence hepimiz bu dünyanın birer vatandaşıyız. Dünya vatandaşı olmak demek problemleri beraber yaşamak ve beraber çözümlemek demektir." dedi.

Konuşması bittikten sonra kendisiyle görüşen muhabir arkadaşımız Bahaddin Koçak'a Platti, bu yüzyılın başlangıcında İslamiyet konusunda dışa yönelik bir açılmanın yaşanmadığı Türkiye'de son zamanlarda çok hızlı bir şekilde bir diyalog yapılanmasının olduğunu fark ettiğini belirtti.

Gerçekten Emilio Platti mühim tespitleriyle İslamiyet ve Müslümanların gelecekleri ile ilgili görüşlerinde ciddi bir isabet kaydetmiş bulunuyor.

UMUT KAPISINDA BULUŞALIM

Geçtiğimiz Ramazan'ın iftarları oldukça manalı ve tabiri caizse renkli geçti. Bir iftarda İstanbul'un Vatikan Temsilcisi Monsenyör Maroviç şöyle diyordu: "Bundan 700 yıl önce büyük bir Türk ve İslam mutasavvıfı olan Mevlâna, Anadolu'muzdan insanlara şöyle sesleniyordu: 'Gel her kim olursan yine gel.. / İster kafir, ister Mecusi, ister putperest... / İster yüz kere bozmuş ol tevbeni / Umutsuzluk kapısı değil bu kapı. / Nasılsan öyle gel!' Allah'ın, tüm yaratıkları için, sonsuz sevgisini ve rahmetini ifade eden bu sözleri bu akşam, siz Müslüman kardeşlerim, bizlere; Yahudi, Hristiyan, oruçlu, oruçsuz, fark gözetmeksizin tekrarlıyorsunuz: 'Gel her kim olursan yine gel!..' Tabii olarak buraya normal bir akşam ziyafeti için gelmediler. Herkes kendi evinde, ailesiyle birlikte aynı yemeği yiyebilirdi. Şehrimizin dört bir köşesinden ve değişik toplumlardan buraya gelenlerin niyeti, beraberce dua edebilmek ve dünyamıza bir barış ve sevgi mesajını verebilmektir. Evet, bu mübarek Ramazan ayında, milyonlarca Müslüman kardeşlerimizin oruçları sayesinde dünyamıza, Allah'ın cennetinden rahmet ve bereket yağıyor. İşte, sizlerle birlikte, bu yağmura yakalanarak, evliyalarımız gibi, Allah'a sırılsıklam aşık olabilmek için bu iftara koştuk. Geçen hafta, Avrupa Birliği, kapısını Türkiye'mize açtı... Güzel bir olay. Fakat açılan bu kapıdan memleketimiz içeri girmeden önce Avrupalılar aynı kapıdan dışarı çıkıp Türkiye'mize gelsinler... Haçlılar ve herhangi bir turist gibi gelmesinler... Hacca giden alçak gönüllü ve temiz kalpli bir mü'min gibi gelsinler. Ancak böylece mede-

niyetlerinin köklerinin Türkiye'mizde olduğunu görebilecekler. Evet, Meryem Ana'mız, Aziz Yuhanna... Sen Piyer... Tarsuslu Sen Paul, ilk Hristiyanlar... Ve son zamanlarda Mevlânâlar, Yunus Emreler, Ahmet Yesevîler, Hacı Bektaş Veliler, sayısız evliyalar ve nice dahi ve kahraman devlet adamları, bu kutsal topraklarda yaşamışlar ve halen ruhen yaşıyorlar, dünyamıza nur yaymaya devam ediyorlar. Hakikat böyle olunca, Türkiye'nin Avrupa'ya kabul edilmesinin, bu topluluğa yeni bir ruh ve yücelik kazandıracağına şüphe edilemez. Size bir örnekle bunun ispatını yapayım. (Özetle) Avrupa ve Hristiyan dünyasının en büyük simalarından Monsenyor Angelo Guseppe Roncalli, Latin Katolik Cemaati'nin Ruhanî Reisi Ocak 1935'te İstanbul'a geldi. On sene kaldı. Ocak 1945'te Paris'e Vatikan Büyükelçisi ve Kordiplomatik Dekanı tayin edildi. 28 Ekim 1958 tarihinde Papa oldu ve 23. Jean adını aldı. 23. Jean, Katolik Kilisesi'nin kapılarını ve pencerelerini tüm dünyaya açtı ve imkânsız sayılan icraatlarda bulundu. Tarihte ilk kez İslam dinini öven ve bunu bir genelge ile resmî bir şekilde belgeleyen 2. Vatikan Konsilini Roma'da topladı. Diğer dinlerin ve farklı ideolojilerin insanları ile de ciddi bir diyalog başlattı. Şüphesiz ki, bu önemli reformları, memleketimizde yaşadığı dönemde, Müslüman Türklerin manevi zenginliklerini ve yurdumuzun değişik dinlerinin mozaiğini keşfederek yapabildi.

Bu muhterem, Türk hayranı din adamı, Papa olunca Türkiye ile Vatikan arasında ilişkiler kurdu. (...) Kasım 1939'da, Ayazpaşa manastırında, birkaç günlüğüne inzivaya çekilince, hatıra ve manevi kararlar defterinde bu sözleri yazıyordu: Türkçe'yi öğrenebilmek için daha fazla gayret göstermeliyim... Ben Türkleri seviyorum, onların doğal niteliklerine hayranım. Medeniyet yolunda kendilerine ayrılmış önemli bir yer olduğuna da inanıyorum."

Monsenyör Maroviç bir iftar yemeğinde de Müslüman, Hristiyan ve Musevi dinlerinin mensuplarına "Hepimizin iman ettiği Allah'ımızın güzel isimleriyle beraber bir dua yapalım." diyerek

Cevşen'den seçtiği Esma-i Hüsna ile bir dua yapmış ve herkesin takdirini kazanmıştı...

Bu güzel diyaloglar hem ülkemizin hem de bütün insanlığın ufuklarını açacak; inşallah hepimizi huzur ve güven dolu bir dünyaya taşıyacak...

MÜ'MİNLERLE BERABER OLANLAR

Arkadaşımız Mustafa Salim Güven "Ebu'l-Hasan Şazili ve Şaziliyye" isimli doktora tezi çalışmasında Şazili Hazretleri ile ilgili ibretli olaylardan bahsediyor:

Ebu'l-Hasan Şazili, bir seyahati sırasında gece olunca bir tepe üzerinde konaklayıp yatmak zorunda kalır. Her taraf yırtıcı hayvanlarla doludur. Bu yırtıcı hayvanlar, zarar vermek bir tarafa, sanki nöbet tutar gibi Şazili'nin etrafında döner dururlar. Gönül rahatlığı içinde geceyi geçiren Şazili, sabah olunca kendi kendine, "Hak Teala'nın üns makamından bir mertebe kazandım." diye düşünür. Tepeden ayrılıp bir dere kenarına iner. Derenin çevresinde hayatı boyunca bir arada görmediği kadar kalabalık bir keklik sürüsünün durduğunu görür. Keklikler Şaziil'nin ayak sesini işitince birden ürkerler. Şazili de onların aniden kanat çarpışlarından korkar. Hafakanlar bastı zannederek yüreği oynar. Bu sırada gaybdan şöyle denildiğini işitir: "Ey dün gece yırtıcı hayvanlar ile eğlenip ünsiyet eden insan, bugün sana ne oldu da kekliklerin uçmaya davranmasından korkuyorsun? Şunu bil ki, dün gece sen Bizimle idin, şimdi ise nefsinle baş başasın."

Ebu'l-Hasan Şazili, seyahatlerinin birisinde Mağrib'de bir Müslüman şehrinin yakınındaki mağarada ikamet eder. Ağzına hiçbir şey almadan üç gün orada kalır. Üç gün sonra sahile gemilerini demirlemiş olan Rumlardan birkaç kişi onun yanına gelir. Bu kişiler Şazili'yi görünce "Bu bir Müslüman din adamı." deyip hürmet ederler. Yanına bolca yiyecek ve içecek bırakırlar. Bu olay karşısında neye uğradığını şaşıran

Şazili, "Müslümanlardan yardım görmem gerekirken, nasıl oldu da bundan mahrum bırakılıp gayr-i müslimlerin eliyle rızıklandırıldım? Beni bu muameleye muhatap kılan halim nedir?" diye ızdırap içine düşer. Bu sırada kendisine gaipten şu sözler söylenir: "İnsan-ı kamil sırf dostlarından yardım gören değil; bilâkis dost olmayan yabancılardan da yardım gören kişidir." Ebu'l-Hasan Şazili, münafıklar ile dininde samimi olan gayr-i müslimleri birbirinden ayırmıştır. İslamiyet açısından münafıklarla dost olmanın ve birlikte bulunmanın yasak olduğunu vurgularken, başka dine mensup olanlarla belirli şartlar dahilinde münasebetler kurulabileceğini belirtmiştir. Şazili bu fikrini, "Ancak tevbe edenler, nefislerini ıslah edenler, Allah'a sarılanlar ve dinlerinde Allah için ihlaslı olanlar müstesnadır. Onlar mü'minlerle beraberdir." *(Nisa 146)* âyetine dayandırır. Buradaki, "Dininde ihlaslı olanlar" cümlesini, "Dikkat edin ve düşünün! Allah bu âyette, 'Onlar mü'minlerdendir.' buyurmadı. 'Onlar mü'minlerle beraberdir' buyurdu." diyerek tefsir eder.

Ebu'l-Hasan Şazili'nin konu ile ilgili sözlerinden, onun başka dinlerin art niyetli olmayan samimi mensuplarına karşı müsamahakâr bir yaklaşım içinde olduğu anlaşılmaktadır. Bunların başında da aynı coğrafyada bulunmaları hasebiyle Hristiyanlar gelir.

Bediüzzaman Hazretleri'nin de "Dini, din için sevenler" diye ayırdığı ilgili tavrı çok müspettir. Zaten külliyatından da anlaşılacağı üzere Bediüzzaman'ın Kadiri ve Şazili tarafı ağır basar. Bilhassa entelektüeller arasında Şazili tarikatının yayılması da dikkati çeker. Gerçi halk içinde de yayılmaktadır...

II. Abdülhamid'in de Şazili tarikatına bağlı olduğu bilinmektedir.

İKİNCİ ATAMIZ HZ. NUH...

Harran, Şanlıurfa ve İstanbul'da parça parça gerçekleştirilen "Uluslararası Hz. İbrahim Sempozyumu" devrim mahiyetindeki bir sonuç bildirgesiyle neticelendi. 15 ülkeden 44 fikir ve bilim adamının sempozyumu değerlendirmelerinin neticesi ortaya çıkan bildirgenin en mühim maddelerinden birisinde şu ifadeler var: "Sempozyum süresince üzerinde önemle durulan, semavî dinlerin ortak ahlâkî ve manevi değerlerinin gelecek nesillere öğretilmesi için eğitim ve öğretim faaliyetlerine dahil edilmesinin gerektiğidir."

Kur'ân-ı Kerim'de sarih olarak İbrahim *(aleyhisselâm)*'ın suhufundan bahsedilmektedir. *(A'lâ, 19)* Onun İçin Prof. Dr. Ömer Faruk Harman Hocamızdan, Hz. İbrahim *(aleyhisselâm)*'ın suhufu ile ilgili bir çalışmanın olup olmadığını sormuştum. Son gün İstanbul'da sempozyum esnasında görüştüğümüz Prof. Dr. Şaban Kuzu Hocamız kendisinin böyle bir çalışması olduğunu ve elinde bazı belgelerin bulunduğunu söyledi. Çok memnun oldum. Bu sempozyumda onlar da sunulsa idi herhalde çok orijinal olurdu.

Bediüzzaman Hazretleri Sözler kitabının 8. Söz'ünde, dünyanın mahiyeti, dünyada insanın mahiyeti, insanda dinin mahiyeti hakkında âyetlerin mühim bir sırrını güzel ve parlak bir temsil ile tefsir ediyor. Bu temsil İbrahim *(aleyhisselâm)*'ın Suhufunda geçiyormuş. Bir bölümünü nakletmek istiyorum: "(Sol yolu tercih eden) adam, dereden tepeden aşıp gitgide tâ boş bir sahraya girdi. Birden müthiş bir sada işitti. Baktı ki, dehşetli bir arslan,

meşelikten çıkıp ona hücum ediyor. O da kaçtı. Tâ altmış arşın derinliğinde susuz bir kuyuya rast geldi. Korkusundan kendini içine attı. Yarısına kadar düşüp, elleri bir ağaca rastgeldi, yapıştı. Kuyunun duvarında göğermiş olan o ağacın iki kökü var. İki fare, biri beyaz biri siyah, o iki köke musallat olup kesiyorlar. Yukarıya baktı gördü ki, arslan nöbetçi gibi kuyunun başında bekliyor. Aşağıya baktı gördü ki, dehşetli bir ejderha içindedir. Başını kaldırmış otuz arşın yukarıdaki ayağına yaklaşmış. Ağzı kuyu ağzı gibi geniştir. Kuyunun duvarına baktı gördü ki, ısırıcı muzır haşerat etrafını almışlar. Ağacın başına baktı gördü ki, bir incir ağacıdır. Fakat harika olarak muhtelif çok ağaçların meyveleri, cevizden nara kadar başında yemişler var. İşte şu adam sû-i fehminden, akılsızlığından anlamıyor ki bu, adî bir iş değildir. Bu işler tesadüfi olamaz. Bu acip işler içinde garip sırlar var. Ve pek büyük bir işlettirici var olduğunu intikal etmedi."

Temsilin tamamı ve ne mânâya geldiği incelendiği zaman gerçekten pek çok güzel hakikatin tezahür ettiği de görülecektir.

Bu çeşit ilmî toplantılarda, bu hususlara da yer verilirse herhalde çok daha hoş ve zengin bir durum ortaya çıkar.

Son gün Prof Dr. Thomas Michel ile bundan sonra neler yapılabilir diye görüştük. İki sene sonra bile olsa, Hz. Nuh ile ilgili bir sempozyum herhâlde faydalı olur diye düşündük. Ağrı ve Cûdi dağlarının Türkiye'de olması da bizim için bir şans ve avantaj. Erzurum Üniversitesi'nden Dr. Salih Bayraktutan'ın Hz. Nuh'un *(aleyhisselâm)* gemisi ile ilgili orijinal ve ilmî bir çalışması var. Geminin varlığı kesin. Böylece semavî kitapların binlerce sene önce gerçekleşmiş bir olayla ilgili verdikleri bilginin kesinliği de ispatlanmış oluyor. İnsanlığın ikinci atası için yapılacak bir sempozyum inşallah hayırlara vesile olur.

Bu hususta da Bediüzzaman Hazretleri'nin bir müşahedesi var: "Eski Harb-i Umumiden evvel ve başlarında, bir vakıa-i sâdıkada görüyorum ki, Ararat Dağı denilen meşhur Ağrı Dağı'nın altındayım. Birden o dağ, müthiş infilak etti. Dağlar gibi parçaları, dünyanın her tarafına dağıttı. O dehşet içinde baktım ki, mer-

hum validem yanımdadır. Dedim ‘Ana korkma! Cenab-ı Hakk’ın emridir, O Rahim’dir ve Hakim’dir.’ Birden o halette iken baktım ki, mühim bir Zât, bana âmirâne diyor ki: ‘İ’caz-ı Kur’ân’ı beyan et.’ Uyandım. Anladım ki, bir büyük infilak olacak. O infilak ve inkılabdan sonra, Kur’ân etrafındaki surlar kırılacak. Doğrudan doğruya Kur’ân, kendi kendini müdafaa edecek.” *(Bkz. Mektubat, 28. Mektup 7. Mesele)*

İnşallah bu çeşit gayretlerle ülkemiz, insanımız ve kültürümüz bütün dünyaya tanıtılacaktır.

HAK TAKVA

Büyük zelzeleden sonra, bir köşe yazarı, zelzele anını çarpıcı ifadelerle anlattıktan sonra diyordu ki: "Anladım ki, biz gerçekten, hakkıyla Allah'tan korkmuyormuşuz!.." Bu ifade bana çok tesir etti ve kendi kendime bir muhasebe yapınca kendisine hak verdim. Hâlbuki Cenab-ı Hak: "Ey İman edenler, Allah'tan hakkıyla, O'na yaraşır şekilde korkun." *(Âl-i İmrân, 102)* buyuruyor. Bu hususta merhum Elmalılı: "Her yönden Allah'a itaat edip, hiç isyan etmemek, daima zikir üzere bulunup, hiç unutmamak ve herhalde şükredip hiçbir nankörlüğe düşmemektir ki, İlahî şan ve büyüklüğe layık olmak manasına hak takva demektir. Bu ise peygamberliğin en büyükleri gibi masum fıtrat üzere yaratılmış olanlardan başkası için ve hatta onlar için bile mümkün değildir. 'Seni layıkıyla tanıyamadık, Sana layıkıyla ibadet edemedik.' Bundan dolayı bu âyet indiği zaman ashab-ı kiramın çok ibadet etmekten dolayı ayakları şişmiş, alınlarının derileri soyulmuş ve bunun üzerine 'Gücünüz yettiği kadar Allah'tan korkun.' *(Teğabün, 16)* emrinin inmiş olduğu rivayet edilmiştir."

Bir köşe yazarı da "Doğrusu, özellikle Tevbe Sûresi'ni 'Bu bir ültimatomdur.' diye başlayan ve aynı uyarı tonlarıyla devam eden sureyi okuyunca, çok etkilendim. Her ne kadar çeviri ve yorumlar çerçevesinde anlamaya çalışıyorsam da Kur'ân'ın dili bana oldukça tavizsiz, dolaysız ve apaçık geldi (...) Elbette söz Allah'a ait olduğu zaman keskin, net, aydınlık ve zamanlar üstü olmakta. Allah, işte böyle konuşur." diye yazıyordu.

Bundan birkaç gün önce Haşr Sûresi'nin son âyetlerini okurken "Biz bu Kur'ân'ı eğer bir dağın üzerine indirseydik, herhalde sen onu, Allah korkusundan çatlayarak başını eğmiş görürdün." ifadesi karşısında kendimi yoklama mecburiyeti hissettim. Ürpermemiz gerekirken niçin bu kadar gaflet içindeydik?..

Avukat Sibel Eraslan'ın yazısından sonra Hak Dini Kur'ân Dili'ne müracaat ettim. Şöyle bir izah gördüm: "Kur'ân, bir dağ üzerine indirilmedi, insanlar için Hz. Muhammedi'in *(sallallahu aleyhi ve sellem)* kalbine indirildi. Hem öyle beliğ ve tesirli bir suretle indirildi ki, faraza büyük bir dağ üzerine indirilmiş ve dağa öyle bir şuur verilmiş olsaydı göğe doğru baş kaldırmakta bulunan o ulu dağ. Bütün katılığına rağmen Allah korkusu altında her türlü itaatsizliği bir kenara atarak çatlayıncaya kadar İlahî emirlere boyun eğer ve son derece müteessir olurdu. Binâenaleyh akıl ve şuur kabiliyeti ile emaneti yüklenen, bir taraftan cehennem ateşi, diğer taraftan cennet nimetleriyle kuşatılmış, istikbale doğru gitmekte olan insanların bundan daha müteessir ve uyanık olmaları gerekirken, o çok zalim ve çok cahil insanlar bundan müteessir olmuyor ve Allah'a saygı duymuyorlar, ayrıca Allah'ın hukukunu, nefislerinin vazife ve istikbalini unutmuş, iyilik ve kurtuluş yollarını düşünmez olmuşlardır. (...) (Allah-ı Teâlâ buyuruyor): 'Ve İşte bu meseller, yani gerek bu âyet ve bu suredeki ve Kur'ân'ın diğer yerlerindeki bu çeşit temsiller, ibret alınması için daima hatırda tutulacak ve dilden düşürülmeyecek misallerdir ki, Biz, onları insanlar için yapıyoruz. İnsanların düşünüp istifade etmeleri için meydana getiriyor ve tasvir ediyoruz. Düşünsünler diye, yani hissi örneklerden, fikri ve makul manalara geçip, geçmiş ve geleceklerini düşünsünler Allah'ın büyüklüğünü ve kudretini anlayarak yarın için ona göre hazırlanıp korunsunlar diye.' *(Haşir, 21; Hak Dili Kur'ân Dili 7. cilt)*

Cenab-ı Hak bizleri, Kur'ân-ı Hakim bir vadide dururken, başka vadilerde dolaşmaktan muhafaza buyursun ve ondan hakkıyla istifadeye mazhar eylesin.

İkinci Bölüm

DEĞİŞEN HAYATLAR

BOKASSA VE ABDULLAH WİLLİAM

Gazetelerde geçenlerde bir haber vardı: "Yamyam İmparator Bokassa öldü." Afrika kıtasının en renkli siyasi kişilerinden olan ve kendisini "Orta Afrika Cumhuriyetinin İmparatoru" ilan eden Jean Bedel Bokassa, geçirdiği kalp krizi neticesi 75 yaşında öldü. 1965-1979 yıllarındaki iktidarı döneminde uyguladığı dikta rejimi ile dünya basınında "trajik soytarı" olarak adlandırılan Bokassa'nın enteresan bir hayat hikâyesi bulunuyor. Altı yaşında öksüz kalan ve misyonerler tarafından büyütülen Bokassa, 17 kadından 55 çocuğu olduğunu söylemişti. Bokassa'nın bir başka kötü şöhreti de insan eti ile beslendiği yönünde. Yamyamlığıyla da tanınan Bokassa'nın bebek etini çok sevdiği söyleniyor. Bizzat kendisi, aşçısının insan eti pişirdiğini itiraf etti. En büyük zevklerinden biri, yabancı ülke temsilcilerine hayvan eti gibi insan eti yedirmesiydi.

1870'lerde Müslüman olan İngiliz William, ismine bir de Abdullah ekledi. 1880'de "Din-i İslam" diye bir kitap yazdı. Bu kitap 1890'da dilimize çevrildi. Aynı yıllar da bu zat II. Abdülhamid'i ziyaret etti. Sultan Abdulhamit kendisini İngiltere'nin şeyhü'l-islamı yapmıştı.

Abdullah William, İslamî prensiplere ve ibadetlere dair bilgiler verdiği Din-i İslam kitabında, bir zaman kiliselerde çalkalanan sonra da basına yansıyan bir tartışmayı da anlatıyor. Dış ülkelerde misyonerlik faaliyetlerine bakan bir papaz diyor ki: "Büyük ve güçlü bir teşkilata sahibiz. Elimiz kolumuz her yere ulaşıyor. Dünyanın parasını sarf ediyoruz, yüksek tahsilli elemanlarımızı

büyük imkânlarla Afrika'ya gönderiyoruz. Çalışıyorlar, didiniyorlar, bazı zencilerin Hristiyan olmasını sağlıyorlar. Halbuki Müslümanların böyle bir teşkilatı yok. Tahsilli ve eğitilmiş elemanları yok. Ama daha hızlı bir Müslümanlaşma hareketi görüyoruz. Ayrıca bir yamyam kabilesine bile İslamiyet girince, bir anda bütün alışkanlıklarını terk ediyorlar. İçkiyi, zinayı bırakıyorlar. Üryan dolaşmaktan derhal vazgeçiyorlar. Ama Hristiyan olan zenci kabilelerinde maalesef böyle bir gelişmeyi hemen göremiyoruz. İçki, zina, çıplaklık ve kötü alışkanlık ve gelenekler aynen devam ediyor." Böyle bir konuşma şok tesiri yapıyor ve itirazlar başlıyor: "Müslümanlık, barbarca, kılıç zoruyla yayılmıştır. Yoksa sen gizli Müslüman mısın?"

Kilise'den gazetelere taşan münakaşaya bazı muhabir ve yazarlar da katılıyorlar. Çoğu İslamiyet'e ve Müslümanlara saldırırken, birtanesi "Ben pek çok yer dolaştım ve gördüm ki, papazın iddiaları doğrudur. Tespit ettiğim iki dokuma ustası her kabilenin içinde altı ay kalarak hem dokumacılığı öğretmiş, hem de İslamiyet'i anlatmış. Bilhassa seçtikleri zekilere. Zenciler de bunlardan öğrendiklerini aynen yaşamaya başlamışlar."

İslamiyet onlara çok sade ve cazip gelmişti. "Lâ ilahe illallah" deyince tahakkümü altında kaldıkları sahte ilâhlardan ve putlardan kurtuluyorlardı. Büyük küçük, siyah beyaz herkes birbirinin kardeşi oluyordu. Gölgesine basınca hayatlarını kaybedecekleri reisler ve liderlerle aynı seviyeye geliyor, takva derinliğine sahip olanlar en şerefli duruma yükseliyordu. "Lâ ilahe illallah, Mıhammedu'r-Rasûlullah" büyülü bir ses gibi Afrika içlerinde dalga dalga yankılanıyordu.

Malezya'da da, Endonezya'da da İslamiyet'in aynı şekilde yayıldığını biliyoruz.

BİR JAPON GÖZÜYLE...

Uzun zamandır Japonya'da bulunan, Müslüman olmuş Japonlarla iyi münasebetler kuran bir arkadaşımızdan tespitleri aktararak, bizden beklenenleri ifade etmeye çalışacağım.

Sekiz sene önce Türkiye'ye ilgi duymaya başlayan bir hanım diyor ki: "Ağır bir işte çalıştığım için her gün yorgun düşüyordum. Ruhumu rahatlatacak, insanî münasebetleri daha sıcak bir ortamı olan bir ülkeye gitme arzusu ile dopdolu idim. 1989 yazında Türkiye'ye gittim. Türkiye ve insanları bana oldukça samimi, nazik ve sıcak geldi. Kalbim Türkiye'ye ısındı. Türkleri daha iyi anlamak için İslamiyet'e merak duymaya başladım. Bu merak, Müslüman olmak için değil, Türkleri daha iyi anlamak içindi.

Öğrendiklerim, merakımı daha da artırıyordu. 1990 yazında tekrar gitmek istedim. Gitmeden önce Japonya'da tanıdığım bir Türk, tanışabileceğim bir adres verdi. Bu genç aile beni hemen karşılamaya geldi. İstediğim zaman onlara uğruyor, istediğim kadar yanlarında kalıyordum. Bana çok kibar davranıyorlardı. Kendileri çeşitli zorluklara katlandıkları halde bana gereken her türlü yardımı yapmaktan hiç geri kalmıyorlardı. Hiçbir zaman inançlarından kaynaklanan alışkanlıklarını empoze etmeye çalışmıyorlardı. Onlardan hiçbir telkin gelmeden, kendi içimde Müslüman olma arzusu uyandı. Çünkü artık benim için Müslüman olmak, iyi insan olmakla aynı manaya gelir olmuştu. Ben o zamana kadar İslamiyet hakkında başkalarına çeşitli sorular sormama rağmen bu aileye hiçbir şey sormamıştım. Onlar

da bir şey söylememişlerdi. Hâlbuki hâlleriyle öyle şeyler ifade ediyorlardı ki, dilleriyle bir şey demelerine hiç gerek yoktu. Benim öğrenme isteğim üzerine sorularıma cevap verdiler ve beni hanım toplantılarına götürmeye, hatta İstanbul'da bulunan yabancı ülkelerden gelmiş Müslüman hanımlarla tanıştırmaya başladılar; ama yine de 'Artık yeterince öğrendin, Müslüman olmalısın.' demediler.

Ben Türkiye'den Japonya'ya dönünce, değişik İslam ülkelerinden insanlarla karşılaştım. Hepsi de Müslüman'dı ama kültür farklılıklarından dolayı, hepsinin de bana tavsiye ve tavırları başka başka idi. Söyledikleriyle kafam allak bullak olmuştu. Müslüman olmak için, nefsimi yenecek takatim tükenmişti. Müslüman olmayı istememe rağmen, onu yaşamaya gücüm yetmez diye komplekse kapılmıştım. Müslüman çevrem de 'Artık Müslüman olsan iyi olmaz mı?' diye teşviklerde bulunuyordu. Kendime güvenim yoktu; ama kabul ettim. İslamiyet'le tanışmadan önce sade bir Japon gibi yani hiçbir şeye inanmadan yaşıyordum. Gerçi okullarımızda diğer insanlara yük olmama ve güvenilir bir insan olma gibi ahlakî değerler öğretilmişti. Onun için İslamî güzellikler hakkında bilgim artınca 'Tam bana göre' diye düşünüyordum. İslamiyet'e bağlılığından dolayı insanlara iyi davranan insanlarla karşılaşınca, iyi bir Müslüman olmayı içten arzuluyordum. Şimdi de öyleyim. Fakat bazı durumlar beni çelişkiye hatta komplekse sürüklüyordu. Görüntü olarak Müslüman; fakat yaşayış olarak Müslümanlığa ters iş yapanlar, bilhassa bunlar içinde 'Şöyle ol, böyle ol; şunu yap, bunu yapma' diye direktif yağdıran kadınlarla teoride bol bol lâf yapıp terbiye ve buna saygı yönünden Müslüman olmayan Japonlardan çok gerilerde kalan erkek Müslümanlar bir ara beni bunalıma ittiler ve 'Bu sıkıntılara gireceğime böyle Müslümanlardan uzak olsaydım.' dedirttiler. O dönemler onlarla görüşmekten yorgun düşmüş, Müslümanlığımı iftiharla söyleyemez olmuştum; hatta bir ara her şeyi terk etmeyi bile düşünmüştüm. Sonra, şahıslarla yanlış temsil edilen İslamiyet'le, gerçek İslamiyet'i birbirinden ayırdım. Artık bence Allah katında nasıl

olduğum önemli olmaya başladı. Şimdi arzu ediyorum ki, ben herkes tarafından imrenilecek güzellikte olan gerçek İslamiyet'i ihlâs ve samimiyetle tam olarak yaşayayım da, insanlar, 'Neden bu kadar iyisiniz?' diye sorunca da göğsümü gererek, 'Müslüman olduğum için.' diyebileyim. Bizler başkalarına ikazda bulunmaktan çok, kendimize çekidüzen vermek için gerekli hassasiyeti gösterelim. Beni en çok duygulandıran, Müslümanların birbirlerine karşı sıcak davranışları. Bir de gönlümden gele gele Allah'a dua ederken döktüğüm gözyaşları."

Bu anlatılanlardan, ben kendim de çok ders aldığımı zannediyorum.

BİR SELÂMLA BAŞLAYAN DİYALOG

Tarihte ve günümüzde diyalogun topluluklararası faydasını herkes kabul ediyor. En azından insanların düşüncelerini ve isteklerini birbirlerine anlatabilmesi için diyaloğa ihtiyaç var. Hatta bir zamanlar kanlı bıçaklı olan çeşitli görüşteki gençlerin çoğu, aralarındaki problemleri diyaloglarla çözmeye çalıştılar. Hatta iki uçtan, bu yolla bir araya gelip görüştükten sonra evlenenler bile var.

Bu münasebetle sizlere 23.3.1988 tarihinde arkadaşımız Hayati Kalaycı Beye yazılmış bir mektuptan bazı alıntılar yapmak istiyorum. Mektup yazarı hanımefendiden müsaade alma imkânım olmadığı için ismini veremeyeceğim. Kendisinden bir izin çıkarsa daha sonra inşallah sizlere bildiririm.

"Değerli ağabeyim (...) 10 yıl ceza aldım. Davayı temyiz ettim ve tahliye oldum. Dava devam ediyor. Denizli'de göreve döndüm. Orada şimdiki nişanlım ile karşılaştım. Aslında görev yaptığım köyde onunla bir tek selâmlaşmam bile olmamıştı. Çünkü farklı görüşteydik. Bana göre o faşistti. Bir karşılaşma sırasında ilk defa birbirimizi selâmladıktan sonra bir sohbet faslımız oldu. O zaman onun, kafamdakinden çok farklı birisi olduğunu anladım. İlginçtir ki, ilk defa bir sağcı ile böylesine yakın bir sohbet içindeydim. Çünkü bize göre, faşistlerle konuşulmaz, ancak savaşılırdı. Ben ne olduğunu bile anlayamadan evlenme teklifiyle karşılaştım. Ona ilk cevabım: 'Bizim evliliğimiz nasıl olur? Sen namazında niyazındasın, ben ateistim. Sen faşistsin, ben dev-

rimciyim. Bir kere ben çocuğumu devrimci yapmaya çalışırım, sen faşist. İkimizin de arkadaşları aynı gece eve gelse, ev savaştan çıkmışa döner. Yoo, böyle bir evlilik düşünemiyorum. Yanlış anlama, senin şahsına bir sözüm yok. İyi bir gençsin; ama yanlış yoldasın...' O ise, gülümseyerek bana bakıp sessizce dinliyordu. Sözüm bitince, 'Sen ömründe bir defa Kur'ân okudun mu?' diye sordu. Ben 'Hayır, gerek görmedim, din bir afyondur ve benim afyona ihtiyacım yok.' dedim. Kızmadan, sevgi ve şefkatle: 'Bak canım, senden üç isteğim var: Birincisi, sana vereceğim soyadımı, namusumu koruyacak ve davranışlarını bir kadına yakışır biçimde ayarlayacaksın. Kadın, bir Anadolu kadını olduğunu asla unutmayacaksın. İkincisi, hiç aklıma yatmıyor ya, eğer gerçekten bir gün devrim olur ve herkes eline silah alıp savaşırsa, ancak o zaman sen de katılırsın. Hatta ben de yanında olacağım. Ama bu arada evinin kadını olacaksın. Üçüncüsü, bir defa Kur'ân okuyacaksın. Yani mealini... Eğer inanmıyorsan sana bir daha bundan söz açmayacağım. Benim inancım bana, senin ateistliğin sana...' dedi. İlk anda bu istekler çok kolay geldi. Bir problem görmedim. İçimden gelen sese uyup kabul ettim. Çanakkale'ye dönünce, önce üçüncü isteğinden işe başladım. Ben 'Eğitilebilir Geri Zekâlılar' eğitim kurslarına da katılmış bir özel eğitimciyim aynı zamanda. En büyük özelliğim de söz vermeden önce düşünürüm; eğer söz verirsem, o işi, sonunda ölüm de olsa, yerine getirmeye çalışırım. Kur'ân okumam için abdest almam gerektiğini biliyordum. Annemi yanıma alıp banyoya gittim. O söyledi, ben yaptım. Sonra başımı örtüp elime Kur'ân'ı aldım. Rastgele bir sayfa açtım, Nisa Sûresi çıktı. Yasak olan akraba evliliklerinden söz ediyordu, çok şaşırdım. Özel eğitim kurslarında sakat doğumlar sebebiyle akraba listesi vardı ve hocalarımız bunları hiç de Kur'ân'dan almamışlardı... Bizim bilimin yeni bulguları 1400 yıl öncesinin kitabında yazıyordu.. Önce gözlerime inanamadım. Sonra yine rastgele bir sayfa açtım. 'O, Allah'tır ki, iki denizi salıverdi. Şu biri tatlı, bu beriki tuzlu ve acıdır. Aralarında da kudretinden bir engel vardır ki, birbirine karışmayı önler.'

diyordu. Şaşkınlığım bir kat daha arttı. Ben Çanakkale Boğazını biliyordum. Boğazda iki ayrı akıntı vardı. Karadeniz'in suyu tuzlu idi. Kulaklarım uğuldamaya, başım dönmeye başladı. Boğazıma bir yumruk tıkanmıştı ve ağlamak üzere idim. Hemen çantamı ve mantomu kaptığım gibi soluğu müftülükte aldım. Müftü Habip Görün hocanın yanına varınca önce bol bol ağladım. Sonra her şeyimi anlattım. Allah razı olsun, o bana nüfus cüzdanımın (T.C. - İslam) manasını ve önemini kavrattı. Şaşırdığım asıl konu şu: Sanki biri beynimin içinden on beş yıllık sol bilgilerimi çekip almıştı. Sanki ben birkaç dakikalık uykuya dalmışım ve o on beş yıl öyle geçmiş (...)"

İşte bir selâmla başlayan diyalog nereden nereye geldi. Bu vesile ile Habip Görün hocamıza teşekkürlerimi arz ederim. Hayati Beye mektup yazan kardeşimize de iki cihan saadetleri temenni ederim.

EZAN TESİRİ

Üniversite talebeliği yıllarından beri tanıdığım bir arkadaşım iş gezisi münasebetiyle Avrupa ülkelerine gitmişti. Brüksel'de karşılaştığı bir olayı nakletti:

"Dinî konularda derinliği olan ve Belçika'ya her gittiğimde yanına uğradığım bir dostum, 'Gel seninle bir hastaneye ziyarete gideceğiz.' dedi. Yolda 'Kimi ziyarete gidiyoruz?' diye sordum. 'Ermeni bir hanımefendiyi.' dedi. 'Hayrola?' dedim. O ise 'İsmi Virjin... Seneler önce İstanbul'dan kocasıyla beraber Belçika'ya gelmişler. Lisede, üniversitede okuyan çocukları olmuş; ama kocası onu boşamış.. Sıkıntıdan hastaneye düşmüş... Orada çalışan Marokan bir hemşireye 'Sen Müslüman'sın. Ben de Müslüman olmak istiyorum. Bana bir din âlimi bul, getir.' demiş. O da kendisi gibi bir Marokan ile evli bir hocaefendiye haber vermiş. O da bana, 'Ben uzaktayım. Sen ilgilen,' diye haber gönderdi.' dedi. Hastaneye vardığımızda içim burkuldu. Sanki yaşlılar ve kimsesizler mekânı idi. Hocamız da henüz kendisini görmemişti. Fakat telefonla görüşmüşler, hanımefendi iki saat gözyaşları içinde, derdini anlatmaya çalışmıştı. Odasına girdiğimizde 50 yaşlarında birisiyle karşılaştık. Yalnızlık ve terk edilmişliğin perişanlığı yanında, kendisine ve giyimine dikkat eden ciddi ve çevresi çekidüzen içinde bulunan asalet sahibi bir hanımefendi olarak bizi karşıladı. 'Ben, dedi, her şeyimi kaybetmiş de çaresizlikten Müslümanlara sığınmış bir insan değilim. Yanlış anlamayın. Ta çocukluğumdan beri içimde İslamiyet sevgisi vardı. Ezanlara bayılırdım. Uzun seneler Avrupa'da kaldıktan

sonra İstanbul'a döndüğümüzde Sultanahmet civarında arabadan iniyordum, ezanlar okunmaya başladı, gözlerimden de yaşlar boşanmaya başladı. Bizimkiler 'Ne oluyor sana?' dediler. Ben gerçeği söyleyemedim. Ama bu kadar ezan hasretinden sonra ona kavuşmak hissiyle uzun müddet gözlerimden yaşlar süzülmeye devam etti. Çevremle bozuşmamak için, hep içimde sakladım. Ama artık Müslüman olmak istiyorum. Söyleyin bana, ne yapmam gerekiyor? 'Biz de kendisine 'Lâ ilahe illallah, Muhammedü'r-Rasûlullah' demesi gerektiğini ifade ettik. Güzelce, besmele çekip şehadet getirdi. O zaten bunları biliyordu. 'Peki, dedi, başka merasim falan olmayacak mı?' 'Hepsi bu, Peygamberimiz zamanında da hiçbir merasime gerek kalmadan insanlar böyle Müslüman oluyorlardı. İslamiyet sadeliktir.' deyince, sevinçle kollarını yukarıya kaldırarak 'Ne mutlu bana. Ben artık Müslüman'ım...' dedi. Çok güzel Türkçe konuşuyordu. 'Bana ezan kasetleri gönderin, bol bol onları dinlemek istiyorum. Ahiretle ilgili bilgilere çok ihtiyacım var. Türkçe kitaplar gönderin.' dedi. Hocamız kendisine Yasin Sûresi'nin son sayfasında ahiretin varlığını ispatlayan âyetlerin tefsiri mahiyette manalarını anlattı. Mutluluktan uçuyordu."

Evet Ezan-ı Muhammedi gönüllere taht kuruyor, gönülleri fethediyordu. Bu kadar müessir, güzel bir iksiri, her nedense birileri, aslî ve saf güzelliğinden uzaklaştırmak istiyordu. Ama o gidiyor tâ Brüksel'de yer ettiği bir gönülde hidayet meyveleri veriyordu...

DR. COLİN TURNER NE DEMEK İSTİYOR?

1955 senesinde İngiltere'nin Birmingham şehrinde dünyaya gelmiş, 1975 yılında Müslüman olmuş, daha sonra "İran'da Safeviler Döneminde Siyasî ve Dinî Hareketler" konusunda doktora yapmış bulunan ve halen Manchester Üniversitesi'nde dersler vermekte olan Dr. Colin Turner'in "Bir İman İnkılabı, Risale-i Nur" isimli kitapçığını okurken 1962-1963 yıllarını hatırladım.

Türkiye ve dünyadaki durumu görüyor, Müslümanlığın ve Müslümanların düştüğü durumdan üzüntü duyuyorduk. Bunun için de Müslümanları uyandırmak hatta dünyayı ayağa kaldırmak istiyorduk. Duygularımız samimi idi. Ama kafa ve kalbimizin bir yerlerinde kendimizi bu uyanışın önlerinde, liderleri arasında görüyorduk. Kitleleri biz yönlendirecektik. Bizden büyükler arasında bunu telâffuz edenler de vardı. Zamanla bu "önderlik" meselesi bizim bütün benliğimizi kaplamış vaziyette idi. İşte böyle bir halde iken karşıma Risale-i Nurlar çıktı. İlk zamanlar "Bırak kardeşim, onu okuyanlar imandan başka bir şey bilmezler. Nerede İslam'ın hukuku, nerede iktisadı?" diyenlerin telkini ile bir müddet uzak kaldım. Sonra Allah kendisinden ebediyen razı olsun bir ağabeyim bana "İhlas Risalesi"ni hediye etti. İki üç sayfa okuduktan sonra kararımı verdim, ben artık onun talebesi olacaktım. Beni sanki büyülemişti. Ondan sonra arkadaşlarımla yaptığımız pek çok faaliyetin lüzumsuzluğuna ve zamanı israf etmekten başka birşey olmadığına inandım. Risale-i Nur Külliyatını okudukça, kendimi, benliğimi, enaniyetimi, gizli hastalıklarımı keşfediyordum. Ben tedaviye muhtaç bir zavallı

iken insanlara önder olma davasındaydım. Cenab-ı Hakk'a karşı, kendimden utandım. Bazı arkadaşlarım bu uzletimi ve çekimserliğimi anlamıyorlardı. Anlamaları da mümkün değildi. O ilk günleri, eserleri okurken aldığım manevi haz ve lezzeti anlatmam mümkün değil.. Her bir eser, yepyeni bir hazine, yepyeni bir ufuk, bir cennetti. Belki bu hâlin verdiği şokla arkadaşlarıma karşı dengeli olamıyordum. Ama dinî tahsilde olan fakat bazılarının çok garipsediğim tavırları da beni çok üzüyordu. Nasıl faydalı olacağımı da bilmiyordum. Hakîm isminin bir gereği olan anlatma ve tanıtma metodu namına da bir şey bilmiyordum. Zaten benim de geç tanıyışım, takdim edenlerin metod hatalarından kaynaklanıyordu.

Şimdi Dr. Colin Turner'ın kitabını okurken, o günlerimi tekrar yaşıyor gibi oluyorum. Ondan aktaracağım iktibaslar için bugün bir başlangıç yapmak istiyorum.

Dr. Turner kitabının başında diyor ki:

"Biz Müslümanların Batı'ya neler sunabileceği, İngiltere'de doğup büyümüş birisi olarak bana sık sık sorulur. Buna cevap vermeden önce, kendim bir soru sormak isterim: Biz Allah'a inandığımız için mi Müslüma'nız, yoksa Müslüman olduğumuz için mi Allah'a inanıyoruz? Bu soru, Rusya'nın Afganistan'ı işgalini protesto için Londra sokaklarında yapılan bir gösteri sırasında aklıma düştü. Ondan yıllarca önce resmen İslamiyet'e girmiştim ve bu, katıldığım ilk gösteri değildi. Afişler, pankartlar, bağırmalar, tezahürat, hepsi vardı. 'Ruslar defolun; 'Brejnev'e ölüm' ve 'Yaşasın Afganistan Müslümanları' gibi sloganların arasında, kendi İslamî sloganlarımızı da haykırıyorduk: Allahü Ekber, Lâ ilahe illallah. Gösterinin sonuna doğru, kendisini İslam'a ilgi duyan birisi olarak tanıtan bir genç yanıma yaklaştı ve 'Afedersiniz dedi Lâ ilahe illallah ne demek?' Hiç tereddüt etmeden cevap verdim: 'Allah'tan başka ilah yoktur.' 'Tercüme etmenizi istemiyorum. dedi. Bu sözün gerçekten ne manaya geldiğini soruyorum.'

Kendisine cevap vermekte âciz kaldığımı fark edince, bunu uzun ve şaşkın bir sükut takip etti. Hiç şüphesiz şöyle düşünüyorsunuz: 'Bu ne biçim Müslüman ki, 'Lâ ilahe illallah'ın mânâsını bilmiyor?' Cevap vereyim: 'Tipik bir Müslüman.' O akşam cehaletim üzerine uzun uzun düşündüm. Cehaletimi düşünmek hiçbir fayda vermiyordu. Tam tersine sıkıntım daha da artmıştı. Öyleyse nasıl Müslüman oldum?"

Dr. Colin Turner'in sözlerini tam burada kesiyorum. Bir sonraki yazımızda yukarıda geçen soruların cevaplarını aktarmaya çalışacağım.

ACI BİBERLERİN ARASINDA

Bir önceki yazımda mevzubahis ettiğim Dr. Colin Turner, nasıl Müslüman olduğunu anlatırken bizden bir misâlle konuya giriyor: "Nasreddin Hoca'nın hikâyesini duymuşsunuzdur. Bir arkadaşı, bir gün kendisine uğradığında, Hocayı, koca bir sepet kırmızı biberin önünde otururken bulur. Bakar ki, gözleri kızarmış ve şişmiş, ama biberleri yemekten bir türlü vazgeçmiyor. Sorar: 'Niye kendine eziyet ediyorsun Hoca?' Yeni bir biberi eline alıp ısıran Hoca, 'Çünkü der, sepetin içinde tatlı biber arıyorum.' Ben de aynı durumdayım. Fazladan bir şey, hayatı yaşanmaya değer kılacak bir şey istiyordum. Hiçbir ideoloji veya alternatif hayat tarzı, bu ihtiyacı karşılamıyordu. O ele avuca gelmez 'bir şey' ise, her seferinde köşeyi dönünce beliriverecekmiş gibi görünüyor, fakat hiçbir zaman ortaya çıkmıyordu. Nihayet İngiltere'den ayrılarak Ortadoğu'ya doğru yola çıktım. Bu, şuurlu bir tercih değildi; fakat tatlı kırmızı biberi orada buldum. İslam başka hiçbir şeye benzemez şekilde bir mana ifade ediyordu. Devlet idaresi için kanunları vardı, ekonomik bir sistemi vardı, günlük hayatın her yönünü içine alan kaideleri vardı. Hukukta eşitlik getiriyordu, bütün ırklara birden hitap ediyordu, açıktı ve anlaşılması kolaydı. Ha, bir de Allah'ı vardı. O zamana kadar kendisine belli belirsiz inandığım tek bir Allah.. Hepsi o kadar. 'Lâ ilahe illallah' dedim ve bu topluluğun bir parçası oldum. Hayatımda ilk defa bir mensubiyet hissini tadıyordum. (...) Kütüphanemde o kadar çok kitap olmuştu ki! İslam tarihi üzerine, İslam'ın ekonomik sistemi üzerine, İslam'da devlet

mefhumu üzerine kitaplar, İslam hukukuna dair sayısız broşürler ve hepsinin de üzerinde, İslam ve devrim üzerine yazılan, Müslümanların nasıl ayaklanarak İslamî idareler kurmaları gerektiğini anlatan kitaplar. 1979 başlarında İngiltere'ye üniversitedeki derslerim için döndüğümde İslamı Batı'ya tanıtmak için hazırdım! 'Lâ ilahe illallah'ın manasını öğrenmek için bu kitaplara başvurdum. Hayal kırıklığına uğradım. Bu kitaplar İslam'dan bahsediyordu fakat Allah'tan bahsetmiyordu. (...)

Risale-i Nur Külliyatından 'Âyetül-Kübra'yı okuyunca her şey yavaş yavaş yerine oturmaya başladı. (...) Bu eserleri okuduktan sonra, Lâ ilahe illallah, derken, Allah hakkında söylenebilecek her şeyi söylemiş olduğumu düşünmeye başladım. (...) Şimdi asıl sorumuza dönelim. Müslümanlar olarak Batı'ya sunabilecek neyimiz var? Cevap her şeyimiz ve hiçbir şeyimiz. İmanımız ve İslamiyetimiz var ki bunlar her şeydir. Bir de İslamiyet'i anlayışımız ve yorumlayışımız var ki, çoğu zaman sıfıra sıfır, elde var sıfır. (...) Kur'ân'da Allah lâfzı 2500'den fazla tekrar edilir. İslam kelimesi ise 100 defadan az. Hâlbuki modern İslam literatüründe bu nisbet tersine çevrilmiştir. Kur'ân'da iman kelimesi İslam kelimesinden 5 kat fazla tekrarlanmıştır. (...) Hâlbuki 1960'larda İslam kelimesi iman kelimesinden 13 defa fazla tekrarlanır olmuştur. Günümüzde ise daha da fazlalaşmıştır. Bunun kaçınılmaz neticesi olarak da, Batı'nın İslam'a yaklaşımı bir sistem ve bir alternatif ideoloji etrafında temerküz etmiş, bu da hemen hemen tamamiyle iman hakikatlarinden mahrum bir şekilde takdim edilmiştir. (...) İman hakikatlerinin göz ardı edildiği her yere Batı diyebiliriz. (...) Bunun temel sebebi ise, eneye (Benlik) tapma hastalığıdır. (...) Bu hastalıkla, hasta insanlara İslam'ın iktisat veya hukuk sisteminin en müsavatçı veya en adil sistem olduğunu anlatıp durmanın hiçbir faydası yoktur. Kanserden muzdarip bir hastaya yeni bir ceket hediye ederek onu tedavi edemezsiniz. Onun muhtaç olduğu şey, doğru bir teşhis, radikal bir ameliyat ve onu takip edecek sürekli bir tedavidir. Risale-i Nur'da hepsi vardır. (...) Ama eminim ki, eğer Bediüzzaman

(İmanı değil de) bütün laik idarelerin şiddet yoluyla devrilmeleri gerektiğini savunmuş olsaydı, bütün Batı üniversitelerinde Risale-i Nur mecburi ders olarak okutulur ve Bediüzzaman adı Batı dünyasında her ev halkının tanıdığı bir isim haline gelirdi. Çünkü aşırılık, hele bir de dinî duygularla renklendirilmişse, Batı'nın zayıf noktasıdır. (...) Bediüzzaman'ın müdafaa ettiği inkılap, Tahran, Kahire veya Cezayir sokaklarında çığırtkanlığı yapılan cinsten bir inkılap değildir. Risale-i Nur inkılabı, zihinlerde ve kalplerde, ruhlarda ve nefislerde inkılaptır. Bu bir İslam devrimi değil, iman inkılabıdır. Bu da iki seviyede gerçekleşir. Müslümanları taklid-i imandan tahkik-i imana, inanmayanları ise enenin (Benlik) kulluğundan Allah'ın kulluğuna eriştirecek şekilde tanzim edilmiştir."

Dr. Colin Turner'in görüşlerine, tecrübelerime dayanarak, katılıyorum.

“KÜLTÜRLERİN BİRLİKTE YAŞAMASI”

Birkaç ay önce arkadaşım Muhammet Mertek, Prof. Dr. Harald Müller’in “Kültürlerin Birlikte Yaşaması” isimli kitabını bana getirmişti. Bu kitap “Huntington’a Karşı Tez” idi. Aslında kitap, Frankfurt’taki Amerika Evi’nin, Dr. Müller’i, Samuel Huntington’ın fikirlerini tartışmaya çağırmasıyla oluşmaya başlamıştı. Daha sonra bir yayın evi, Dr. Müller’den “Medeniyetler Çatışması” tezine verdiği cevapları toplayıp düzenleyerek bir kitap yazmasını istemişti. Bu isteğin kabul edilmesiyle işte “Kültürlerin Birlikte Yaşaması” kitabı yazılmış oldu.

Prof. Dr. Harald Müller’i Frankfurt’ta “Barış ve Savaş Enstitüsü”ndeki ofisinde ziyaret ettik. Enstitünün yıllık bütçesi 4,5 milyon Alman Markı. Bunun üçte ikisini devlet temin ediyor. Enstitü dört bölüm. Birinci bölüm silahsızlanma üzerinde çalışıyor. Bu bölümde yapılan araştırmaların başında Prof. Dr. Harald Müller var. İkinci bölümün araştırma alanı, barış için birlikte çalışma. Üçüncü bölüm, demokratikleşme ve gelişmemiş ülkelerde güç kullanımı konularını araştırıyor. Dördüncü bölümün araştırma alanı ise Alman toplumunda, toplumsal gelişmeler ve Batı Avrupa... Aşırı sağcılarda şiddet... Okullarda şiddet... Yabancılara saldırı...

Barış ve Savaş Enstitüsü’nün bünyesinde 21 tane bilim adamı araştırma yapmakta... Bu araştırmalar siyasilere ve basına verilmekte. Partiler üstü bir çalışma yapan enstitü, bütün partiler tarafından kabul görmekte.

Dr. Müller bu sene Bilkent Üniversitesi'nde, "Silahsızlanma" konusunda bir konferans verdi. Hükümetten ve askeriyeden birçok yetkili de bu konferansa katıldı.

Dr. Müller'in Kore lisanına çevrilen kitabını, şimdi de arkadaşım Muhammet Mertek Türkçe'ye tercüme ediyor. Müller, kitap basılınca Türkiye'ye geleceğine söz verdi.

"Kültürlerin Birlikte Yaşaması" kitabının ilk bölümünde Huntington'a yönelttiği temel tenkitler yer alıyor. İkinci bölümünde de kendi konseptini işledi. Birinci kısımda, medeniyet ve kültür kavramlarını açıklayarak, günümüzde kültürlerin gelişimini sağlayan itici güçleri irdelemeye çalıştı. İkinci kısım, kültür ve siyaset arasında köprüler kurarak, kültürel faktörlerin hangi durumlarda ve nasıl siyasileştiğini inceliyor. Üçüncü kısım, şiddete dayalı çatışmaların sebep ve süreçlerini, Huntington'un teşhisinin şimdiki savaşlarda gerçek olup olmadığı sorusundan hareketle araştırıyor.

Bu kitap, dünya siyasetinin komplike şartlarının "Biz ve Onlar" gibi basit bir şema şeklinde gösterilmesine karşı yazılmıştır. Kitap, okuyucularından beş kıtada hemen hemen pek belirgin olmayan ve iç içe geçmiş olayları biraz kendini yorarak anlamaya çalışmasını istiyor. Siyasete, ekonomide ve toplum hayatında belirleyici rol oynayan büyük itici güçler, sadece belli tehlikelerin oluşmasına sebep olmayıp, insan ve toplumlar arasındaki tehlikeli zıtlıkları giderip bir araya getirmek için imkânlara da yol açabilir: "Medeniyetler Çatışması" bir tabiat kanunu değil, insanlar tarafından yapılmış olup, yine onlar tarafından aşılacaktır.

Dr. Harald Müller, kitabında "Yabancı olan bir şey, biraz bilindiği zaman, daha az yabancı hale gelir ve diyalog kolaylaşır. Bu konuyla ilgili olarak eğitim ve öğretim plânlarında artık bazı şeylerin yapılması gerekir. Burada kiliseler de, diğer dünya dinlerine de söz hakkı vererek -eğer hazırlarsa- büyük katkıda bulunabilir. (...) Güçlü olanlar, varoluş korkusu çekmeden de zayıf olanlara yakınlık gösterebilirler. İşte Batı'dan istenen de tam budur. (...) Gelecek yüzyılın 20. yüzyıl gibi kanlı olup

olmayacağı veya şiddete dayalı çatışmaların iş birliğinin oldukça yaygınlaştığı bir dünya düzeninde ancak nadiren meydana gelip gelmeyeceği, 'Çin tehlikesi', 'Japon teknolojisi' veya 'İslam köktenciliğine' değil, her şeyden önce bizim kendi tutumumuza bağlı olacaktır." diyor.

Evet, bu ifadeler Batı'da uyanan vicdanlardan birtanesinin sesidir ve ümit ederiz yankıları çok güzel olacaktır.

PASKALYA'DA KUR'ÂN OKUYAN PAPAZ

The Times gazetesi "Paskalya orucu boyunca papaz sadece Kur'ân okudu." başlıklı bir haberi okuyucularına duyurmuştu. Haberdeki teferruat şöyle idi: "Jarrow şehrinin başpapazı Dr. Alan Smithson, Paskalya öncesi girilen diyet müddetince İncil yerine Kur'ân okudu. Kırk günlük itikaf boyunca İncil'den sadece Aziz John bölümünü okuyan Dr. Smithson, her gün iki saatini, Kur'ân'ı incelemeye ve bazı notlar almaya ayırdı. Her gün 20 sayfa (yani bir cüz) okuyarak Paskalya'dan önce Kur'ân'ı bitirmeyi hedefledi. Kendisi diyor ki: Kur'ân'ı şimdiye kadar hiç okumamıştım. Bitirince ümit ediyorum ki, büyük ruhî hakikatlere ve derinliklere sahip olacağım." Durham eyaletinin Pittington bölgesindeki evinde, seyahat öncesi yapılan röportajda Dr. Smithson şöyle dedi: "Bence bu geleneksel diyetin manası belirli bir müddet boyunca hayatımızın ve imanımızın özüne yoğunlaşma, aklımızı meşgul eden ve sağa sola, saptırıcı şeylerle daha az ilgilenmektir. Kilisenin, sadece Hristiyan kavramlarıyla meşgul edilmemesine, diğer inançlara da saygı göstermesine, rekabet yerine yoldaşlığın hâkim olduğu bir sahaya doğru yönelmesine çok sıcak bakıyorum. Batı'nın İslam'dan öğrenecekleri var. Samimi Müslümanların yaşadığı birtakım ulvî vasıflar var. Biz Hristiyanlar olarak, diğer dinlerin de inanç ve prensiplerini ciddiye aldığımız takdirde daha iyiye doğru gidebiliriz."

Kendisiyle evinde görüştüğümüz Dr. Alan Smithson ile uzun bir sohbetimiz oldu. Diyalogların insanların birbirilerini daha yakından tanıma vesilesi olduğunu ifade etti ve... "Aslında müm-

kün olsa, haftanın üç gününü beraber geçirerek, cuma günü Müslümanların cuma ibadetlerine, cumartesi günü Musevilerin ibadetlerine, pazar günü de Hristiyanların ibadetlerine şahit olabilsek. Dinî yaşayışı pratik halinde müşahede edebilsek!..” dedi. Kendisi Hristiyanları ikiye ayırıyor. “Bizde geleneksel Hristiyanlar var. Bunlar hiç tartışmaya ve delile gerek görmeden inananlardır. Geleneksel değerlere bağlıdırlar. Ama bir de her meseleyi sorup tartışanlar var. Bunları ben dinsiz diyerek kesip atmıyorum. Çünkü bunlar meseleleri akademik seviyede ele alıyorlar. Akıllarının almadığı yerde cesurca karşı çıkıyorlar. Ama bu sorgulamalarla yine bir gerçeğe ulaşıyorlar: Din topluma karşı olmamalı. Bir tarafta kutuplaşma meydana getirmemeli. Devamlı karşılıklı alışveriş olmalı.” diyor.

Bir gazeteci ile din hakkında iki gün görüşmüşler. Bu görüşme daha sonra radyoda dört gün yayınlanmış. Burada İslamiyet ve Kur’ân’ın hangi yönlerinden etkilendiğini anlatmış. Medyanın önemi üzerinde de durdu.

Kendisi, huzurun ancak barışla olacağına, bunun da ancak diyaloglarla sağlanacağına inanıyor.

HER ŞEY YENİ BAŞTAN

Eski dostlardan Ramazan Bey anlatıyordu: “Annemin babası Mısır’dan Konya’ya gelirken heybe heybe altınlar da getirmiş. Dedemin bir oğlu iki kızı vardı. Dayım evin tek oğlu olduğu için herkes tarafından seviliyor ve yaptıklarına hiç karşı çıkılmıyordu. Dedemin paralarını çarçur ettiği halde annem ve teyzem bir şey söylemiyorlardı. O da kötü yollara düştü ve alkolik oldu.

Uzun boylu, yakışıklı, sevimli ve dolgun yapılı bir insandı. Zannederim 120 kilo civarında idi. İçine doğan bir hisle bir gün bütün yaptıklarından pişman oldu ve Kıble’ye dönerek tevbe edip Allah’a söz verdi. Namaza başlayıp, hacca gitti... Fakat bu sefer alkole alışmış olan vücudu çok büyük bir tepki gösterdi. Konya ‘dan İzmir’e otobüsle doktora götürüyordum. Salihli, Turgutlu taraflarından geçerken, üzüm bağlarını gözleri artık fark etmiyordu. Hızla zayıflamaya başlamıştı.

Doktor kendisine dedi ki:

-Siz kendinizi harap ediyorsunuz. İçkiyi yavaş yavaş bıraksanız olmaz mı? Yoksa bunun sonu çok kötü olacak.

Dayım:

-Ben Allah’a söz verdim, ne pahasına olursa olsun ağzıma bir daha içki almayacağım, isterse sonu ölüm olsun, dedi.

Gerçekten o koca vücut eriyip gitti, yerine hafif nahif nuranî bir vücut geldi. Cenab-ı Hak, o günahla beslenmiş vücudu zerre zerre değiştirip temizledi. Arak ikinci bir vücut yaratılmıştı. Neticede dayım vefat etti. Allah rahmet eylesin, tabutunu taşırken fark

ettim ki, 40-50 kiloya düşmüştü o koca vücut. Demek ki, bir ömür günahlar içinde yaşamanın bedeli hiç de kolay olmayan ağır bir imtihan idi. Bu imtihanı kazanmak da oldukça zordu. Ben dayımı hatırladıkça Üstad'ın 'Cennet ucuz değildir.' sözünü bütün derinliğiyle gözümün önüne getirmeye çalışıyorum."

Dönüş yapan tanıdıklardan çoğunun hayatına baktığımda, daha önceki yaşayışlarına göre imtihanlarının da faklı olduğunu gördüm. Bu mevzuda dikkat edilecek husus, imtihanın mutlaka başa geleceği düşünülerek Cenab-ı Hak'tan sabır dileyip, sonuna kadar direnmektir.

Bu mesele fert için böyle olduğu gibi toplum için de böyledir. Hatasını ve yanlışını anlayıp ciddi bir dönüş içine girmeyen bozuk toplumların kurtulması mümkün değildir. Yani yepyeni bir vücut oluşumu gibi yepyeni bir nesil, toplumu istenilen hale getirecektir. Kur'ân-ı Kerim, peygamberleri Hz. Musa'yı dinlemeyen İsrailoğulları'nın serkeşliklerini anlattıktan sonra haklarında kesip biçilen kararı şöyle beyan etmektedir: "(Allah) buyurdu ki: Orası onlara 40 yıl yasaklandı. Yeryüzünde şaşkın şaşkın dolaşacaklar." *(Maide, 26)*

Bu 40 sene içinde isyanları karşılığı olarak İsrailoğulları burunlarını sürte sürte yaşadılar; ama bu çok zor ve çetin şartlar altında bu zaman zarfında dirençli bir nesil de meydana geldi. Bu iyi bir imtihandı. Demek ki 40 yıl mühim bir devredir ve eski pörsümüşlükten kurtulmuş terü taze bir nesl-i cedidin gelmesi için böyle bir zamana ihtiyaç vardır. İşte bu nesil, Hz. Musa ve Harun'dan sonra gelen peygamberlerine artık şöyle diyecek hale geldi: "Bize bir hükümdar gönder de (tayin edeceğin bu zatın önderliğinde) Allah yolunda savaşalım!' demişlerdi. (Peygamberde) Ya siz savaş üzerinize yazılıp/arz kılınınca savaşamazsanız?' dedi. Onlar dediler ki: Bizler neden Allah yolunda savaşmayalım ki, oysa biz yurtlarımızdan ve oğullarımız arasından çıkarılıp sürüldük." *(Bakara, 246)*

Ayrıca, "Bu böyledir; çünkü bir millet kendilerinde bulunanı (güzel meziyeti) değiştirmedikçe Allah onlara verdiği nimeti

değiştirmez.” Enfal Suresi’nin 53. âyetinin mefhum-u muhalifine dikkat edecek olursak, kendilerine verilmiş olan nimetlerin ellerinden alındığı bir toplumun o eski lütuflara mazhar olabilmesi için özüne dönmesi ve eski meziyetine kavuşması gerekmektedir. Elbette, bu kolay olmayacaktır. O ağır imtihanı verebilmek için çok büyük bir gayret ve sabır gerekmektedir.

HZ. İBRAHİM SOFRASINDA BAŞI TAKKELİ ÇOCUK

Prof. Dr. Thomas Michel'in teklifi ile gündeme gelen Uluslararası Hz. İbrahim Sempozyumu, yaklaşık bir yıl sonra, 2000 yılında gerçekleştirildi.

Urfa ve Harran, tarihi birer şehir.. Hz. İbrahim *(aleyhisselâm)*'ın izleri yanında, Hz. Yakup ve Hz. Şuayb *(aleyhisselâm)* ile ilgili de mekânlar ve rivayetler var. Çağın söz sahiplerinden Bediüzzaman Hazretleri'nin "Taşıyla, toprağıyla mübarek" dediği Urfa'da vefatı da bir tesadüf değildir. Bu hususta vefat ettiği oteli ve ilk merkadini ziyaret eden Thomas Michel şöyle demekten kendini alamamıştır: "Bediuzzaman'ın bu peygamberler şehri Urfa'ya son demlerinde, şiddetli hasta halinde sırf vefat etmek için gelmesi boşuna değildir; asla tesadüf olamaz. Vefat edip gittiği uhrevî âlemlere mutlaka buradan manevi bir pencere bir menfez açık bulunmaktadır."

Kinin, nefretin ve düşmanlığın, ateşte yakılıp, sevgi ve dostluk güllerinin açılması için Hz. İbrahim'de *(aleyhisselâm)* birleşen anlayışların bu mübarek beldede asrın başında bir araya gelmesi de inşallah hayırlara vesile olacaktır.

Hz. Âdem *(aleyhisselâm)* ile başlayan vahiy mesajlarını bütün canlılığı ile içinde tutamayan insanlık, zaman zaman Mahmut Topuz'un ifadesiyle iman yorgunluğuna düşmüştür. Hz. İbrahim bu yorgun ve bozguna uğramış imanları ihya etmek için işte bu topraklardan hareket etmişti. Hz. Yusuf *(aleyhisselâm)* da büyük

dedesi Hz. İbrahim'den *(aleyhisselâm)* sonra zamanın süper gücü Mısır'a hareket etmişti; ama esir pazarlarında satılmış bir köle olarak... Hikmet öyle iktiza ediyordu...

Şimdi Hz. İbrahim'in *(aleyhisselâm)* evlatları, 'inançta ortak atamız' diyerek onun ismi etrafında bir araya gelip bir durum değerlendirmesi yaptılar. Asırlar sonra kültür mirasçısı torunlarının, "Dedemizden bize neler kalmış? Sizlerde neler var? Bir bakalım." diyerek, birbirlerini tanımaya çalışmalarından daha güzel ne olabilir?

Bir profesör şöyle diyordu: "Ben başkalarından bir şey duyunca fikren zenginleştiğimizi görüyorum. Bir seferinde Müslüman, Hristiyan ve Musevi üç konuşmacı sahnede idik. Sahne renk renk ışık hüzmeleriyle boğulduğu için dinleyicileri tam göremiyorduk, onların sorularını işitiyorduk. Birisi suçlar tarzda Musevi arkadaşımıza 'İsa'yı kim öldürdü?' diye bir soru sordu. Bu ortalığı karıştırmak için kasıtlı bir soru idi. Müslüman olan arkadaşımız Kur'ân-ı Kerim'i açtı ve 'Onu (İsa'yı) öldürmediler ve asmadılar; fakat (İsa) onlara benzer gösterildi. (...) Onu yakinen öldürmediler. Hayır Allah onu (İsa'yı) kendisine yükseltti.' *(Nisa, 157-158)* âyetlerini okudu. Musevi arkadaşın parmağını tutup âyetlerin üzerinde gezdirdi ve ona 'Hz. İsa *(aleyhisselâm)*'ı sen öldürmedin.' dedi. Ben Kur'ân-ı Kerim'de böyle bir âyet olduğunu bilmiyordum. Öğrenince çok mutlu oldum. Bu benim için bir zenginlikti aynı zamanda." dedi.

İsveç'ten gelen bayan Dorothea Rosenbland, ülkelerinde kurdukları "İbrahim'in Çocukları" isimli bir vakfın hizmetlerinden bahsetti. "Farklı kültürlerin çocukları birbirlerini tanıyarak büyüyorlar. Müslüman çocuklar imamlardan, hocalardan, diğerleri de haham ve papazlardan aldıkları bilgilerle kendi dinlerini öğreniyorlar. Bazen müsamere gibi konuları canlı hâle getiriyoruz. Tanrıdan gelen emirleri okuyacak çocuk mutlaka kapalı bir dolaba girerek kimseye görünmeden sesleniyor. Çünkü biz onlara 'Tanrı görünmez' diyoruz. Hatta bir seferinde Tevrat ve Kur'ân'da geçen yanan çalı meselesindeki İlahî mesajı seslen-

dirirken heyecanlanan bir çocuk, dolaptan düşmüş ve çocuğa hiçbir şey olmamıştı.” dedi.

Bu arada Teksaslı sosyolog Lester, Tanzanyalı gazeteci Meryem ile imam önünde nikâh kıydırdılar. Lester, şehadet getirdi ve İbrahim ismini aldı. İsrail’den gelen ailenin erkek çocuğu başındaki takkeyi çıkarıp ebeveyninden izin alarak bir Müslüman takkesi başına geçirdi. Bu nikâhta takkeyi çıkarıp herkesten evliler için para topladı ve bu para ile onlara bir kilim satın alındı. Daha sonra dikkat ettim; o çocuk o takkeyi başından hiç çıkarmadı...

Cenab-ı Hak ülkemizi ve bütün dünyayı, barış ve huzur dolu mutlu ve güvenli günlere ulaştırsın.

İSLAMİYET AYNA İSTER...

Mediha Hanımı Aynadaki Kadınlar programında tanıdık. Köyünden Reşadiye'ye minibüs kullanan Amerikalı bir hanım. Kızılderili kanı da taşıdığından, asılları Türklerle birleştiği için kendisini o yönden de Türklere yakın bulan bu Amerikalı, rüyasında Sultan Ahmet Camii'ni görüyor. Kıyamet sahneli bu rüya, onun Müslümanlığa adım atmasına vesile oluyor. Bir kamp münasebetiyle tanıştığı Türk'le hayatları birleşiyor. Beş çocuklu Mediha Hanım, köyde yaşıyor. Sağmal hayvanları sağıyor. Kümes hayvanları besliyor. Köyün öğretmeni, veterineri, sağlık memuru gibi çalışıyor. İngilizce kursları veriyor. Konuşma pratikleri yaptırarak öğrencilerini yetiştiriyor. Tesettürü, dindarlığı, yardımseverliği ve dürüstlüğü ile çevrenin sevgi ve saygısını kazanmış örnek bir hanımefendi...

İngiltere'den üç çocuklu bir aile Türkiye'ye geliyor. Bir köyümüzde, misafirperver insanlarımız onları ağırlıyorlar. Bizim diğergâm yapımız ve kültürümüze sinmiş güzelliklerimiz onların gönüllerini fethediyor. İngiltere'ye döndükleri zaman altı yaşındaki en küçük çocukları "Ben de Türkler gibi olacağım, ben Müslüman olacağım!.." diye tutturuyor. Babası, "Sen küçüksün, böyle şeyleri düşünme." diyerek karşı çıkıyor. Sekiz yaşına gelince "Kimseyi dinlemiyorum. Ben artık Müslüman'ım. Bir Türk ismi alacağım." diyor. Daha sonra kendisinin bir büyüğünün de Müslüman olmasını sağlıyor. Bir müddet sonra iki kardeş, en büyüklerinin Müslümanlığına da vesile oluyorlar. Gel zaman git zaman anne de Müslüman oluyor. Alkolik baba tek başına

kalıyor ve hepsine karşı çıkıyor. Sonra boşanıp ailesini terk ediyor. Şu anda dört tane Türk isimli Müslüman aile var orada. Arkadaşımız Selçuk Çetin Beylere daha sonra Müslüman olan ve Sevgi isimli bir Türk hanımla evli bulunan Dr. Toni, evlerine yaptığı ziyaret sırasında bu aileyi böylece anlatıyor.

Arkadaşımız Metin Karabaşoğlu'nun Ayna köşesinde, yer verdiği Helena adındaki İsveçli bir kızcağızın kendisinin kaleme aldığı İslamiyet'e giriş 'öyküsünden' bir bölümü sizlere aktarmaya çalışacağım:

"(...) Hayatın mânâsı konusunda daha da düşündükçe, gitgide daha fazla depresyona girdim ve şu hayatın bir hapishaneye benzediği hissine kapıldım. Hayattan aldığım lezzetin çok büyük kısmını yitirmiştim. (...) Medyanın yaptığı bütün propagandalar ile beslenmiş durumdaydım ve bütün Müslüman erkeklerin hanımlarına zulmettikleri ve çocuklarına dayak attıkları kanaatini taşıyordum. Hepsi de öfke ve şiddet yüklüydüler, adam öldürmekte üstlerine yoktu. Üniversitedeki son senemde, bilime karşı içimde muazzam bir tutku belirmişti ve bilim dünyasını sarsacak bir istidadım olduğunu hissetmeye başlamıştım. Uluslararası bir kariyer veya en azından bir uluslararası tecrübe edinmek için ise, İngilizcemi geliştirmem ve benimkine benzer özellikleri haiz olanlara karşı avantaj sağlamam gerekiyordu. Bu düşüncelerin eşliğinde kendimi Boston'da (ABD) buldum ve orada dört Müslüman'la karşılaştım. Bu noktada Muhammed 'in kim olduğunu bilmiyordum ve Müslümanların inandığı Allah'ın 'God' olarak bildiğimiz aynı İlah olduğundan da habersizdim. Sorular sormaya ve kitaplar okumaya başladım; ama en önemlisi, Müslümanlarla içli dışlı olur hale geldim. Daha önceden başka bir ülkeden ve başka bir dine mensup tek bir arkadaşım olmamıştı. Tanıdığım bütün insanlar İsveçli idi. Tanıştığım bu Müslümanlar harika insanlardı. Beni hemencecik aralarına kabul ettiler ve asla şu veya bu şeye zorlamadılar. Bana karşı kendi ailemden bile daha samimi davranıyorlardı. İslam güzel bir hayat sistemi gibi göründü bana. Hem, onun temin ettiği

yapıyı ve dengeyi anlamış oldum; ama onun benim için uygun bir din olduğuna henüz kani değilim. Kafamdaki problemlerden biri, bilimin dinle çeliştiği idi. En azından Hristiyanlık hakkında bildiklerimden hareketle böyle düşünüyordum. Maurice Bucaille'nin yazdığı 'Kitab-ı Mukaddes, Kur'ân ve Bilim' isimli kitabı okudum ve bilimsel sorularımın tamamı cevap buldu. Bu din, modern bilimle aynı çizgide duran bir din idi. (...) Dolayısıyla, elhamdülillah, kelime-i şehadet getirdim ve İslam'a girdim."

İslamiyet, güzelliklerini temsil edecek aynalar ister; onun lâfazanlara, çenebazlara ve vekil-i fuzulilere ihtiyacı yoktur.

Üçüncü Bölüm

BİLİM - HİKMET - SAĞLIK

ABD'DE EĞİTİM ARAYIŞLARI

ABD'de daha önce, ilköğretim ve liselerden oluşan dört tip okul vardı: 1- Devlet okulları: Bunlar herkese açık ve ücretsizdir. 2- Özel okullar: Özel kişi veya kurumlara ait ücretli okullar. 3- Dinî okullar: Kilise, cami veya çeşitli dinî cemaatlere bağlı okullar. 4- Home school: Kendi evinde eğitim yapanların okulları. Yani aileler çocuklarına evlerinde ders ve diploma verebiliyorlar.

Altı senedir yeni bir okul şekli üzerinde çalışma yapılıyor. Bunlara "*charter*" veya "*community*" okullar deniliyor. Bunlar, devlet destekli özel okullar. Bu yolla zamanla devlet okullarının özelleştirilmesine zemin hazırlanmakladır. Devlet bir plan dahilinde, mülkün devlete ait olması kaydıyla işletmenin şahıslara devrini düşünmektedir. Böylece okullar, özel okullar gibi işletilecek; devlet de bu okullara öğrenci başına para yardımında bulunacaktır.

Devlet, özel okullar karşısında başarısız kalan kendi okullarında bir kıpırdanma, bir silkinme beklemektedir. Böylece para öğrencinin peşinde dolaşacak, öğrenci istediği okulu seçecek; böyle olunca başarılı öğretmen ve okullara çok öğrenci gidecek, başarısızlar da elenecektir. Bu yöntemle, bir nevi rekabet ortamı da hazırlanmış olacaktır.

Böyle bir okul açabilmek için birkaç başarılı ve istekli öğretmen bir araya gelip, devletten bir okul veya bir sınıf isteme hakkına sahiptir. Hatta, bunlar devlet tarafından tercihe şayandır.

Community veya *charter* okullar ismi verilen bu öğretim yuvaları, yine eyaletlerin eğitim sisteminin bir parçası olan resmî okullardır. Fakat bağımsız ve pek çok şeyden muaftırlar.

Böyle bir eğitime talip olanlar farklı sistemlerini, yapacakları yenilikleri teklif olarak getirecekler. Devletle anlaştıktan sonra, kendileri tüzük ve kanunlarına bağlı kalarak vadettikleri hedeflerini gerçekleştirmeye çalışacaklardır. Her sene seviye imtihanları yapılacak, eyaletten eyalete değişen duruma göre üç veya beş sene sonra çizdikleri başarı grafiğine göre ya kabul görecek ve devam edecekler ya da başarısız bulunurlarsa anlaşmanın feshiyle eğitim hizmetlerine son verilecektir. Dikkat edilirse burada, okulun idare şekli, teklif verenlere ve devletin bu husustaki sponsor birimine göre tespit edilmektedir.

Bu teklifi verenler yukarıda belirtildiği gibi, okulun idareci ve öğretmenleri olabileceği gibi, dışarıdan kişiler ve kurumlar da olabilecektir. Bu okullar, herhangi bir devlet okulunun bir bölümünde veya bütününde hizmete başlayabileceği gibi her şeyi ile yeniden yapılmış özel bir binada da başlayabilecektir. Yalnız şimdilik pilot bölgeler seçilmiştir. Ayrıca pilot bölge seçilen eyaletlerin de belli bölgeleri ön plandadır. Mesela IHOI Eyaletinde Acron, Canton, Cincinnati, Cleuland, Columbus, Bayton, Toledo, Younstown gibi sekiz büyük okul bölgesinde olacaktır. Eyaletin eğitim müdürlüğü, okul idaresine ve sponsorluk yapan birime bilgi ve teknik yardım verebilecek bir komisyon kuracaktır.

Yardımlar eyaletler arasında, hatta aynı eyaletin şehirleri arasında bile farklı olabilir. Çünkü o bölgelerin ekonomik güçlerine göre eğitime ayrılan para ve imkânlar da farklı olmaktadır.

EĞİTİMDE YENİ UFUKLAR

Bir önceki yazımda “community” veya “charter” okullar ile ilgili Amerika’daki son gelişmelerden bazı bilgiler aktarmıştım. Bugün de yine bazı noktaları açmaya çalışacağım... Devlet destekli özel işletmeler olan bu okulların yöneticilerinin en başta “nonprofit” yani kâr gayesiz olması, başvuran bütün öğrencileri kabul etmesi, herhangi bir ideoloji taşımaması ve sertifikalı öğretmen çalıştırması istenmektedir. Fakat okul idaresi eğer uygun bulursa hedefe ulaştıracağına inandığı sertifikasız öğretmenlere hatta lise mezunu yeteneklilere de 12 saat ders verdirebilir.

Bu okulların temelinde üç ana unsur mevcuttur: Özerklik, esneklik ve sorumluluk. Bütün mesele üstün kaliteyi yakalama yarışıdır.

Bütçe için, devletin kendi okullarına verdikleri esas olacak hatta merkezi hükümet veya eyaletin verdiği ek yardımlar da normal devlet okulları gibi bunlara verilecektir.

Aileler, öğretmenler ve öğrenciler bu okulları kendi istekleriyle seçeceklerdir.

Okulun eğitim programından, ders planlarından, akademik gayelerinden, performans standartlarından yapılan sözleşmede mutlaka bahsetmek gerekmektedir. Çünkü eğitime devam veya sözleşmeyi feshetme bunlara göre tespit edilecektir.

Bu tip okullarla, eğitimcilere şöyle imkânlar sağlanmış olacaktır:

1- Farklı ihtiyaçlara, farklı öğrenme stillerine ve farklı anlayış sistemlerine sahip olanların öğrenme kabiliyetleri artırılacaktır.

2- Fakir ve seçme hakkı olmayan çocuklara eğitim tercihi sağlanacaktır.

3- Öğrencilerine iyi hizmet veren devlet, okullar için pazar sağlayacaktır.

4- Amerika'da okullarda yapılacak reform büyük ölçüde gerçekleştirilmiş olacaktır.

Devletin bu yeni uygulamasına karşı da medya ciddi bir duyarlılık taşımakta, eğitim bakanlığına bilgi almak için sürekli başvurmakta ve gelişmeleri dikkatle takip etmektedir. "The Record" gazetesinin bu husustaki haberinin başlığı şöyle idi: "New Jersey için üç charter okulu." Haberde şöyle deniliyordu: "New Jersey eyaletinin Teaneck, Englewood ve Clifton şehirlerindeki aileler bu yılın eylül ayından itibaren eğitime başlayacak olan charter okullara öğrencilerini gönderebilecek. Eyalet resmi kaynaklarına göre New Jersey'deki müracaatlardan, yirmi üç grup charter okulları kurabilecek. Şu ana kadar, başvurulardan on üç tanesi geri çevrildi. Şu anda deneme mahiyetinde faaliyet gösteren charter okulların sayısı 36'ya yükseldi. Bu 36 okulda 5500 öğrenci okumakta. New Jersey eyaleti, charter okullarına müsaade eden 29 eyaletten birisi. Bu okullar halktan bağış da toplayabiliyor. Şu ana kadar ülke çapında 6 yıl içerisinde 780 charter okul açıldı. Bu okullar herhangi bir noktada yoğunlaşabiliyor. Mesela Englevood'daki beşinci sınıf okulu, çocuğun gelişmesi üzerinde yoğunlaşabilirken, Clifton'daki sekizinci sınıf okulu kamu hizmeti de yapacak. Diğer okullardan farklı olarak charter okulların açılmasında yüzlerce detaylı resmi prosedür izlenmesi gerekiyor. Devlet bu okulların masrafını, o bölgenin eğitim müdürlüğünün bütçesinden karşılayacak. Mesela Teaneck'de açılacak charter okula devam edecek 100 öğrenci, bölge eğitim müdürlüğüne yıllık yaklaşık 500 bin dolara mal olacak."

Aslında, ülkemizde de eğitimimizin bu açıdan yeniden gözden geçirilmesi kanaatimizce çok faydalı olacaktır. Kaliteyi artırmak için yarışın faydalı olacağı da izahtan varestedir zannederim.

BİLGİSAYARDA CASUS VİRÜSLER

Günümüzde bilgisayar dünyasında herkesin bildiği bir kavram var: virüs. Bilgisayar virüsleri genellikle art niyetli kişiler tarafından üretilen bilgisayar programları olup aynı insan vücudundaki virüs gibi bilgisayar sistemini tahrip etmektedir.

Günümüze kadar "virüs ve virüs programı" üretenler bir işe yaramayan sadece şahsî kabiliyetlerini bir ölçüde teşhir etmek isteyen kişilerin bir faaliyeti olarak bilindiği halde son yıllarda bilgisayar virüsü gibi çalışan özel casus programlarının olduğu ortaya çıktı.

Bu programlar aynı bir virüs gibi, bilgisayara fark edilmeden girebiliyor ve sistemin kritik noktalarına yerleşebiliyor. Böylece bu sistemle hareket eden hırsızlar daha sonra bilgisayarın hafızasındaki bilgileri internet bağlantısı esnasında daha önceden belirledikleri adrese gizlice (kullananın fark edemeyeceği şekilde) gönderebiliyorlar.

Bazı casus virüsler ise internet bağlantısı olmayan bilgisayarlarda çalmak istedikleri önemli bilgileri daha önemsiz bilgilerin arkasına saklayarak bu bilgilerin başkalarına ulaşmasını sağlamaktadırlar. Bu durumda bilgisayarınızdaki şahsî veya şirketinizin ana sistemindeki önemli bilgileri almak isteyen kişi, sizden basit bir programın kopyasını veya basit bir yazı yazıp diskette kendisine verilmesini isteyerek casus virüslerin hazırlamış olduğu bilgileri ele geçirebilmektedir.

Uzun yıllardır uygulamada olduğu tahmin edilen bilgisayar casusları meselesi, günümüzde reklam maksadıyla kullanılmaya başlanınca, gün yüzüne çıkmış bulunmaktadır. Doublecılıck firmasının geliştirdiği bilgisayar casusları internet aracılığı ile sizin bilgisayarınıza girip yerleşiyor ve internette genelde hangi konuları araştırdığınızı kayıt ediyor.

Diyelim ki, siz spor arabalarını merak ediyorsunuz ve o konu hakkında sık sık internette araştırma yapıyorsunuz. Sizin hakkınızdaki bu bilgi, Doublecılıck firmasının ana bilgisayarına siz fark etmeden hakkınızda tanıtıcı bilgi olarak gönderiliyor. Bu şekilde sizin hangi konular ile ilgilendiğiniz öğrenilmiş oluyor. Böylece interneti kullanırken görmüş olduğunuz reklamların türlerini size özel olarak ayarlama imkânı ortaya çıkmış oluyor.

Yani iki kişi aynı anda CNN'nin ev sayfasını internet aracılığı ile izliyor. Bunlardan biri spor arabalara meraklı, diğeri ise tatil yerleri hakkında bir süredir araştırma yapan birisi. Aynı CNN sayfasını okudukları hâlde sayfadaki reklamlar birininki spor araba ağırlıklı iken diğerininki tatil programları ile alâkalı oluyor.

Bu şekilde internet reklamcılığında yeni bir çığır açılmış olduğunu iddia eden Doublecılıck firması, bu bilgileri kullanarak en tesirli reklamcılığı yaptıklarını iddia etmektedirler. Pazarlama uzmanları bu uygulamayı desteklerken, kişi haklarını savunan gruplar, bu tür gizli bilgi toplamanın şahsi hak ve hürriyetler ile bağdaşmadığını savunmaktadırlar.

Dünyaca tanınmış internet programı yapan Netscape şirketinin en çok kullanılan internet programı olan Navıgator'da sistem hatası olduğu Danimarkalı bir grup bilgisayar uzmanı tarafından ortaya çıkartıldı. Cabocom bilgisayar şirketinde çalışan uzmanlar, sistem hatasının nasıl olduğunu göstermek için Danimarka'dan internet aracılığı ile New York'ta bulunan bir kişinin bilgisayarına girerek bütün özel bilgileri kopyalayıp birkaç saniye sonra telefon görüşmesi ile ele geçirdikleri bilgileri New York'taki şahsa bildirdiler. Bahsedilen sistem hatası

sebebiyle internet bağlantıları kullanılarak, herhangi bir yerdeki internet kullanıcısının bilgisayarına girip bütün dosyalara ulaşılabiliyor. İşin enteresan bir tarafı da, bilgisayar kullanıcısının bundan haberi bile olmuyor.

Netscape şirket yetkilisi Mike Homer yaptığı açıklamada, olayı araştıracaklarını ve eğer böyle bir sistem hatası var ise en kısa sürede tamir edeceklerini söyledi.

Danimarka firması, sistem hatasını, kendisinin bulunduğu bunun için de nasıl bir hata olduğunu Netscape firmasına ancak bir ücret karşılığında açıklayabileceğini belirtti. Bu çeşit bilgi çalma işinin birçok şahıs ve kurumlar tarafından yıllardır yapılmakta olduğunu da açıklamalarında ortaya koydu.

Bilgisayar teknik ve teknolojisi geliştikçe de akla hayale gelmedik hırsızlık, casusluk ve başka suçların işlenebileceği anlaşılmış oldu. O zaman insanda değişen ve gelişen ne olmuş oluyor? Bu soruyu sormamız ve bu hususlardan dolayı eskisinden daha korkunç olarak zuhur edebilecek suçlara karşı da tedbir almamız gerekecektir. Bütün bunlarda eğitimin; ama her şeyden önce, her an her şeyden haberdar Yaratıcı'ya mutlaka hesap vereceğimiz hususunun çok güçlü bir inanç halinde kalp ve kafalara hatta vicdan ve latifeler dediğimiz ince duygularımıza yerleştirilmesi gerekiyor.

AKLA DÜŞÜRÜP FİTNEYİ UYARMAK

Bediüzzaman Hazretleri İşârâtü'l-İ'caz Tefsiri'nde diyor ki: "Bir şahsın kalbinde bir fenalık hissi uyanırsa, yüksek hisleri sönmeye başlar. Kalbinde tahribata, fenalığa ait meyiller ve zevkler peyda olur. Yavaş yavaş onlar kalbinde büyür. Sonra artık o şahıs bütün zevk ve lezzetlerini fenalık ve tahribatta aramaya başlar."

İnsanların aklına, iyi veya kötü bir şey düşürmek mümkündür. Tohum gibi ekilen bu düşünce, kalbimizde insanî terakkimiz ve imtihan dünyasındaki başarımız için hazırlanan zeminlere göre kök atıp gelişmeye başlar. Onun için Bediüzzaman, işi bitmiş bir ampulü yere vurmak isteyen talebesini uyarır ve onu yere yavaşça koymasını ister: "Eğer kaldırıp çarparsan, içindeki tahrip hissini uyandırmış olursun. Artık daha başka çarpıp parçalayacak şeyler aramaya başlarsın." der.

1997 Nisan'ında "Katil Doğanlar" filminde gördüklerini gerçeğe tatbik etmek isteyen altı arkadaş, ABD'de yaşayan Norveçli bir aileyi katletmişti. Jason Blake Bryant, Natasha Cornett, Crystal Sturgill, Karen Howell, Dean Mullins ve Jeo Risner adlı gençler, Kentucky'de bir motel odasında şeytana tapma ayini yaptıktan sonra filmin tesirinde kalarak otoyolda minübüsleriyle seyehat eden Vidar ve Delfina Lilleid adlı Norveç asıllı çifti, 6 yaşındaki kızları Tabitha ve iki yaşındaki oğulları Peter'i durdurup vurmuşlardı. Ailenin 2 yaşındaki oğulları gözünden vurulduğu halde sağ kurtulmuş; ama ailenin diğer 3 üyesi vücutlarının çeşitli yerlerinden 7-8 defa kurşunlanmış vaziyette bulunmuştu.

Bizim gazetenin ikinci sayfasında başka bir intihar haberi vardı: "Kocaeli'nin Gebze ilçesi'nde, televizyonda izlediği intihar sahnelerini denemek için kendisini tavana astığı öne sürülen ilkokul öğrencisi öldü. İlçenin Kazım Karabekir Mahallesi'nde meydana gelen olayda, İlkokul 4. sınıf öğrencisi Tanju Dumlu (13) dün sabah odasının tavanındaki salıncak demirine asılı bulundu. Babasının kemeriyle hayatına son veren Tanju Dumlu'nun amcası Murat Dumlu, yeğeninin, televizyon programlarında izlediği intihar olaylarının tesiri altında kaldığını öne sürdü. Murat Dumlu, 'Tanju sık sık kendisini asan insanlar, ne kadar dayanabiliyorlar, merak ediyorum, derdi.' diye konuştu."

Milliyet gazetesi, "ABD'de arkadaş ve öğretmenlerini tarayıp 5'ini öldüren çocuklarla ilgili çarpıcı açıklama Arkansas Valisi'nden geldi. Sebep, televizyondaki şiddet" spotu ile yayınladığı haberi "Televizyon cinneti" başlığı ile verdi. Vali Mice Huckabee, çocukların öldürülmesini "ulusal şiddet kültürünün bir neticesi" olarak açıklıyor ve bu olayın kaynağının da sinema ve televizyondan başka bir şeyin olmadığını söylüyor.

Lütfen akıllara iyi şeyler düşürelim ve asla fitne ve fesadı kalplerde uyarmayalım.

HEPSİ DE OMUZ OMUZA

Şahin Alpay, Amerikan Protestan Episkopal Kilisesi'nin New York ve New Jersey eyaletleri diyakozu Piskopos John Shelby Spong'un söylediği "Hristiyanlık ya değişecek ya ölecek." sözünü yazısına başlık yapmış. Piskopos Spong, CNN'in Amerika için yapılan yayınındaki "Crosstir" adlı tartışma programında, Hz. İsa'nın Tanrı'nın oğlu olduğuna dair öğretinin savunulamayacağını, zaten bu düşüncenin 4. ve 5. yüzyıllarda ortaya çıktığını, Hristiyanların daha önce böyle bir inancının bulunmadığını ileri sürmüş. Tanrı inancına giden yeni yolların açılması gereği üzerinde durmuş. Aslında özetle üzerinde durduğu konu da şu imiş: Hristiyan öğretisinin bilimsel bulgularla bağdaşır bir hale getirilmesi gerekiyor. Aksi takdirde, Hristiyanlık günümüz insanına hitap edemez hale gelecek ve giderek gücünü, etkisini yitirecek... Yani piskoposun derdi Hristiyan öğretisini baltalayıp yıkmak değil, aksine inandırıcılığını yitirip etkisiz hâle gelmekten kurtarmak imiş...

Sayın Alpay, bu arada Müslüman âlimlere ve laiklere de birer gönderme yapıyor.

Dikkat edilirse Piskopos Spong, İncil'in aslında bir değişiklik istemiyor, o sadece 4. ve 5. yüzyıllarda yorumdan doğan bazı meseleler üzerinde duruyor. Zaman ve mekân içinde semavî olmayan, arzî ve beşerî unsurlarda her zaman için hata mümkün olabilir veya zaman içinde bu unsurlardan dine karışan şeyler yetersiz hale gelebilir.

Bediüzzaman Hazretleri'nin 90 sene önce yazdığı bazı eserlerine bakacak olursak, bu husus üzerinde durduğunu ve çok isabetli sözler söylediğini göreceğiz.

"İslamiyet'in içini ve özünü terk ederek kabuğuna ve dışına takıldık ve aldandık. Yanlış anlayış ve saygısızlıkla İslamiyet'in hakkını ve müstahak olduğu hürmeti ifa edemedik. Ta, o da bizden nefret ederek, evham ve hayallerin bulutları ile sarılıp perdelendi. Hem de hakkı var. Zira biz, eskiden kalma uydurmaları İslamiyet'in usulüne; hikâyeleri akaidine ve mecazları da hakikatlerine karıştırarak kıymetini takdir edemedik. O da ceza olarak bizi dünyada terbiye etmek için zillet ve sefalet içinde bıraktı. Bizi kurtaracak, yine onun merhametidir. (...) Akıl ile nakil birbiriyle ters hale geldiklerinde, akıl asıl itibar olunur, nakil ise tevil olunur. Fakat o akıl, akıl olsa gerektir." *(Bkz. Muhakemat)*

"Nasraniyet, ya intifa (sönecek, ortadan kalkacak) ya istifa bulacak (safîleşecek)." *(Bkz. Lemaat)*

Bediüzzaman Hazretleri daha sonraki yıllarda yazdığı eserlerinde ise Hristiyanlık içinde bir sadeleşme ve safileşmenin gerçekleşeceğine işaret ederek şöyle diyor: "Ahir zamanda Hz. İsa'nın *(aleyhisselâm)* din-i hakikisi hükmedecek, İslamiyet'le omuz omuza gelecek." *(Bkz. Kastamonu Lahikası)* "Ahir zamanda, İsevilerin hakiki dindarları, ehl-i Kur'ân ile ittifak edecekler." *(Bkz. Lemalar)*

Gaybın bilgi ve haberleriyle gönlü müzeyyen ve gözleri sürmelilerin bazen işaret bazen beşaretle haber verdikleri gerçeklerin tahakkuku bizlere hayret ve hayranlık vermektedir. İşte şahit olduğumuz gibi; bugünlerde işin içinden birisinin fark ettiği bir meseleyi 90 sene önce sezen kudsî bir dehanın ifadeleri elimizde. Bütün bunların da ötesinde o, mutlak inkârcılığa karşı el ele ve omuz omuza verecek mukaddes güçlerin yani Allah'a inanan herkesin önünü açmıştır. Bugün diyalog ve hoşgörü adına gerçekleştirilenler de, o nesimin esintilerinden başka bir şey değildir.

İDEAL MODELE NE KADAR UYUYORUZ?

Temeli 1800 yıllarına dayanan Otomatik Kontrol Teorisi, 1950 ve 1960 yıllarındaki uzay çalışmalarında önemli rol oynamış ve günümüzde elektronik mühendisliğinin anabilim dallarından biri olmuştur. Bu teori zamanla elektronik mühendisliğinin de dışına taşmış; ekonomi, biyoteknik ve biyomedikal konularında da uygulanır hale gelmiştir.

Harvard Üniversitesi Matematik Bölümü'nden 18 yaşında doktorasını alan Norbet Wiener, Otomatik Kontrol Teorisi'ni geliştirerek, Apollo uzay programlarının başarılmasında önemli bir katkı sağlamıştır.

Günümüzde, Otomatik Kontrol Teorisi'nin uygulama alanlarından bazıları; füzeler, uydular, robotlar, uzay araçları, uçak ve gemilerde bulunan otomatik pilotlardır. Otomatik Kontrol Teorisi temel olarak "ideal model" ile, eldeki "mevcut sistem"in karşılaştırılmasına dayanmaktadır. Mevcut sistem (Bu bir robot olabileceği gibi, füzenin kontrol ünitesi de olabilir.) ve ideal sisteme aynı girdiler (dış tesir) verilir.

Mevcut sistemin girişe olan tepkisi, ideal sistemin aynı olaya karşı olan tepkisi ile karşılaştırılır. Neticede de hata bulunmuş olur.

Yani: Hata= Model-Mevcut sistem...

Hatayı düzeltmek için mevcut sistemin içindeki parametreler belirli bir oranda değiştirilir ve tekrar İDEAL sistem ile karşılaştırma yapılır. Eğer hala bir hata var ise hatanın miktarına göre

tekrar sistemin parametreleri değiştirilir. Böylece hata gittikçe düşürülerek mevcut sistemin ideal sisteme benzemesi sağlanmış olur.

Bu işlemde dikkati çeken nokta, mevcut sistemi olduğu gibi kabul edip çeşitli yöntemler (algoritmalar) ile iç parametreleri uygun şekillerde kullanarak sistemin kalitesini artırmaktır.

İnsan gerçeğini de ele alırken önce tanıyabildiğimiz kadar bütün yönlerini ortaya koyup dengeleri bozmayacak şekilde hareket etmesini sağlamamız gerekir. İnsanda melekî yönler olmakla beraber, şehevî, gazabî taraflar da mevcuttur. Sevgi duygusu yanında nefreti, öfkesi, kini, kaprisi de vardır. Kalp ve vicdan taşımakla beraber nefis de taşımaktadır. Bu bakımdan, önce bir realitenin tespit ve kabulü gerekir. Sonra da ideal model olarak Allah'ın gönderdiği rehberlere ne derece uygun hareket ettiğimiz kontrol edilmelidir. Bunun için insanın durum muhakemesi yapması, mahşerde ulu divanda Allah huzurunda hesaba çekilmeden önce muhasebesini yapması gerekir.*

---

* Kaynaklar: Digital Control System Design. Gene H. Hostter. Automotic Controi of Aircraft and Missiles, J. H. Blakelock.

MUHTEŞEM NAKIŞ, SANAT-I KÜBRA

Çeşitli zamanlarda yayınlanan bazı haberler üzerinde bir gezintiden sonra bir değerlendirme yapmak istiyorum...

Dünyanın en doğurgan kadınlarından biri olarak tanınan ve kendisine bu özelliğinden dolayı "Tavuk Kadın" adı verilen Şilili Leontina Espinoza, arkasında bir koca, 55 çocuk ve 100'den fazla torun bırakarak öldü. 57 defa doğum yapan ve başkent Santiago'nun 90 kilometre batısında San Antonio şehrinde Belavista semtindeki mütevazı evinde hayata gözlerini yuman Espinoza'nın ölüm sebebi olarak şeker koması gösterildi. Doğurduğu 9 üçüz ve 11 ikiz ile Guiness Rekorlar Kitabı'na girmeye hak kazanan ve altı defa da tek doğum yapan Bayan Espinoza, birkaç yıl önce çıktığı bir televizyon kanalında "Çocuklarım benim en büyük dayanağım. Çok fakir bir aileyiz, ama Tanrı'ya şükür, hiçbirinin kötülüğünü görmedim, hepsi iş güç sahibi ve benim yanımdalar." demişti.

Gazetelerde bir buçuk sene önce çıkan bir habere göre, İsrailli 17 çocuk annesi bir kadının bu sefer dördüzlere hamile olduğu bildirildi. Amerikan gazetelerinde yer alan habere göre, Hitam adlı 35 yaşındaki kadının kocası Munim Daubshe; dördüzlere İbranice'de Barış manasına gelen Shalom, öldürülen eski İsrail Başbakanı Rabin'e adanan İzak, Ürdün Kralı Hüseyin'in barış gayretlerinden dolayı Hüseyin ve başkan Clinton'ı hatırlatması için Bill adının verileceği belirtildi.

Gazetemizde son günlerde yayınlanan bir habere göre ise; İngiltere'de 'süper anne' olarak nitelenen 40 yaşındaki Nicola

Pridham adlı kadının 20. çocuğuna hamile olduğu bildirildi. İngiltere'deki News of World gazetesi, kocası Lincoln şehrinde Kevin ile sekiz odalı bir evde yaşayan Nicola Pridham'ın 20. bebeğini mayısta doğuracağını belirtti. Gazete, buna rağmen kadının bu alanda daha önce kırılmış dünya ve İngiltere rekorlarını kırmaktan çok uzak olduğu yorumunu yaptı. Bu alandaki dünya rekoru halen 1782 yılında 69'uncu çocuğunu doğuran bir Rus köylü kadınına ait. Kevin-Nicola Pridham çiftinin bir yıl arayla doğan çocukları, yaşlarına göre şöyle sıralanıyor: Anthony (20), Alexander (19), Sara (18), Victoria (17), Charlotte (16), James (15), Damien (14), Adam (13), Katie (12), Emma (11), Daniel (10), Alistir (9), Louise (8), Rebecca (7), Oliver (6), Elliot (5), Ashley (4), Aidan (3) ve 18 aylık olan Wiîliam.

"Kansere karşı genç doğurun" başlıklı son bir habere göre, ABD'de 'Gelişen Bilim Birliği' kongresinde bildiri sunan Dr. Barbara Richardson, araştırmalara göre, kanlarında yüksek miktarda alphafe toprotein bulunan kadınlarda göğüs kanseri riskinin azaldığını belirtti. Richardson, 30 yaşın altında hamile kalan kadınlarda ceninin rahime Alphafetoproteinler bıraktığını söyledi.

Aslında Peygamber Efendimiz doğurgan kadınlarla evlenmeyi tavsiye etmiştir. Evlenmenin hikmeti olarak "Ben sizin çokluğunuzla iftihar ederim." buyurmuştur. Çünkü her bir insan mahiyeti itibariyle, halife-i arz, ahsen-i takvim, âdeta kâinatın bir misâl-i musağğarı, kâinatın fihristesi, bir fihriste-i camia, Cenab-ı Hakk'ın antika sanatı, bütün esma-yi hüsnaya mazhar, her türlü kemalata istidatlı, esma-i kudsiyeyi İlâhiyenin tecellilerini ilan eden, ebede namzet, en bedî, fıtraten mükerrem, marifetullah ve muhabbetullah için yaratılmış, şecere-i hilkatin zi-şuur meyvesi, Sani-i kainatın nazdar sevgilisi, binler nevi kadar kıymetli, cami bir mucize-i kudret, Cenab-ı Hakkın muhatab-ı hassı, üstünde nakışları görünen esma-i İlâhiyenin ayinedan, halk-i eflake ille-i gaye, bütün mahlukat içinde Allah'a külli muhatab, kainata nazır ve müfettiş, pek acip bir terkibte

yaratılmış, gayr-i mütenahi istidatlarla mücehhez, pek çok enva yerinde bir nev-i cami, muhtevasında bir cemaati mükellefin bulunan, ebede uzanmış emeller sahibi, saadet-i ebediyeye layık, mahfı hazine-i İlahîyeyi keşfedecek fıtratta Allah'ın muhteşem sanatı, nakş-ı azamı...

İşte Risale-i Nur Külliyatı'ndan derlediğim bu vasıflarla donatılmış olan insanın varlığının dünyaya gelmesine vesile olan annelik böyle müstesna bir konum...

İÇKİ VE UYUŞTURUCU KULLANMAYAN MERTLER!..

Buryat Cumhuriyeti, Rusya Federasyonu'nun güneydoğusunda Moğolistan'ın kuzeyinde, Türkiye kadar yüzölçümüne sahip; fakat nüfusu bir milyon üç yüz bin civarında olan bir ülke. Buryat halkı, Moğolların bir kolu olduğu için kültür ve dilleri onlara çok benzemektedir... Dinleri de Budizm'dir.

Buryat Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanı Sergey Daşimimayeç Namsarayev Beyle uzun zamandır tanışıp görüşen ve Buryat'ta açılan Türk kolejlerinde emeği bulunan Sadettin Başer bir sohbetimiz esnasında şunları anlattı:

"Sayın Namsarayev Beyi 1993'te Türkiye'ye davet etmiştik... Ülkemizi ve ilgilendiğimiz eğitim kurumlarını çok beğendi... Ülkesine döndükten bir müddet sonra Ulanüde'ye ziyaretine gitmiştim. Bana dedi ki: 'Sibirya ve Moğolistan'da eğitimle ilgili herhangi bir probleminiz olursa, mutlaka beni haberdar edin, yardımcı olayım.' Gerçekten, bizlere çok yardımları dokundu ve gıyabımızda çok güzel şeyler söylediğini daha sonra pek çok insandan dinledik. Kendisini geçtiğimiz yıllarda ziyaret etmiştim; bana şunları söyledi: 'Birkaç gün önce şehrimizin problemleriyle ilgili bir toplantı tertiplenmişti. Takriben 1500 kişi katılmıştı ki, bunlar ülke yönetiminde söz sahibi seçkin kimselerdir. Ben de bir konuşma yaptım. Konuşmam esnasında, orta sıralardan bir el kalktı ve bana: 'Sayın bakan, dikkatimi çekti, siz konuşmanız sırasında Türklerden çok bahsettiniz. Bunlara niçin bu kadar önem veriyorsunuz?' dedi. Ben de başta bana

soru yönelten kişi olmak üzere, salonda bulunan herkese şöyle bir soru yönelttim. 'Sizlerden herhangi birinizin, şu üç haslete sahip tanıdığınız bir insan var mı? Hangi milletten olursa olsun, lütfen bana böyle birisi varsa söylesin. Evet, bu üç haslet; mertlik, iyi ahlâk, eroin ve içki kullanmamak.' dedim. Salonda ciddi bir sessizlik oldu. Biraz bekledikten sonra; 'Anlıyorum ki, cevap verecek tek bir kimse yok. Herhalde böyle bir insan tanımıyorsunuz.' dedim ve ilave ettim: 'Benim tanıdığım 30 tane insan var ve bunlar Buryat-Türk Lisesi'nde sizin ülkenizde sizin çocuklarınıza, kendi üzerlerinde taşıdıkları bu üç hasletle eğitim veriyor ve onları da bu güzelliklerle donatmak için çırpınıyorlar, bizim geleceğimizi hazırlıyorlar. İşte benim gayr-i ihtiyari ikide birde 'Türkler, Türkler...' dememin sebebi de bu...' Benim bu sözlerim üzerine, salonda ciddi bir alkış tufanı koptu."

Gerçekten bu olaydan sonra Buryat-Türk Lisesi müdür ve idarecilerinin ifadesine göre okula tebrik ve teşekkür telefonları yağmaya başlıyor.

Sadettin Başer Bey, güzel bir olay daha nakletti: "Milli Eğitim Bakanı Namsarayev dedi ki: 'Baktım bir gazetede, görevi gençleri kötülüklerden ve içki, uyuşturucu gibi alışkanlıklardan vazgeçirmek olan bir kişi, Buryat-Türk Lisesi aleyhine bir yazı yazmış. Çok üzüldüm ve kızdım. Kendisini yanıma çağırarak, 'Bu makaleyi sen mi yazdın?' diye sordum. Evet, deyince '1990'dan bu yana görevin olduğu halde sen gençliğe iyilik adına ne gibi bir hizmet verdin? Bak bu okul, tertemiz pınl pırıl nesiller yetiştiriyor. Sigara içen bir çocuk bile yok bu okulda... En başta bunu senin desteklemen gerekirken, kalkıp bir de aleyhte yazı yazıyorsun.' diye çıkıştım..."

Bu güzellikleri dinledikten sonra, bunları bütün okuyucularımla paylaşmak istedim...

BİR ELMA VE İLTİFAT-I ŞAHANE

Kızıl Elma bir ideal olarak Türk tarihinde yerini alır. Bu tarz kelime gruplarında benzetme unsuru olarak kullanılan elma "yarım elma, gönül alma" gibi deyimlerimizde de gerçek anlamıyla karşımıza çıkmaktadır.

Risale-i Nur Külliyatı'nda hamd ve şükür mevzuunda verilen misallerde meyve olarak hep elmanın verilmesi benim çok dikkatimi çekiyordu. Aslında anlatılan mesele, çoğu zaman sezilemeyen bir inceliğin fark edilmesi adına başlı başına ve fevkalâde güzel bir hususstu... "Meselâ: Nasıl ki, bir padişah-ı âli, sana bir elmayı ihsan etse, o elmaya iki muhabbet ve onda iki lezzet var. Biri elma, elma olduğu için sevilir ve elmaya mahsus ve elma kadar bir lezzet var. Şu muhabbet padişaha ait değil. Belki, huzurunda o elmayı ağzına atıp yiyen adam; padişahı değil, elmayı sever ve nefsine muhabbet eder. Bazen olur ki, padişah o nefisperverane olan muhabbeti beğenmez. Ondan nefret eder. Hem elma lezzeti dahi cüz'idir, hem zeval bulur. Elmayı yedikten sonra o lezzet gider, bir teessüf kalır. İkinci muhabbet ise, elma içindeki, elma ile gösterilen iltifat-ı şahanedir. Güya o elma, 'iltifat-ı şahanenin numunesi ve mücessemidir' diye başına koyan adam, padişahı sevdiğini izhar eder. Hem iltifatın gılafı olan o meyvede, öyle bir lezzet var ki, bin elma lezzetinin fevkindedir. İşte şu lezzet ayn-ı şükrandır. Şu muhabbet, padişaha karşı hürmetli bir muhabbettir. Aynen onun gibi; bütün nimetlere ve meyvelere kendileri için muhabbet edilse, yalnız maddi lezzetleriyle gafilane telezzüz etse, o muhabbet nefsanidir. O lezzetler de

geçici ve elemlidir. Eğer Cenab-ı Hakk'ın rahmetinin iltifatları ve ihsanlarının meyveleri cihetiyle sevse ve o ihsan ve iltifatların derece-i lütuflarını takdir etmek suretinde kemal-i iştiha ile lezzet alsa, hem manevi bir şükür, hem elemsiz bir lezzettir." *(Bkz. Sözler, 32. Söz, 3. Mevkıf 2. Nükte)* Bu mevzuun anlatıldığı bölümdeki dipnotta da şöyle deniliyor: "Bir zaman iki aşiret reisi, bir padişahın huzuruna girmişler, yazılan aynı vaziyette bulunmuşlar."

Gerçekten Allah'a hamd ve şükretmenin insan şuurunda uyandırdığı bu ulvî hissiyat, hem nimetleri son derece kıymetlendiriyor, hem de insan; gözlerini yaşartacak bir iltifat-ı şahaneyi iç dünyasında kalbinin bütün derinliklerinde tabiri caizse kemiklerine kadar hisseder. Bu, insanlık için ne büyük bir lütuftur ve ne yüce bir konumdur!..

Benim dikkatimi çeken husus ise şuydu: Benzeri misâl ve mevzularda meyve olarak Sözler, Mektubat ve diğer eserlerde hep elma öne çıkarılıyordu. Bunun manevi sır ve hikmetini bilemiyorum. Ama bugünlerde bazı araştırmaların neticeleri, nazarları elmaya celbetti...

Amerikalıların "Meyvelerin Kralı" dedikleri elma, vücuttaki fazla asitleri yok ediyor; gut, romatizma, kanser, sarılık gibi hastalıklara iyi geliyor; cilt bozukluklarına, akciğer ve safra kesesi rahatsızlıklarına karşı da tesir gösteriyor. Evet, elma her derde deva olduğu gibi kalp damarlarını sağlıklı kılıyor, kandaki kolesterol oranını azaltıyor. Elma kolesterol düşürmede sadece pektin ihtiva ettiği için değil, aynı zamanda C vitaminiyle pektin birleşerek güçlü bir hale geldiği için çok tesirli oluyor. Yüksek miktarda şeker ihtiva etmesine rağmen kan şekerini yükseltmiyor. Elma, tansiyonu da düşürüyor. Hatta tansiyonun düşmesi için elmayı koklamak bile yeterli oluyor. Çünkü güzel kokusu sayesinde sinirler gevşiyor, insan rahatladığını hissediyor. Eğer kilo vermek için rejim yapıyorsanız, bol bol elma yemekte fayda var. Yalnız zayıflamak isteyenler elma suyundan uzak durmalılar, çünkü elma suyu iştah açıyor. Birçok ülkede yapılan araştırmalar elma suyunun virüsleri yüzde yüz yok ettiğini tespit etti.

Yalnız elma herkesin kolesterolünü düşürmez. Ayrıca elmanın kabuğuyla beraber yenilmesi gerekir; çünkü kolesterolü düşüren pektin maddesi bol miktarda kabuğunda bulunuyor.

Ben bu meselenin elbette uzmanı değilim; ama bazı araştırmaların gazetelere yansıyan neticeleri bunlar. Herhalde beni bağışlarsınız.

Dördüncü Bölüm

SONSUZ MUCİZEDEN İLHAMLA

KANSERE KARŞI İNCİR

Kur'ân-ı Kerim'de 95. sûrenin ismi olan Tin (incir)'in kanser dahil pek çok hastalığa iyi geldiği ortaya çıktı. İzmir'de yapılan 1. Uluslararası İncir Sempozyumumda konuşan Ege Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Habil Çolakoğlu, sadece Türkiye'de yetişen "sarı-lop" türü incirin pek çok kanser türüne iyi geldiğini söyledi. İncirin ihtiva ettiği mineraller bakımından zengin bir meyve olduğunu ve kansızlığa iyi geldiğini belirten Çolakoğlu, "Özellikle hamilelikte ve küçük yaştaki çocuklarda görülen başta kansızlık olmak üzere pek çok hastalığa iyi gelir, bağırsak hastalıklarının ve kabızlığın önlenmesinde faydalıdır." dedi.

Kalsiyum, demir ve ham lif oranı yüksek olan incirin mide, bağırsak ve mesane kanserlerine karşı koruyucu tesirinin bulunduğu artık ilmî araştırmalarla ortaya konulmuş bulunmakta...

ABD, Fransa ve İngiltere başta olmak üzere pek çok ülkenin bilim adamlarının yaptıkları araştırmalar, meyve tüketiminin yüksek olduğu ülkelerin, daha az meyve tüketenlere göre daha sağlıklı ve daha uzun ömürlü olduklarını ortaya koydu. Bilim adamları bilhassa zeytinyağının, kolesterol oranı açısından ideal değerleri taşıdığını tespit ettiler. Fransız bilim adamları 70 yaşın altında en az bir defa enfarktüs geçirmiş toplam 605 kişi üzerinde yaptıkları deneylerle fazla meyve tüketiminin sağlığa çok faydalı olduğunu ispatladılar.

Atardamarlardaki pıhtılaşmayı engelleyen ve kolay hazmedilen zeytinyağının besleyici özelliği de çok yüksek... Kalbin en yakın dostu ve mideyi ülsere karşı koruyucu olan zeytinyağı, E,

A, D ve K vitaminleri açısından da çok zengin olduğu için çocuk beslenmesinde çok büyük öneme sahip.

İster soğuk, ister sıcak sindirilsin, zeytinyağı gastrikasiti azaltır, böylece gastrit ve ülsere karşı koruyucu madde olur. Safra salgısını harekete geçirerek safra bileşiminin en mükemmel biçimde olmasını sağlar. Safra kesesinin boşalmasını düzenler ve safra taşı riskini azaltır. Bütün yağlar içinde bağırsaklar tarafından en iyi emilen yağ zeytinyağıdır. Çocukların ve erişkinlerin kemik gelişmesine, mineralleşmesine yardımcı olur. Doğum öncesi ve sonrasında bebek beynini ve sinir sisteminin fıtri gelişmesine katkıda bulunduğundan dolayı uzmanlarca hamilelere ve emziren kadınlara tavsiye edilen tek yağ, zeytinyağıdır.

Bilim adamlarının araştırmaları neticesinde tespit ettikleri bu hususlar, Kur'ân-ı Hakim'in üslubundan fışkıran zengin ve rengin işaretlere destek olması bakımından yazıyorum.

ZEHİRLİ OKLAR

Cenab-ı Hak "Kelâm" ile "Kün" buyurarak âlemleri var etti. Kelâm-ı İlahî, Cenab-ı Hakk'ın kudretini de tazammun ediyor. "Kaf-Nûn" hazinesinden yoklukta varlık cilvesi gösterilmiş. Kelimât-ı İlahiye'den olan Kur'ân, hadis, sûnuhat ve ilhamat nevinden her kelam ve kelimede de Cenab-ı Hakk'ın diğer isimlerinin bilhassa "Şâfî" isminin de tecellisi vardır. Onun için onların hâkim olduğu atmosferlerde maddi ilaç gibi tesirlere şahit olunur. Herkes, tecrübe ile bunu tasdik edebilir. Bunun için azıcık dikkat yeterlidir.

Ayrıca üç aylar gibi mübarek zaman dilimlerinde de bu manevi ve ruhanî hava sezilebilir. Hatta, Ramazan ayında tuttuğumuz oruç ile başka zamanda tutulanlar arasındaki farkı hepimiz sezmişizdir.

Bunların tersi olarak günah kelimelerinin, fısk ve sefahat mahallerinin de insan ruhunu sıktığı, aradaki farkı görme imkânına sahip olanlar için bilinen gerçeklerdendir. Günahların sardığı ve zehirli ufunetlerin atmosferinin hâkim olduğu bölge ve mevsimler hassas gönülleri gerçekten ıstırap içinde bırakır. Bu bakımdan, önümüzdeki günlerde gönül erlerinin çok dikkatli olması gerekiyor. Uyanan hevesatla, kalbe kasvet ve gaflet veren bir pazarın açılması, imtihan için insanın içine ekilen ve yerleştirilen muzır madenler hükmündeki duyguları tuğyana sevk edebilir.

Bugün artık hadis-i şeriflerin ortaya koyduğu bazı gerçekler ilmî araştırmalarda da gün yüzüne çıkarılıp ispat edilmiştir.

Almanya'ya yaptığım son seyahatte vakıf olduğum bir mesele beni hayrete düşürdü. Deutschlandfunk Radyosu, her gün düzenli 16.35 ile 17.00 arası bilim ve teknik muhtevalı araştırma programları yayınlıyor. Son olarak, İsrail'de bilim adamlarının tavşanlar üzerinde yaptıkları bir araştırma yayınlanmıştı. Bu araştırmaya göre, erkek bir tavşan, dişi bir tavşan gördüğü anda beyninde yılan zehirini andıran bir zehir salgılanıyor. Bu zehirin tesiriyle, şuurunda kısmen kayıp meydana geliyor. Kalp atışları hızlanıp artarak vücut enerjisi cinsel duygularını harekete geçiriyor. Bu fenomenin tesirli hale gelişi birkaç saniye içinde oluyor. Ama yarım saniyenin altındaki bakış kontağı ise büyük bir tesir meydana getirmiyor. Bu araştırmalar İsrailli bilim adamlarında, insan üzerinde de böyle bir paralellik olabileceği düşüncesini doğurmuş. Ama bu doğrultudaki araştırmalar henüz tamamlanmamış.

Netice ne olur bilemiyorum, ama bu araştırma haberi benim aklıma "(Harama) bakış şeytanın zehirli oklarından bir oktur." *(Heysemî, Mecmau'z-Zevâid, 8/63)* hadis-i şerifini getirdi. İnşallah gerekli ders ve ibreti alırız.

HİÇ UMULMADIK YERDEN

Titanic faciasının, 80 sene sonra filmi çevrilirken, bazı sırları da çözüldü. Ama acaba sırlar sadece maddi görüntülerden mi ibarettir? Bunları birkaç yönden ele alalım.

Batması imkânsız denilen teknoloji harikası Titanic'in sadece üç saat içinde sulara gömülmesinin ardındaki maddi sırrı bilim adamları sonunda çözdü.

Tîtanic'i denize gömen en mühim zahiri sebep, dönemin en güçlü çeliğini döken mühendislerin, metale gerekli esnekliği veren maddeleri eklememiş olmaları. Deniz dibinden çıkarılan çelik parçalarla, günümüz gemilerinde kullanılan çelik üzerinde yapılan testler, bunu açıkça ortaya koydu. Geminin battığı bölgedeki su sıcaklığı olan -1 derecede alkol içinde yapılan testlerde, günümüzde kullanılan çelik, darbe karşısında U şeklinde bükülürken, Titanic'ten çıkan çelik parçaları önce direnç gösterdi; ancak ardından esnemeden parçalandı.

Modern teknolojiyle üretilen çeliğin aynı şekilde parçalanması için -60, -70 dereceye kadar soğutulması gerektir. Yine de dönemin mühendislerini bu konuda suçlamamak gerekiyor. Mühendislerin dayanıklılık vermek için kullandıkları bol miktardaki sülfürün çeliğin kırılganlığını artırdığını, o zamanlar kimse bilmiyordu.

Evet Titanic, 17 bin işçinin emeğiyle inşa edilmişti. 1912 yılında İngiltere'nin Southampton Limanı'ndan New York'a doğru ilk yolculuğuna çıkıyordu. Gemiyi yapan mühendisler "Titanic'in

asla batırılamayacağnı iddia ediyorlardı. Herkese, her şeye meydan okuyorlardı. Hiç istisnaları da yoktu. Yani her şeyin, herkesin üzerindeki Yüce Kudret'i unutuyorlardı. Gücendirdiklerinin farkında değillerdi...

Mühendislere göre, her şeyden önce geminin tabanı birbirinden bağımsız kompartımanlardan meydana gelmişti. Herhangi bir sebeple gemi alttan bir darbe aldığında, sadece darbeyi alan bölüm su alacaktı. En kötü ihtimal olan iki geminin çarpışması durumunda dahi kompartımanların bir kısmı su alacak, bu durumda da geminin batması en az üç gün sürecekti. Bu kadar uzun zamanda da mutlaka bir yerden kurtarma için yardım gelecekti. Üstelik dünyanın en kaliteli çeliği bu gemi için kullanılmıştı.

Evet, Titanic'te iki mühim ayrıntı vardı. Mühendisler bu iki ayrıntıya çok güveniyorlardı. Birincisi geminin, önden veya arkadan darbe alacağı hesaplanmıştı. Hâlbuki yan tarafını unutmuşlardı. Titanic soğuk bir nisan akşamı Gronland açıklarında gece karanlığında yol alıyordu. Karşılarına bir buzdağı çıkmıştı. Eğer nöbet tutan gözcüler buzdağını fark etmeseydi ve doğrudan buzdağına çarpsaydı, gemi önden hasar alacak, sadece ön tarafındaki kompartıman suyla dolacaktı. Böylece Titanic, batmamış olacaktı. Fakat buzdağı görüldü ve son bir umutla manevra yapıldı. Dünyanın en büyük gemisi kendini kurtaramadı ve buzdağı geminin yan tarafını baştan sona bir bıçak gibi kesti. Bir değil bütün kompartmanlar su ile doldu ve batmaz denilen Titanic birkaç saat içinde sulara gömüldü.

İkinci ayrıntıyı, yazımın giriş bölümünde Titanic'in çeliğini döken mühendislerin yaptıkları hata olarak ele almıştım.

Can Tüzüner'in "Titanic Niçin Battı?" başlıklı yazısından istifade ederek hazırladığım bu yazıda anlatmak istediğim husus şudur: Nemrutça ve Firavunca davranış ve tutumlar, şımarıkça söylenen sözler gayretullaha dokunur, karşılığı da ağır olur.

"Allah'ın size lütfettiği şeylerle şımarmayınız. Çünkü Allah, kendini beğenip övünen kimseleri sevmez." *(Hadid, 23)* "Azap onlara ummadıkları yerden gelmişti." *(Nahl, 26)* "Onlar için bir âyet de, onların zürriyetini dolu gemide taşımamızdır. Hem kendilerine onun gibi binecekleri nice şeyler de yaratmamızdır. Dilesek onları (denizde) boğarız, ne kendilerine imdat eden bulunur, ne de kurtarılırlar. " *(Yasin, 41-43)*

Hiçbir şey tesadüfen meydana gelmez. Mühim olan bunlardan ibret alabilmektir.

EN ÇİRKİN SES VE GÜRÜLTÜ KİRLİLİĞİ

Focus dergisinin kapak konusu yaptığı haberinde bilhassa şehirlerde yaşayan insanların, ses kirlenmesi yüzünden, dünyada gece-gündüz, her saniye gürültü bombardımanına maruz kaldığı, bunun da çok ciddi sağlık problemlerine yol açtığı belirtildi. Gürültünün artık "birinci çevre problemi" olduğunu iddia eden Focus'un bilgi aldığı uzmanlar, "insanların tek dinlenme vakti olan geceleri beynin uyuduğunu; ancak kulakların uyanık kaldığını belirterek, geceleri insan farkında olmasa da, gürültüden 10 kat daha fazla tesir altında kalıyor. Sabahları sebepsiz olarak, yorgun ve stresli kalkmanın, pek çok kronik hastalığın tek sebebi bu." diyerek uyarıda bulundular.

Nebe Sûresi'nin 9. âyetinde "Uykunuzu bir subat (dinlenme) yaptık." buyuruluyor. Subat ise, "bir kesim, bir dinlenme, bir rahat, huzur ve dinleniş, işi kesip istirahat etmek, meşhur tabirimize göre işi tatil edip dinlenmek" gibi manalarda kullanılır. Halbuki 180 desibele varan gürültü şiddetleri rahat, huzur bırakmıyor. Malûm, gürültünün şiddetini ölçmekte kullanılan birim olan desibel (dB), logaritmik bir ölçü birimidir ve kulağa ulaşan ses dalgasının şiddetini gösterir. 40 dB'den fazla gürültü haberleşmeyi engellerken 65 dB'den fazla gürültü dolaşım bozukluğuna sebep olur. Otomobil gürültüsü ise 80 dB'dir. 85 dB'den fazla gürültü, duyma güçlüğünün başlangıcıdır. Tren 90 dB, kompresör 105 dB, disko 110 dB, savaş uçağı ise 120 dB şiddetindedir. 120 dB'den fazla gürültü kulakta ciddi hasar meydana getirir. Hâlbuki oyuncak silah 180 dB şiddetinde ses çıkarır.

Lokman Sûresi'nin 19. âyetinde ise "Yürüyüşünde tutumlu ol (orta yolu tut, ölçülü hareket et) sesini de biraz indir. (Söylerken bağırma.) Çünkü seslerin en çirkini (en bet, hoşa gitmeyeni) eşeklerin sesidir." buyuruluyor. Sanki bu âyette trafik kaidelerine bir işaret var.

Yapılan araştırmalara göre; Almanya'da sadece trafik gürültüsü kaynaklı stres sebebiyle her yıl iki bin insanın kalp krizi geçirerek öldüğü ortaya çıktı. Bütün kalp krizlerinin yüzde 25'inin yine gürültü kaynaklı olduğunu vurgulayan bilim adamları, gürültü kirliliğinin ayrıca yüksek tansiyon, aşırı stres ve dolaşım bozukluklarına yol açtığını, bağışıklık sistemini ciddi ölçüde çökerttiğini tespit etti.

Focus dergisine bilgi veren ABD'nin Cornell Üniversitesinden akustik uzmanı Gary Evans, yetişkinler için sigaradan sonra ikinci kalp krizi sebebi haline gelen gürültünün, çocuklarda da konsantrasyon bozukluğu, hafıza problemleri gibi kalıcı zekâ problemlerine yol açtığını belirtti.

Gürültünün, beyinde var olmayan sesleri duyduğunu sanma rahatsızlığına; damar tıkanmalarına; kaslarda aşırı gerilime, mide yaralarına sebep olduğu; böbrek yanlarına zarar verdiği yani zamanla vücudu mahveden bir tehlike olduğu, artık açıkça anlaşılmış durumda...

Acaba dünyayı her türlü kirlilikten kurtarmak mümkün olacak mı? Cehenneme benzeyen bir hayat yaşadığımızın farkına vardığımıza göre, bundan kurtulmak için topyekün bir çare aramaya girebilecek miyiz? Hem de kalplerimizi, vicdanlarımızı ve ruhlarımızı kirleten kötülüklerden azade olacağımız güzel, güvenli ve asude bir yaşayışa kavuşmanın inşirahını bütün benliğimizde hisseder hâle gelebilecek miyiz?

KALP ATIŞINA BENZER VURUŞLAR

Kaliforniya'da, Pasifik Okyanusu'nun derinliklerinden gelen ve kalp atışına benzeyen bir ses ABD bilim çevrelerini şaşkına çevirdi. Point Lobos sahili açıklarındaki Carmel kayalıklarının güneyinde, su altından gelen kalp atışı şeklindeki sesler, ilk defa Ağustos 1997'de duyuldu. Dalgıçların haber vermesi üzerine ABD Deniz Kuvvetleri'ne mensup bilim adamları olay yerinde araştırmaya başladılar. Ancak bütün gayretlere rağmen kalp vuruşu şeklindeki sesin kaynağı anlaşılamadı. Sesin, bir deniz hayvanı tarafından çıkarılmış olabileceği görüşü ise, ses titreşimlerinin incelenmesi neticesi akla yatkın bulunmadı.

Aktüel'in 330. sayısında "Ajanda Müzik" köşesinde Mine Akverdi, "Kalpten Vuruyorlar" başlıklı yazısında Türkiye'nin ilk vurmalılar topluluğu "Ritm" İstanbul'dan bahsediyor.

Grubun kurucusu Osman Topçuoğlu, müzik hayatının 25. yılında, nihayet kendi istediği müziği yapmanın heyecanını yaşıyor ve şöyle diyor:

"Ben hayata bir ritim olarak bakıyorum. Ritim, zamanın eşit aralıklara bölünmesi anlamına geliyor. Hayattaki her şey bu tarife uyuyor. Dünya'nın Güneş'in etrafında dönmesi de bir ritim, atomun moleküller etrafında dönmesi de (elektronun çekirdek etrafında dönmesi de). Ritim, hayatın temelinde var, tıpkı kalp atışlarımız gibi."

Akverdi de yazısını şöyle bitiriyor: "Ritmin insanın içine işleyen ve onu harekete geçiren işlevini yadsımak imkânsız. Ritim

İstanbul'da bu yolla hayatın tekdüze kalp atışlarına yeni renkler katmaya hazırlanıyor."

Bir isim cümlesi olduğu için devam ve subut ifade eden Âl-i İmran Sûresi'nin 185. âyeti, ruhunda; "Her nefis ölümü tadıp durmaktadır" manasını ifade etmektedir. Yani her nefis her an ölüp-dirilmekte, varlık ve yokluğa gidip gelmektedir. Varlık ve yokluk arasında bir ritim izlenmektedir. Kalp vuruşlarında da "Lâ ilahe illallah" gerçeği ifade edilip durmaktadır. Sanki kalp "Lâ ilahe" deyişi ile yokluğa gidip, "illallah" diyerek varlığa dönmektedir.

Ra'd Sûresi'nin 28. âyetinde de "İyi biliniz ki, kalb ancak Allah'ın zikri ile tatmin olur." buyuruluyor. Yani Allah'ı anmadan, "Allah" demeden, hiçbir şey, kalbin heyecanını doyum noktasına ulaştıramaz, onu haz ve lezzette gerçek zirveye taşıyamaz. Zaten fıtri olarak ahenk içinde zikrini kalp kendi kendine yapıp durmaktadır. Ama bu, imanlı bir söyleyişle "Allah! Allah" ritmine dönerse kalbin arzuladığı doyuma ulaşılmış olur.

"Teneffüs ettiği an, sabaha yemin ederim." *(Tekvir, 18)* ifadesinden de sabah vaktinin nefes alıp veren bir varlık gibi tasvir edildiğini görüyoruz. Zaman, hareketin rengi olduğuna göre, bundan kasıt sabah vaktindeki varlıklar demek olur. O zaman, bilhassa dünyamızın sabahları kendine göre teneffüs ettiğini anlayabiliriz. Soluma da bir ritim içinde gerçekleşir.

Aslında; "Havadaki demdeme, kuşlardaki civcive, yağmurdaki zemzeme, denizdeki gamgama, radlardaki rakraka, taşlardaki tıktıka birer manidar nevaz (...) Güya bütün kainat ulvî bir musikidir, iman nuru işitir ezkar ve teşbihleri..." *(Bkz. Lemaat)* Kâinatın her parçası, çeşitli dillerle, çeşitli sesler ve tonlarda "Lâ ilahe illâ hu" deyip durmaktadır.

YENİ EKONOMİ: BİYOEKONOMİ

1970lerden bu yana ekonomi ile biyoloji arasındaki irtibat üzerinde, bilim adamları araştırma yapıyorlar. California Berkeley Üniversitesi Jeoloji Bölümü hocalarından Michael T. Ghiselin, 1978'de The American Economic Review'de yayınlanan makalesinde "Ekonomi ile biyoloji birer bilim dalı olarak birbirlerine son derece bağımlıdırlar ve birbirlerinden öğrenecekleri çok şey vardır. Aslında biyoloji bir ekonomik disiplindir. Çok enteresandır ki, biyolog ve ekonomistler, emek iş bölümüne yeterli ilgiyi göstermemişlerdir. Ekonominin kurucularından Adam Smith (1776) emek iş bölümünü fazla açıklayamamıştır. (...) Vücut ekonomisi açısından emek iş bölümünün iyi bir örneği ağızdaki dişler arasında görülür. Ağızda dört çeşit diş vardır. Çok ilginçtir. Bunlar farklı yapıdadır ve gördükleri işler de farklıdır. Yemek için çok mükemmel olan bu yapı değişmemektedir. (...) Mesela arılar arasında iş bölümü hem sınıflar içinde, hem de sınıflar arasında vardır. İşçi arıların bazısı su, bazısı nektar getirirler. Bilhassa genç arılar kovanda çalışırlar. Fakat yaşlandıkça bunlara dış görevler verilir. Muhtemelen bu tercih dış hizmetlerin zor ve tehlikeli olması yüzündendir." diyor.

Meşhur ekonomist Joan Robinson, ekonominin metafizik açıdan da ele alınmasını istemekte ve "Ekonomi metafizik bir açıdan incelendiğinde kendi disiplininin, etik (ahlâk)'in bir branşı olup, bilim olmaya çalıştığı görülecektir. Eğer ekonomistler objektif olarak biyoloji gözlüğüyle olaylara yaklaşsalar, hem

metafizik problemler çözülecek, hem de çok önemli sentezlere ulaşacaklardır. Ekonomik rasyonalizm (akılcılık) tek başına her şeye çözüm değildir." demektedir.

Sırf, akılcılık, rekabet ve hırsa dayalı bir anlayışla hareket eden ekonomik hayat şu anda tıkanmakta ve by-pass ameliyatına sürüklenmektedir. Bencil bir havada cereyan eden ekonomik hayatın geçersizlik ve tutarsızlığı ekonomistleri yeni çareler aramaya mecbur etmektedir. Bu cümleden olarak ekonomi ve biyoloji arasındaki münasebetleri araştıranlar yanında, ekonomi, ahlâk ve metafizik arasındaki dengeler üzerinde çalışanlar da yeni ipuçları peşinde gayret sarf ediyorlar.

Sızıntı dergisinin Mart 1980 sayısında, "Ekonomi Üstadları" başlığı altında çıkan Dr. Şerafeddin Alan'ın yazısını da bu münasebetle hatırlamış oldum:

"0,5 gram gelen bir yaban arısı, uçuşun her dakikası için aşağı yukarı 3 kalori harcar. Kuzey yarım küresinin ılıman bölgelerinde birçok çiçek ortalama olarak günde 3 miligram bal özü meydana getirebilmektedir. Dakikada ortalama 40 çiçeği ziyaret eden bir arı 2 miligram şeker elde etmek için yeterli bal özünü toplayabilir. Bu da onun 1 km. uzaklıktaki yuvasına saatte 18 km. hızla dönmesini sağlar. Yiyecek toplamak için harcanan enerji, en azından elde edilebilecek yiyeceklerden karşılanabilmelidir. Enerjiden faydalanma ve mal oluşu ile ilgili olarak hayvanların aktivitelerinin ve enerji bilançosunun analizi halen gelişmekte olan ekolojinin bir dalını teşkil eder."

Kur'ân-ı Kerim'de mesele daha değişik bir şekilde ele alınır. "Allah, göğü yükseltti ve mizanı koydu. Mizanda taşkınlık edip dengeyi bozmayın. Tartıyı adaletle yapın, terazide eksiklik yapmayın." *(Rahman, 7-9)* "Şuayb: Ey kavmim, ölçüyü ve tartıyı eksik yapmayın. Ben sizi bolluk içinde görüyorum ve ben sizin için kuşatıcı bir günün azabından korkuyorum. Ey kavmim ölçüyü, tartıyı adaletle tam yapın, insanların eşyasını eksik vermeyin ve yeryüzünde fesat çıkarıp fenalık etmeyin. Eğer iman edenlerden-

seniz, Allah'ın helalinden bıraktığı kâr sizin için daha hayırlıdır." *(Hud, 84-86)* "Allah faizi mahveder, sadakaları artırıp bereketlendirir." *(Bakara, 276)*

İnsanları, bencillikten, fırsat düşkünlüğünden kurtarıp, başkalarının mutluluğundan zevk alacak, imkânları herkesle paylaşma ruh yüceliğine ulaştıracak manevi dinamiklere sahip olmadan dünyanın ve insanlığın huzur ve güveninden bahsetmek mümkün olmaz.

KUŞLARDAN BİR BİRLİK KURABİLİR MİYİZ?

Ziraî üretimde yabanî otlardan ve böceklerden kurtulmak için kullanılan ve pestisit olarak isimlendirilen kimyevî zehirler, biyolojik birikimle canlıların vücutlarında yoğunlaşıyor. Bunun mânâsı zamanla bu zehirlerin insanların vücudunda da birikiyor olmasıdır. 'Ekonomik zehirler' olarak da tarif edilen pestisitlerin kullanılmasının ülkemizde her on yılda iki kat artması tehlikenin boyutunu bize göstermektedir. Çevremizde gayesiz, sınırsız ve kontrolsüz olarak atılan pestisitler, toksit ve biyosidal maddeler, canlıları öldürme özelliği olan zehirlerdir. Bunlar havada, suda, toprakta, yağmurda yani her tarafta yaygın şekilde bulunuyor. Bir uzmanın ifade ettiği gibi, böyle bir zehirden dolayı, sinek ve sivrisinekler olsun; onları yiyen kertenkeleler zehirlenmekte, onları yiyen kediler zehirlenmekte, kedi sayısının azalmasına paralel olarak bu sefer de fare sayısı artmakta. Bunların kullanıldığı alanlar ise, tarım üretimi, bahçecilik, balık yetiştiriciliği, ormancılık, tütsüleme, endüstriyel böcek kontrolü, evler, hayvancılık, gıda saklanması, pamuk, mısır, soya fasulyesi ekimi, demir yolu traversleri, inşaat keresteleri, kâğıt yapımı, büro, okul, hastane, büyük mağazalar, restoranlar ve sportif tesisler gibi yerlerin haşerelerden korunması, boyalar, zamklar, macunlar, tenis sahaları ve ağlar, kozmetik ve cilt bakım ürünleri, sabun, ev dezenfektanları, karton ve diğer yiyecek paketleri, yemler, evcil hayvan yiyecekleri... Dikkat edilirse hayatın her sahasında... Bunların faydalarının yanında verecekleri zararların da düşünülmesi gerekiyor. Onun için halk sağlığı laboratuvarla-

rının rutin işleri arasına, pestisit izlemeleri de alınması, gıdalarda pestisit analizlerinin rutin uygulamalar içinde bulundurulması da gerekmektedir..

Neml Sûresi'nin 16. âyetinde, babası Davut Peygambere varis olan Hz. Süleyman'ın "Ey insanlar bize mantıku't-tayr öğretildi." dediği ifade ediliyor. Lisanu't-tayr yani kuşdili denilmeyip aynı manaya gelen mantıku't-tayr denilmesi dikkat çekiyor. Mantık da nutuk yani konuşma kökünden; ama merhum Hamdi Yazır bu konuyla ilgili şöyle bir tespitte bulunur: "Bu sebepten önemli olan husus, kuşun söylemesinden çok Süleyman *(aleyhisselâm)*'ın anlamasında ve anlayışının derinliğindedir. Hem de Kur'ân'ın ifadesine göre bu anlayış, sadece kuşun dilinde, lügatinde değil mantığındadır. Hz. Süleyman, yalnız kuşların sesleri veya hareketleri ile ifade ettikleri hislerini anlamakla kalmıyor, o hisleri idare eden ana mantığı, işin gizli ilâhi sırlarını biliyordu. Böylece onların şakımalarındaki Yüce Allah'ı teşbih ve tazimlerini anladığı gibi, onları idaresi altına alarak kendine has teşkilatıyla ordusunda hizmette de kullanıyordu."

Bediüzzaman, Neml/16 ve Sad/19 âyetleri için şöyle diyor: "Hz. Davut ve Süleyman *(aleyhisselâm)*'a, kuşlar envaının lisanlarını, hem istidatlarının dillerini, yani hangi işe yaradıklarını, Cenab-ı Hakk'ın bildirip ihsan ettiğini şu âyetler gösteriyorlar. Evet madem hakikattir, madem yeryüzü bir sofra-i Rahmandır, insanın şerefine kurulmuştur; öyle ise o, sofradan istifade eden diğer hayvanların ve kuşların çoğu insana musahhar ve hizmetkâr olabilir. Nasıl ki, en küçüklerinden bal arısı ve ipek böceğini istihdam edip ilham-ı İlâhi ile azim bir istifade yolunu açarak ve güvercinleri bazı işlerde istihdam ederek ve papağan misillu kuşları konuşturarak, medeniyet-i beşeriyenin güzelliklerine güzel şeyleri ilave etmiştir. Öyle de, başka kuş ve hayvanların istidat dili bilinirse, çok taifeleri var ki, kardeşleri ehli hayvanlar gibi, birer mühim işte istihdam edilebilirler. Mesela çekirge iffetinin istilâsına karşı çekirgeyi yemeden mahveden sığırcık kuşlarının

dili bilinse ve harekatı tanzim edilse ne kadar faydalı bir hizmette ücretsiz olarak istihdam edilebilir.”

Bu hususta zehirli ilaçlar kullanılacağına geniş bir araştırma ile tabiattaki dengeyi keşfederek ziraî üretimde tabii, fıtrî sistemi bulmak gerekiyor.

Beşinci Bölüm

DÜNDEN BUGÜNE

ŞİMDİ NE OLACAK?

Cumhuriyet gazetesinin ücretsiz pazar eki "Cumhuriyet Dergi'de "Sigmund Freud yalancı mıydı?" başlıklı bir yazı yayınlandı. "Psycholgie Heute" dergisi yaptığı araştırma ile "Freud gerçekten patolojik bir yalancı mıydı? Öğretileri bilim dünyasından çekilecek mi?" sorularına cevap aramış... Netice "Evet" çıkıyor. Zaten dergi, Freud'un görüntüsünü, elle çizilen resminde, aynen yalan söylediği zaman burnu uzayan Pinokyo'nun uzamış burnu gibi upuzun vermiş..

Yazıdan bazı noktalar aktaralım:

"Bilimselliği çarpıttığı suçlaması artık Sigmund Freud'un üzerinde Demokles'in Kılıcı gibi sallanıyor. Washington, Freud arşivlerinde yıllardır özenle sürdürülen 'gizliliğe' rağmen Sigmund Freud'un psikonalizin teorilerini oluşturmak amacıyla sürekli değilse de birçok kez, atlama taşı vazifesi gören yalanlarla teorilerine destek sağladığı artık inkâr edilemiyor. Hele de Freud'un çalışma ve terapi raporları detaylı bir şekilde incelendiğinde, aslında bugüne kadar gözden kaçmış olan birçok konunun zamanında nasıl çarpıtılmış olduğu gerçeği çıplak bir şekilde gözler önüne seriliyor. Genelde kamuoyunu yanıltan insanlarda bu çabalarını gizleme isteklerinin yoğunluğuna karşı Freud'da dikkati çeken diğer bir nokta da onun böyle bir tavra girmemesi ve çoğu defa 'çarpıtmalarını' yine kendi oluşturduğu kanıtlarla destekle yerek öğreti haline getirmeyi başarmış olması. Görünen o ki, Freud, ateşle bilerek oynuyordu ve gerçeğin ortaya çıkıp-çıkmaması onu pek ilgilendirmiyordu. Freud, psikanalize girişini

hazırlarken ‘Anna O.’ olarak isimlendirdiği hastasının başarıyla sonuçlandırdığını (iddia ettiği) tedavisini adım adım izleyip, kaydederek, birtakım temel veriler elde etmişti. (Daha doğrusu iddia etmişti.) Ancak arşivlere girilip, kayıtlar, raporlar incelendikçe anlaşıldı ki, bu başarılı öykü, gerçeği pek yansıtmıyordu. Anna O’nun tedavisi, Freud’un yazılı metinlerde iddia ettiği gibi genç kadının iyileşmesi ile değil; kadının bir sinir kliniğine kapatılması ile sonuçlanmıştı. (...) Anna’nın durumu öyle kötüydü ki, doktor ölümün genç kadını bu acılardan bir an önce kurtarmasını umuyordu.”

“Hollandalı Freud araştırmanı Karel van het Reve de, ‘Dr. Freud ve Sherlock Holmes’ adını verdiği kitabında benzer noktalara dikkat çekmiş. (...) Bilim çevreleri onun bu bilimsel aldatmaca tutkusunu Truva’da ilk kazıları yapan Heinrich Schliemann’ınki ile çok yakın buldular. (...) Schliemann’ın Türk yetkililerin izin vermemesinden korktuğu için gece karısıyla kazıp, kaçırdığı hazinelerin öyküsü günlükleriyle yayımlanmıştı. Ancak sonradan öğrenilmişti ki, karısı o tarihte onunla Türkiye’de değildi. (...) Bu da çok kolaylıkla ortaya çıkabilecek bilimsel yalanlardan biriydi ve Freud’unkilerle bu anlamda ciddi bir benzerlik taşıyordu. Ancak yine de Freud ile Schliemann arasında çok önemli bir fark var. Çünkü Schliemann gerçekten bu hazineleri ve arkeolojik bulguları keşfetmişti. Freud’da ise bu kanı günden güne zayıflıyor. Örneğin Truva’nın keşfi arkeoloji dünyası için ciddi bir dönüm noktası oluşturmuştu. Olayın geri kalan yanı ise Schliemann’ın bireysel ahlâkına fatura ediliyordu. O, hırsızlık etmişti; ama Truva kentini de bulmuştu. Öte yandan Freud, varsayımlarıyla tıbbî bir ekole öncülük ediyordu. Ortada bulgu ve veri olmadığı anlaşıldığında ise sadece kendi adına değil, bu ekol bağlamında yeminlerini gerçekleştirmeye çalışan binlerce doktora, tedavi edilmeye çalışılan yüz binlerce insana çıkıyordu fatura...”

Şimdi bizler de bu hususta “Yalancının mumu yatsıya kadar yanar.” deyip geçemeyiz. Bir zaman gençleri ve kitleleri hareketlendiren materyalist ütopya, işte böyle bilimsellik kılıfına

sokulmuş şeylerle yönlendirildi. Ruhun varlığı ve kader gerçeği gibi inananlar için temel teşkil eden hakikatler bir çırpıda Freud ve benzerlerinin iddiaları ile yok sayıldı. Şimdi hâlâ okullarımızda okutulan bazı ders kitaplarında ve bazı tedavi usullerimizde Freud anlayışı hâkimiyetini sürdürüyor.

İnşallah, yeni gelişmeler ışığında bu yanlışlar ele alınıp düzeltilir.

EZANIMIZ OKUNMUŞ, KAMETİMİZ GETİRİLMİŞ

Ulusal Uzlaşma toplantısı için Ermeni Patriği Karekin II'nin ziyaretine gitmiştik. Biraz sohbet ettik. Kendisi Kudüs'te okumuş, orada görev yapmış. "Biz, dedi, Kudüs'te bayramlarda karşılıklı Müslümanlarla bayram tebriklerinde bulunur yüzyüze gelirdik. Talebeliğim sırasında İslamiyet'le ilgili dersler de aldık. Ezher Üniversitesinden mezun bir profesörümüz bize ders anlatırdı. Bir gün bir arkadaşımız: 'Hocam, dedi, siz ezan okuyup kamet getirdikten sonra hemen namaz kılıyorsunuz. Halbuki yeni doğan çocukların kulaklarına ezan okuyup kamet getiriyorsunuz. Öldükten sonra, aradan çok uzun zaman geçmesine rağmen cenaze namazında artık ezan ve kamete gerek duymuyorsunuz, acaba neden?' Hocamız, 'Biraz felsefi olacak ama söyleyeyim. Biz böylece hayatın çok kısa olduğunu, yani ezan ve kametten sonra hemen namaz kılma kadar az bir zaman olduğunu hem de insanın doğduğu andan itibaren ölüme her an hazır olması lazım geldiğini anlamış oluyoruz.' diye cevap verdi."

Patrik, Fatih Sultan Mehmed'in ilk Ermeni Patrikliğini kurduğunu ve kendilerini sur dışından sur içine aldığını, büyük değer verdiğini, patriğe, mensuplarından istediğine sürgün, dayak gibi cezalar verme yetkisini verdiğini, hatta ta o zaman, hem Rum, hem Ermeni, hem de Yahudi patrik ve hahamların maaşlarını bizzat saraydan aldıklarını söyledi. Patriklik makamında Fatih'in de fotoğrafı asılı idi. Fotoğrafın altında Yavuz Selim'in fermanının fotokopisi vardı. Karşı duvarda da III. Selim'in Patrik

Zakarya'ya verdiği fermanın orijinali asılı.. Üzerinde büyük harflerle "Mucibince amel oluna" yazılı.

Salonlarda Ressam Ayvazoski'nin 1892'de yaptığı, Musa *(aleyhisselâm)*'ın Kızıl Deniz'den geçişi ve Nuh Tufanı tabloları var. Salonlarda da yine onun fırtınalı, çalkantılı meşhur deniz tabloları var. Merdivenlerin bulunduğu karşılıklı duvarlarda birisi V. yüzyılda Ermenileri zorla ateşperest yapmak isteyen Zerdüştlerin saldırılarını anlatıyor. Bu saldırılar, İran Kisrası Yezdcerd zamanında başlamış; fakat Kisra Firuz bu haksızlığa son vermiş.

Ermeni Patrikhanesi'nin karşısındaki binayı da gezdik. Mabedin yönü doğuya doğru. Sebebini, "Hristiyanlıktan önce ateşe tapanlar güneşin doğuşuna dönüp ibadet ettikleri için, onlara ters gelmesin diye ama ateşe ve güneşe tapmadan sadece ibadet yönü olarak tercih edilmiş. Ayrıca İncil'de İsa Mesih doğudan gelecek mesajı var Her zaman için onun gelişine bir hazırlık olsun diye doğuya dönüyoruz." diye izah ettiler. Bu mabedin bitişiğindeki ikinci binanın girişinin sol tarafında Kazar Artin Amira'nın (1771-1834) kabri var. Kendisine II. Mahmut, tasvir-i hümayun vermiş. Darphane emiri imiş. Amira zaten Emir demek. Osmanlıda hep teba-ı sadıka olan Ermenilerden Artin Efendi bir ipek tüccarı imiş ve bir ara Ruslara ödenecek tazminat için devalüasyona benzer bir çare bulduğu için padişahtan takdir almış, hatta hastalanınca padişah bizzat ziyaretine gitmiş.

Bizim için bilgilendirici ve faydalı bir ziyaret oldu.

YEŞİLAY HAFTALARI

Ortaokul sıralarından beri Yeşilay kolunun faaliyetleri olarak içkinin, sigaranın ve uyuşturucunun zararları ile ilgili pek çok şey dinledik, okuduk hatta şahit olduk. Fakat ne hazindir ki bilim tekniğin, eğitimin ilerlemesine ve imkânların çoğalmasına rağmen hâlâ dünyada bu konuda, en gelişmiş ülkelerde bile zararlarını önleme konusunda bir başarı elde edildiğine dair bir müjde işitmedik.

Zannediyorum bizimle beraber bilim adamları, doktorlar psikologlar da pek çok belgesel seyretti, pek yeni bilgi kaynaklarına ulaştı... En isabetli teşhisler ışığında dünya kadar kitap yazıldı, tebliğ sunuldu, ama başarı nedir? Ümit ışığımıza fer verecek bir şeyler var mı acaba?

Ben bu konuda gazetelerden kestiğim haber küpürlerinden derlediğim arşivime rastgele bir göz atıyorum.. İşte karşıma çıkan iki olay...

Bir gazetede çıkan "Sarhoş fil 13 kişiyi ezdi." başlıklı haberde şunlar yazılı: Hindistan'ın Bihar eyaletinde bir köye dadanan sarhoş fil bir hafta içinde 13 kişiyi ezerek öldürdü, çok sayıda tarlayı kullanılmaz hale getirdi. Bölgede yasadışı çalışan bira fabrikalarından sızan alkollü içkinin tesiriyle sarhoş olan fil, uzun uğraşmalar neticesinde yakalanarak öldürüldü. İndian Express gazetesinin haberine göre, kaçak içki üretilen Ranci köyünden yayılan alkol kokusu yalnız gezen fili çılgına çevirdi. İçki kokusuna yönelen fil önce hafta içinde 8 kişiyi ezerek öldürdü. Daha sonra fıçılardaki içkiyi içen fil iyice azgınlaştı ve hafta sonu 5 kişiyi daha ezdi. Sarhoş fil çevre köylere de saldırarak evleri yıktı, tarlalara büyük zarar

verdi. Orman Muhafaza Müdürü B.K. Sahay, tamamen kontrolden çıkarak saldırganlaşan katil filin vurulması için emir verdi. Sahay, "Başka çaremiz kalmadı." dedi. Hint kanunları, yalnızca insanlara saldıran ve maddi zarar veren fillerin vurulmasına izin veriyor.

Bir başka gazete haberinde de, "Van Damme, kokain pençesinde." başlığı altında şöyle deniliyor:

Dünyaca ünlü Belçikalı aktör, Jean-Claude Van Damme, tam kariyerinin zirvesindeyken, kokain cehenneminin içine düştü. Ünlü aktör, stres ve evliliği ile ilgili problemlerden kokain yardımıyla kurtulmaya çalışırken, bir kokain bağımlısı haline geldi. Sonunda çareyi Los Angeles'de bir kliniğe yatmakta buldu. Van Damme, spor ve grup terapiyle iyileşmeye çalışıyor.

Siz bu misalleri istediğiniz kadar uzatabilirsiniz, netice hep alkol ve uyuşturucunun insanlara hatta hayvanlara bile verdiği zararlarla karşılaşırsınız.

Aynı gerçekler 1919 ABD'sinde bilindiği için içki kanunen yasaklanmış. Ayrıca şu tedbirlere de başvurulmuş: a) Bütün donanma kıyıları kontrol edecek b) Uçaklar havadan kontrol edecekler c) Bütün polis tekniği seferber edilecek. Neticede devlet âciz kalmış ve 1933 Aralık ayında bu yasak kaldırılmış.

Dr. Hulusi Baybal'ın yazılarından öğrendiğimize göre New York'ta bulunan içki aleyhtarları bunun üzerine bu felaketle ilk defa baş eden büyük insan Hz. Muhammed'dir diye bir "Muhammed Çeşmesi" yaptırmışlar, inşallah araştırmacı arkadaşlarımız bu meseleyi çok iyi araştırırlar.

İslamiyet'in bu başarısındaki nirengi nokta, yasakta uygulanan üç kademe ve kalplerde imanın iyice oturaklaşması. Çünkü Arş-ı Azam'dan gelen ve içkinin yasak olduğu ifade eden İlahî emir, doğrudan müminlerin kalplerini ve vicdanlarını hedef alır. Biz bu durumu, günümüzde de İslamî derinlikten uzak yaşayan bazı gençlerde gördük. İman yüreklerine işleyince derhal her kötülükten vazgeçiyorlar. Bence uyuşturucu ve alkol fecaatinden kurtarmak için işte bu güçten yani elimizde bulunan bu imkândan faydalanmamız gerekmektedir.

İDEAL VE NİYETLERİ BÜYÜK SULTAN

Yedinci osmanlı padişahı Fatih Sultan Mehmed, insanların mahalle muhtarlıklarını bile istekleriyle terk etmedikleri bir dünyada padişahlığı hiç tereddüt etmeden terk etmesini bilen Sultan İkinci Murad'ın oğludur. Pek çok âlim ve sanatkârdan ders gören Fatih'in baş hocası Molla Gürani'dir. Fakat en çok saygı duyduğu gönül sultanı Ak Şemseddin'dir. Bunlar dışında Türk, Bizanslı ve İtalyan hocaları da vardı. Başta Türkçe, Arapça ve Farsça olmak üzere, Yunanca, Latince, Sırpça, İtalyanca, İbranice lisanı bilirdi. Çağatay lehçesini de dahil edersek dokuz lisan biliyordu. Avni mahlası ile şiirler yazmıştı. Fatih ibadetlerine dikkatli, ihlaslı ve ulemaya çok saygılı bir hükümdardı. Cömert bir padişah olan Fatih'in çok zengin bir kütüphanesi vardı. Fatih on üç yerde kütüphane kurdurmuştur. Fetihten 18 sene sonra yaptırdığı Fatih Külliyesi'nin, o zaman dünyada eşi yoktu. Külliyenin birinci grubundaki medreseler, bugünkü İstanbul Üniversitesi'nin temeli idi ve dinî ilimlerin yanında buralarda astronomi, riyaziye ve edebiyat dersleri de okutulurdu.

Fevkalâde atılgan ve cesur bir zat olan Fatih, okumaya düşkündü. Bilhassa tarihe. Roma tarihini, Heredot, Alman, Papalar ve Fransız tarihlerini okumuştu. Avrupa'daki devletleri, bilhassa İtalya'nın coğrafyasını çok iyi bilirdi. Büyük bir Avrupa haritasını yanından hiç eksik etmezdi. Askerî ve coğrafî ilimleri incelemekten büyük zevk alırdı. Doğu ile Batı'nın kapısında durmuş, her iki dünyanın kültürünü de kendisinde toplamıştı.

İşlerini ihmal etmek, bugünün işini yarına bırakmak gibi bir yanı asla olmamıştı. Her türlü şarta mahirane uymaya her zaman hazır ve mütehammil bir yapıya sahipti. Devlet idaresinin en mühim meselesi olan sır mevzuunda fevkalâde hassastı. “Yapacağım bir işi sakalımdan bir kılın duyduğunu bilsem, onu koparır atarım.” sözünün ona ait olduğu bilinmektedir.

Havan topunun kâşifi olan Fatih, tarihte bir topçu parkına malik ilk hükümdardır.

Dahi padişah Fatih, ata binmekte fevkalâde bir maharete sahipti.

30 sene 2 ay 14 gün saltanat süren Fatih, 17 devletin topraklarını fethetmişti. Bu 17’den ikisi imparatorluk, dördü krallık, altısı prenslik, beş tanesi de dukalıktı. Akkoyunlular ile, Venedik, Napoli, Ceneviz gibi birçok devletten yaptığı ülke, şehir ve ada fetihleri yukarıdaki 17 devlet sayısına dahil değildir.

Sonunda Fatih, Venedikliler tarafından zehirletilerek öldürülmüştür. Fatih’e daha önce 14 suikast tertip edilmiş ve başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Ama 15. suikast hedefine ulaştı.

Fatih Sultan Mehmed, İstanbul’u fethetmesinin akabinde patrikle sık sık görüşmüş ona patriklik asasını verip cihan patriği yaptıktan sonra bütün Ortodoks kiliselerinin ona bağlanması için gayret göstermiştir. Şu anda Fener Patrikhanesi’nin içindeki patriklik makamının bulunduğu binanın alt katındaki duvarda, bu tarihi an yani Fatih’in Patrik’e asasını verme anı resmedilmiştir.

O dönem Hristiyan dünya da dinin zayıfladığı bir zamana rastlıyordu. Fatih’in ilgisini bu açıdan alacak olursak, insanların dinden uzaklaşmamaları için ehl-i kitaba böyle bir desteği vermesi onun derin İslamî bilgisiyle ve Allah sevgisiyle izah edilebilir. Hatta onun patrik ile olan bu sık görüşmelerinden bazılarında “Acaba Fatih Hristiyan mı oluyor?” şeklinde endişelerin de varid olduğunu biliyoruz. Fatih aynı zamanda “Sultan’ur Rum” unva-

nını da kullanıyordu. Onun bu engin toleransına papalığın da ilgi duyduğunu hatta bazı tekliflerde bulunduğunu da biliyoruz.

Aslında Fatih Sultan Mehmed'i, yaptıklarından daha çok herhalde büyük idealleri ve güzel niyetleri ile değerlendirmek uygun olur.

TEVHİD GERÇEĞİ, KRAL AKHENATON'LA BAŞLAMADI...

S'piegel'in haberine göre; "Yunanlıların sabunla yıkandığı devirde firavunlar hâlâ soda kullanıyordu. Atina'da bankaların kurulduğu devirde Mısır para kullanmaya yeni geçmişti. Mısır'da M. Ö. 1353 ile 1336 arasında bir devrim rüzgârı esti. Başta Akhenaton vardı. Mısır tarihinin en esrarlı adamı iktidara gelmekle tek ilâh inancına ters olan çok tanrılı anlayışı alt üst etti. Onun tek bir ilâhı vardı. 17 yıllık iktidardan sonra Tutankamon tarafından devrilen Akhenaton, krallık listesinden bile silindi. Ama biricik ilâhı için kurduğu mabedin kalıntıları Cambridge Üniversitesi'nden arkeoloji profesörü Barry Kemp'in Karnak'ta yaptığı kazılarla ortaya çıkarıldı. Burada, Akhenaton'un çok tanrıcı anlayışa karşı verdiği mücadeleyle ilgili değerli belgeler bulundu. Meselenin ilginç bir boyutu Kral Akhenaton'un hayatı boyunca tek bir savaş bile yapmamış olması." Haberin sonunda şöyle bir değerlendirme var: "Mısır uzmanları İsrail'deki ilk tek tanrılı dinin Kral Akhenaton'dan yüzyıllar sonra doğduğunu hatırlıyor."

Maalesef, insanlık tarihine, semavî kitapların verdiği ölçüler içinde hiç bakılmadan sadece materyalist bir açıdan değerlendirildiği için hatalar yapılmaktadır. Hâlbuki o şekilde bakılsa, bir Hz. Yusuf ve Hz. Musa'nın *(aleyhisselâm)* Mısır'daki mücadeleleri ve tevhid adına verdikleri hizmetler görülecek, tarihî sıralama da ona göre yapılıp, son taraftaki değerlendirmeye benzer bir hatanın içine düşülmeyecektir.

İlk insan ilk peygamber olduğu ve peşinden 124 bin peygamber gönderildiği için tevhid gerçeği yani Allah'ın birliği hakikati Hz. Âdem *(aleyhisselâm)* ile başladı ve fetret dönemleri hariç, devamlı ilan edildi. Hz. Âdem'e *(aleyhisselâm)* 10 sayfalık bir kitap ile güzellikler-çirkinlikler, emirler-yasaklar beyan edildi. Ondan sonra gelen Hz. Şit Peygamber'e de 50 sayfalık bir kitap indirilmişti. Ondan sonra Hz. İdris, sonra da Hz. Nuh *(aleyhisselâm)* gönderilmiş; fakat insanlar çok azıp saptıkları için tufan ile cezalandırılmışlardır. Bu yüzden Hz. Nuh'a insanlığın ikinci atası denmektedir. Daha sonra Hud ve Salih Peygamberler gelmiştir. Onlardan sonra gelen Hz. İbrahim *(aleyhisselâm)* üç büyük dinin peygamberleri olan Hz. Musa, Hz. İsa *(aleyhisselâm)* ve Hz. Muhammed *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in atasıdır.

İşte böyle gece gündüz deveranı gibi nübüvvet ve fetret devirleri devam edip gelmiştir. Onun için merhum Elmalılı Hamdi Yazır, Neml Sûresi'nin 86. âyetini şöyle izah etmektedir: "Dinlensinler diye geceyi yarattığımızı ve (çalışsınlar diye) gündüzü apaydınlık yaptığımızı görmediler mi? buyurulduğu üzere İslâm'ın da gecesi, gündüzü olacak, o da bu değişen âlemde bazen gecelerin sükûnet avucunda dinlenecek, bazen gündüzlerin parlayan ikbâlinde gözlerini açarak Hak Teâlâ'nın yüce huzurunda en yüksek hayatı yaşamak için uyanacaktır. Bu âyetin işaretine göre İslam'ın istikbâli gece değil gündüzdür, sönük değil parlaktır. Ara sıra basan gece karanlıkları, onu dinlendirip tekrar uyandırmak içindir."

Medeniyetler de ikizdir. Mesela; Mezopotamya gündüz medeniyetidir. Hz. İbrahim'in *(aleyhisselâm)* getirdiği medeniyettir. Onun torunu Hz. Yusuf'la *(aleyhisselâm)* da Mısır aydınlanmıştır; ama sonra gece karanlığı gibi Firavunların merkezi kuvvet sistemine dayanan medeniyet anlayışları gelip çatmıştır. Ondan sonra Musa'nın *(aleyhisselâm)* getirdiği Hak sistemine dayalı bir gündüz medeniyeti gelmiştir; ama arkasından putperest bir medeniyet tanrılar curcunası ile ortaya çıkmıştır. Bu Yunan medeniyetinden sonra Hz. İsa Aleyhisselam şefkatli ve feyizli bir

medeniyetin esaslarını sunmuştur; ama bu gündüzün arkasından kuvvete dayalı bir Roma medeniyeti doğmuştur; peşinden Hz. Muhammed *(sallallahu aleyhi ve sellem)* saadet asrında Hakk'a dayalı, metin esaslı bir medeniyeti dünyaya takdim etmiştir.

Bu bakımdan, maddeci bir kafa ve sırf evrimci görüşlerle tarihi ele almaya kalkanlar her zaman olduğu gibi tarihin karanlıklarında kalan ve sadece mukaddes kitapların açıkladığı konularda, karanlığa taş atar gibi hep isabetsizliklerle karşılaşacaklardır.

TARİH VE KÜLTÜR VARLIKLARI

Paris'e son gittiğimizde Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim Bölümü Başkanı Prof. Dr. Bünyamin Özgültekin Beyin MAC 2000-99'da resimlerini sergilediğini öğrendik ve Eyfel Kulesi civarında bulunan sergi sarayına gittik. Arkadaşımız Dr. Ali Bayram Beyle yakın dostlukları var. Biz saat 11.00'den önce gitmiştik, henüz gelmemişti. Oradan hemen yakınımızdaki Eyfel'e geçtik. En son kata kadar çıkıp Paris'i seyrettik. Paris şehir olarak çok düz bir alana kurulduğu için, her tarafı görünüyordu. Ayrıca bütün görüntüler fotoğrafla tespit edilmiş ve rakamlanarak nereler oldukları da net bir şekilde belirtilmişti... Mimar Eyfel'in mumdan yapılmış heykeli de çok canlı olarak sergilenmişti. İlk iki kata çıkan asansörlerle en son kata çıkan asansör farklı idi...

İki sene önce birinci kattan atlayan bir Türk genci ile, üst katta ezan okuyan ve iki rekât namaz kılan Müslüman Türkleri hatırladım.

Ezanı dinleyenler alkış tutmuşlardı... Paris'te tarihî binalar aynen muhafaza edilmiş. Tarih ve kültür varlıklarının korunmasına son derece dikkat ediyorlar.

Birkaç sene önce Türkiye'ye gelen bir Fransız mühendis Türkçe de bildiği için Erzurumlu İbrahim Hakkı Hazretleri'nin Marifetnamesi'nin üzerinde "Sadeleştiren" yazısını görünce "İki yüz sene önce yazılan bir kitabınızı okuyamaz hale geliyorsunuz. Bu gidişle bu sadeleştirmeyi de tekrar sadeleştirmek zorunda

kalacaksınız, sonra bu tarihi şaheser değerlerinizi nasıl koruyacaksınız!..” demişti.

Eyfel’den sergiye gittik. Prof. Özgültekin Hocamız henüz ortada yoktu. Karşısında Onay Akbaş Beyin eserleri sergilenmişti; o da yoktu. Oradan Coşkun Beyin sergisine gittik. Onunla tanıştık. Daha sergi sarayına girerken dış kapı girişinde onun ağaç gövdesinden yaptığı şahlanmış at ve içinde insan bulunan eserini görmüştük. Sergisinde de ağaçlar kullanılarak çok manalar ifade eden eserlerini gördük. Bir tanesinin bir yüzünde eski Yunan ve eski Mısır motifli bir insan çehresi ve giyimi görünüyordu. Öbür yüzünde de günümüz insanının çehresi ve motifleri vardı; ama dilini çıkarmıştı. Bir şeylerle alay edişi belli oluyordu. Bazı eserleri hep baş aşağı duran insan şekillerinden meydana gelmişti. Sebebini sorduk. “Siz bunlara bugünkü halimiz deyiverin!..” dedi.

Atassi ismi dikkatimizi çekti. Selam verdik “Ve aleyküm selam” diye Arap aksanı ile selamımızı aldı. Suriyeli idi. Tam onunla konuşurken, karşıdan Prof. Dr. Bünyamin Hoca’nın yerine gelip bizim yazdıklarımızı defterden okuduğunu gördük.

Biz onu bulamayınca, biraz bekleyip resimlerini seyrettikten sonra belki buluşamayız diye bir şeyler yazıp bırakmak istemiştik. Dr. Ali Bayram Bey, sekiz mısralık bir şiir döşemişti. Ben de “Nerdesin ey saf güzellik avcısı!” diye yazmıştım.

Hemen yanına gittik. “Çok üzülecektim. Geçen seneki sergimde Hristiyanlıkla ilgili konuları işlemiştim. O eserlerimi satın almak istediler. Bir arkadaşımın yanında oldukları için onlarla uğraşırken geç kaldım.” dedi. Onlardan iki tanesini gösterdi. Bunlar arkalarından ışıklandırılmışdı. Birisinde bir Hristiyan büyüğünün resmi çizilmişti. Bir elinde İncil, bir elinde kılıç vardı. Fakat omuz hizasında bir çizgi halinde resim kesik hale getirilmişti. Işık verilince oradan bir ışık çıkıyordu. Hâlbuki onların büyük azizlerinin kafalarının arkasında hep hale şeklinde bir aura vardı. Demek ki bu resimdeki kişi eksik bir şahsiyetti... Daha başka manalar ifade ettiği de muhakkaktı. İkinci

resim Hz. İsa'nın *(aleyhisselâm)* ayağının resmini temsil ediyordu. Ayağından kan akıyordu. Fakat ışıklandırılınca titreşim halinde gelen ışıktan ayağının haçla (artı şeklinde resmin kanayan yeri kesilmiş olduğundan) yaralanmış olduğu anlaşılıyordu. Demek onu yaralayıp kanını akıtan haçtı.

Bu sene sergilenen eserlerinin hepsinde de duvarlara yapıştırılmış ve yırtılmış, sonra tekrar tekrar yapıştırılıp yırtılmış kadın resimleri vardı. Kadının hiç alâkasız yerlerde mesela lastik ve araba satış reklamlarında bile kullanılışına bir tepkiyi ifade ediyorlardı. Kadının cinselliğinin tüketim aracı halinde sergilenmesine yönelik derin ve manalı bir tepki resimlerden okunuyordu. Kadın günümüzde tam bir "mebzul meta" haline getirilmiş, onun şefkati, anneliği ve insanî yüce tarafları unutulmuş!.. İşte bu reklam anlayışına karşı isyanını Dr. Özgültekin Hocamız resimleriyle dile getiriyordu. Siz bu engin ve derin manaları sezdikçe ressamına saygı duyuyorsunuz.

Dr. Bünyamin Beyle bir müddet klasik ve günümüz sanat anlayışı üzerine sohbet ettik. Bize, ufuk açıcı çok güzel şeyler anlattı. 162 sanatkârın katıldığı bu büyük sergi sarayının içinde bizimle beraber dolaşan bazı sanatkârların eserleri üzerinde yorumlar yaparak sanat anlayışları hakkında bize izahlar getirdi.

Atılmış bavullardan, tren, gemi ve uçaklar yapan bir sanatkarın sergisini gezerken çöpe atılan eşyanın bile, dahi sanatkarların ellerinin değmesi ile ne hale gelebileceğini gördük. Koreli bir ressam ise, dağ şekline benzeyen dudaklar üzerinde açan çiçekleri resmetmişti. Hatta yüzleri yaşlılıktan iyice kırışmış bir kadın ve erkeğin yüz resimlerinin arasına yerleştirdiği çiçek resimleriyle pek çok duyguyu ifade ediyordu.

Onay Akbaş'ın çizdiklerinin hepsinde de saat ve zamanla ilgili motifler vardı. Ayak üstü onunla da biraz zaman üzerine sohbet ettik. Necip Fazıl'ın zamanla ilgili mısralarını hatırladık.

Orada yeni açacağı resim sergisi için Dr. Özgültekin'den fikir almaya gelmiş ressam Ody Saban ile de tanıştık. Bize resimlerinden birer tane hediye etti.

Gerçekten dünyaca meşhur bir sanat sergisinde bizden sanatkârlar ile karşılaşmak bize zevk ve mutluluk verdi.

“GELECEĞİNİZ PARLAK”

Taku Shuku Üniversitesi’nden bir Orta Doğu uzmanı ve sosyolog olan Prof. Dr. Sasaki, Türkiye ve Orta Asya ile ilgili görüşlerini şöyle ifade etti:

“Orta Asya Türk Cumhuriyetleri bağımsız oldular. Rusça biliyorlardı. Sistemleri, teknik ve teknolojileri de tamamen Rusya’ya ve Rusça’ya endeksli idi. Çok acele ile iki hata yaptılar. Birincisi Rusça’yı terk edip kendi dillerine döndüler. İkincisi içlerinde bulunan Rusları dışladılar. Yani Ruslara ‘Ya bizim vatandaşımız olursunuz veya sizi kabul etmeyiz.’ dediler. Sadece Türkmenistan’da onlara: ‘İster Rus vatandaşı olun, isterse Türkmenistan vatandaşı olun, sizi kabul ediyoruz.’ denildi. Sistemleri, Rusça ve Ruslarla çalıştığı için bu iki yanlış yüzünden sekteye uğradı. Fransızların ve İngilizlerin çekildikleri Afrika vs. bölgelerdeki devletlerde dil hâlâ resmen Fransızca ve İngilizce olarak kaldı. Hatta İngilizlerin bıraktığı gibi trafik bile soldan işliyor.”

“Eğer bir geçiş yapılacaksa, yavaş ve yumuşak olması gerekir. İşte Türk Cumhuriyetlerindeki sert tutum, bölgede bir ürperti meydana getirdi. Böyle bir şey yanlıştı. Ruslarla birlikteliğin sürmesi gerekirdi. Ayrıca İngilizce, Rusça ve Türkçe kelimelerden yeni bir sözlük hazırlanmalı. Teknik vs. her şeyi ifade eden muhtevalı bir çalışma yapılmalı.”

“Eğitim çok mühim; ama ekonominin de düzeltilmesi gerekiyor. Aksi takdirde sıkıntılar sosyal ve siyasî hayata da yansır. Bakıyorsunuz ilk baştan çok demokratik davranışlar sergileyen

bir lider, ekonomik sıkıntılar başlayınca anti-demokratik davranmaya başlıyor. Demek ki, sıkıntının kalkması için ekonomik problemin çözülmesi gerekiyor. "

"Eğitimi geniş mânâda ele almak lazım. Modern bir sistem ortaya koyacak ve onu ayakta tutacak olanlar da eğitimle yetişir." Japonya'da emek pahalı. Ama burada devreye kalite girer. Aynı fiyata elde edilmiş bir araba, ama birisinin kalitesi yüksek. Şimdi hangisi tercih edilir bellidir. Türkiye'de de ücretler yakında Avrupa standartlarına ulaşacak. Diyelim ki, Avrupa Birliği'ne girdiniz. Gümrükler kalktı. Siz bir Türk de olsanız önünüzde iki araba var, hangisini tercih edeceksiniz? Kalitesi yoksa Türk arabasını her şeye rağmen alır mısınız? Veya kaç kişi alır? O zaman gençlerin modern teknolojiyi elde etmeleri gerekiyor. Benim tanıdığım Metehan gibi, Japonya'nın ileri teknoloji projelerinde çalışan gençleri var. Bunlar üniversitelerinizde Türk öğrencilere birikimlerini aktarmalıdırlar. Eğitiminizde ciddi bir gelişme görüyorum. Önünüz açık."

"Siz pek çok ülkede bilhassa Orta Asya'da Türkçe öğretiyorsunuz. Bunlar beş-on sene sonra belli işlerin başına geçecekler. Ayrıca, müşterek bir kültüre sahipsiniz. Hatta lokantalar açsanız, yemek kültürünüz birbirine yakın olduğu için damak zevkiniz aşağı yukarı bir. Bütün bunlar Türk insanı için mühim avantajlar... Bizim ise oralarda yapabileceğimiz, ancak Japon ve Türk firmalarının beraber iş yapmasını temin etmek olur."

"Benim sizler için gördüğüm bir başka husus, diğer fakir ülkelerin gençlerinden farklı gençlere sahip olmanız. Oralarda zekiler bilhassa Amerika'ya gidiyor ve dönmüyorlar. Kendi halklarını da artık küçük görmeye başlıyorlar. Benim tanıdığım Türk gençleri öyle değil. Onlar hem kendi insanlarını hem de bütün insanlığı seviyor ve sayıyorlar."

Bir bilim adamının ağzından bunları duymak çok güzel ve geleceğimiz adına da ümit verici.

Altıncı Bölüm

GEZİ NOTLARI

CEHALET AĞA, ZARURET EFENDİ, HUSÛMET BEY

1911'de yazdığı Münazarat isimli eserinde Bediüzzaman, Ermeni meselesine gayet realist bir bakışla yaklaşıyor ve diyor ki: "Size bunu katiyyen söylüyorum ki, şu milletin saadeti ve selameti Ermenilerle ittifak ve dost olmaya vabestedir. Fakat mutezellilane dost olmak değil, belki izzet-i milliyeyi muhafaza ederek, musalâha elini uzatmaktır. Bir şey söyleyeceğim: Eğer Ermenilerin varlık sayfasından silinmesini mümkün görüyorsanız, o zaman yalnız size husumetin bir faydası olabilir. Yoksa, mutlaka husumet zarardır. Halbuki, Âdem zamanından, yolda arkadaşlık eden bizimle gelmiş büyük bir unsurun zevali değil, küçük bir kavmin mahvı dahi zordur. Ömer Dilan kabilesi bin senedir yine Ömer Dilan'dır. Hem de onlar (Ermeniler) uyanmışlar; siz uykudasınız, rüya görüyorsunuz. Hem de fikr-i milliyette, müttefik ve kavidirler. Siz ihtilafla şimdilik boşsunuz, hem de galebe etmek istiyorsunuz. Onlar sizi mağlup ettiği silah ile, yani akıl ile fikr-i milliyet ile, meyl-i terakki ile, temayûl-ü adalet ile mağlup edebilirsiniz. Bence şimdi kılıç vuran, o kılıcın aksi döner, yetimlerine dokunur. Kılıç olmalı lakin aklın elinde... Hem de dostluğun sebebi vardır. Zira komşuluktur. Komşuluk, dostluğun komşusudur. Hem de onlar uyandılar, dünyaya yayıldılar, terakkiyat tohumlarını topladılar; vatanımızda ekecekler. Bizi medeniyete mecbur, terakkiye ikaz, bizdeki fikr-i milliyeti uyandırıyorlar. İşte bu noktalara binaen, onlarla ittifak etmek lazımdır. Hem de bizim düşmanımız ve bizi mahveden, cehalet

ağa, oğlu zaruret efendi ve torunu husûmet beydir. Ermeniler bize düşmanlık etmişlerse, şu üç müfsidin kumandası altında yapmışlardır."

Bugünlerde Prof. Orhan Kural'ın "Dünya Döndükçe İnsan Gezdikçe" isimli seyahat kitabını okuyorum. Kitabının, "Tanımadığımız Komşumuz Ermenistan" bölümünde şunları yazıyor: "Tek katlı ve kapısında hiçbir tabela olmayan büyükelçiliğin girişinde beni güleryüzlü bir kız karşıladı. Vize alırken hiç güçlük çekmedim. Adresini büyük zorluklarla edindiğim Gürcistan'ın Ermenistan Büyükelçiliği, ben güleryüzlü bir atmosfer içinde çayımı yudumlarken beş dakikada verdi vizemi, hem de ücretsiz olarak. Tiflis-Erivan arası otobüs yolculuğu ortalama sekiz saat sürüyor. Sınırda Türk pasaportunu gören militanvari giyinmiş sivil Ermeni polis, büyük bir sevgi ile pasaportumu bana geri uzattı. Israr etmesem vizeme hiç bakmayacaktı. (...) Ermeni yolcular bütün ilgilerini bana yönelterek bozuk Türkçeleriyle her konuda yardımcı olmaya çalıştılar. (...)

Sabahleyin otelin yöneticisi bana özel bir ilgi gösterdi. Ve sabah kahvesini birlikte içtik. Daha sonra da beraber fotoğraflar çektirdik. Otelin diğer tüm personeli de bir Türk misafirle çektirilen bu fotoğraflarda yer almak için can atıyordu. (...) Gürcistan'a oranla kültür düzeyi daha yüksek olan başkentte sık sık elinde kitapla dolaşanları, bir köşede sessizce kitap okuyanları görünce öylesine mutlu oldum ki. (...)

Halkın büyük kısmı yokluk ve yoksulluk içinde boğulmuş durumda. (...) Çocuklar okumaktan bir fayda gelmeyeceği gerekçesiyle, okulları terk edip sokaklarda işporta açıyor, ellerine ne geçirirlerse iki-üç kuruş kârla satıyorlar Vitrinleri, dişsiz bir ağız gibi kapkaranlık, insanı itiyor, içerde yoksul tezgâhların üstünde Türk ve İran malları göze çarpıyor. Makarnalar, sabunlar, çikolatalar, çikletler, kullanma tarihi geçmiş cips ve krakerler. Türk mallarına bakıyorum, çoğunun markalarını hiç duymamışım. (...) Temel gıda maddeleri dışında Aksaray-Laleli pazarından zenginler için giysiler Erivan'a sürekli taşınıyor.

(...) Ermenistan, yüzünü Batıya dönmek istiyor. Bu yolun başında ise Türkiye var. (...) Şimdiden bir İranlılar mahallesi oluşmuş bile. Ama Ermeni halkı kendini Batılı hissediyor. Ve Batı kapısının anahtarının Türkiye'de olduğunu da biliyor!.."

Komşularımızı, çağın ve günümüzün getirdiği yeni şartları tekrar önümüze koyup bir durum değerlendirmesi yapmak zorundayız. "Sulh, mutlaka hayırlıdır" prensibinden hareketle, geldiğimiz noktayı gözden geçirip bundan sonra yapmamız gerekenler üzerinde uzun uzun düşünmeliyiz.

TÜRKİYE’NİN UFKU AÇIK

Bundan takriben on ay önce Paris’te karşılaştığımız Hong Kong’ta yaşayan İsveçli bir Müslüman bize, bundan sonra İstanbul’un dünyanın ticaret merkezi olacağını, bunun için İstanbul’a hızlı bir akımın başlayacağını söylemişti. Daha sonra, gelişmelerle ilgili çıkan haberler, bu sözleri doğrulamıştı.

ABD’de neşredilen “The Wall Street Journal” gazetesinde, Doğu’ya açılmak isteyen dünyanın dev firmalarının İstanbul’u merkez seçtiğini, bu büyük ilgi neticesi İstanbul’un en heyecanlı günlerine dönüşü yaşadığını yazdı. Ayrıca, Türkiye’de 1993 yılından bu yana ticari iş yapan Amerikan şirketlerinin sayısında üçte bir artış olduğu ve halen toplam 253 Amerikan şirketinin yatırımlarının sürdüğü belirtildi. The Wall Street Journal’ın haberinde: “Ülkedeki siyasî karmaşaya, kötü iktisadî vaziyete rağmen, büyük bir iş patlamasının yaşandığı İstanbul’da sağlanan başarı ve gelecekten beklentilerin, ticarî olarak Osmanlı İmparatorluğu dönemindeki ihtişamın yeniden inşa edilişini andırdı.” denildi. İstanbul’un hayret veren bir yükseliş içinde olduğu ifade edilen haberde “Türk Hava Yolları’nın trafiği bu durumun en iyi belirtisidir. Haftada 21 uçuşla Kafkaslar’da 8 bölgeye yapılan seferlerin hepsi de tıklım tıklım. Atatürk Havalimanı’ndaki trafik de 1992’den bu yana % 37 arttı.” denildi. Gazeteye göre, Sovyetler Birliği’nin çöküşünden sonra açılan yeni pazarlar için İstanbul’u sıçrama taşı olarak gören Amerikan şirketlerinin belli başlıları: Amerikan Express, Citibank, Colgate-Palmolive, General Electric, Goodyear Tire, İnternational

Business Machines, Eastman Kodak, Levi's Trauss, Procter and Gamble, Kraft Foods, Philip Morris ve Chase Manhattan. Gazete Amerikan Ticaret Bakanlığı'nın, Türkiye'yi dünyanın 10 gelişmekte olan pazarı arasında sıraladığını da belirtti. Aynı haberde, Amerika'nın, Türkiye'ye doğrudan ihracatının 3 milyar 7 milyon dolar ile Rusya, Hindistan ve Doğu Avrupa ülkelerini çoktan aştığı ifade edildi. Siemens'in elektrikli mallarda Türkiye'den yaptığı üretimle 420 milyon kişiye hizmet götürmeyi hedeflediği belirtildi.

Ayrıca Belçika gazetesi Le Soir, Türkiye'yi övdü ve Orta Asya ile Batı arasında alışveriş merkezi olduğunu belirtti.

Geçtiğimiz günlerde Londra'da 6 Türk gazetecisi ile görüşen dünyanın en zengin adamı olan Microsoft'un Başkanı Bili Gates de şöyle demişti: "Türkiye'nin ekonomisi çok dinamik. Ülkeniz, konumu itibariyle çok ilginç bir yapıya sahip. Ayrıca Doğu ve Batı arasında inanılmaz potansiyele sahip bir bölgede. Türklerde girişimci ruh var..." Son olarak da bazı gazetelerin manşetlerini "Türkiye Gelişen On Dev Arasında" haberi süsledi. Dünya Bankası, müthiş bir atağa kalkan Türkiye ekonomisinin artık dünyanın yükselen on devi arasına girdiğini duyurdu ve bunun gerekçelerini de saydı.

Şu anda Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinde işlerini kurup elde ettikleri imkânlarla hem bu açtıkları ticari nefes borusu ile ülkemizi rahatlatan, hem de oralarda açılan kolejlere büyük destekler veren hamiyetli iş adamlarımız var. Bu hür teşebbüsün arkasında da yavaş yavaş devletimiz yerini almakta ve gerekli destekleri vermeye hazır olduğunu göstermekte.

Milletimize Allah'ın bir lütfu olarak yeni yeni ufuklarla beraber ümit tomurcukları açılırken, birilerinin hırsları ve kinleri uğruna semamızı karartmaya hakkı olmasa gerek...

YENİ BİR BAKIŞ AÇISI

Prof. Dale F. Eickelman, Dartmouth Üniversitesi, Antropoloji ve İnsan Münasebetleri Bölümü hocalarından. 1968 yılından beri Ortadoğu'ya uzun seyahatler düzenleyen Eickelman, bilhassa Fas ve Umman Sultanlığı'nda yaptığı araştırmalarla biliniyor. 1976'da yazdığı "Faslı İslam"ı, 1985'te yazdığı "Fas'ta Bilim ve Güç", 1990'da yazdığı "Müslüman Seyahatçılar: Hac, Göç ve Dini İmaj" isimli eserleri önem arz ediyor. 1996'da James Piscatori ile beraber "İslamî Politikaları" kaleme aldılar. 1997 Temmuz'unda Ortadoğu ve Orta Asya; Antropolojik Yaklaşım isimli eseri üçüncü baskısını yapacak. 1991'de Kuzey Amerika Ortadoğu Araştırmaları Birliği başkanlığı yapan Eickelman, 1992'de de Guggenheim üyeliğinde bulundu. Prof. Eickelman, şu anda da Wodrow Wilson Uluslararası Bilimadamları Merkezi'nde İslam Dünyasında Din ve Politikaları Yeniden Tahlil projesi üzerinde çalışıyor.

"İslamî Politikalar" isimli eserde Eickelman arkadaşı James Piscatori ile, bilhassa bazı gazeteci ve resmî yetkililerin, İslamiyet'i Avrupa ve Amerika için bir tehdit olarak göstermelerini çok yanlış buluyor; ayrıca bu çeşit iddiaların tek taraflı ve çok yersiz olduğunu ortaya koyuyorlar.

Kendisiyle bir sohbette beraber olduğumuz Eickelman, Zaman gazetesine 1993 yılında Çimkent'te rastladığını ve dikkatini çektiğini ifade ediyor. Yaptığı araştırmalarda İslam ülkelerinde bilhassa eğitimde bir tırmanış gözlediğini, bu gelişmenin

Türkiye'de daha da dikkati çekici seviyede olduğunu söylüyor ve takdirle karşılıyor.

Çok güzel Arapça konuşan Eickelman, 1966'da Irak'a gitmiş. Kerbela'da bir inceleme yaparken Baas İhtilali olmuş. O esnada bir Amerikalı olarak çalışması mümkün olmayınca oradan Fas'a geçmiş ve iki sene kalmış. Sonra da Umman, Türkiye, Mısır ve Orta Asya'yı dolaşmış. Kendisi bir antropolog... Oryantalistlerin 19. asırda çok zengin döküman topladıklarını, bazılarının sömürgeciliğe büyük hizmetler ettiklerini ifade ediyor. Yalnız günümüzde artık oryantalistlerin Doğu ve İslam ülkelerini anlamak için uğraştıklarını söylüyor. Aynı şekilde Faslı bir öğrencinin de Fransa'daki İslamî gelişmeler üzerine ilmî çalışmalar yaptığını, artık bunun sömürgecilikle alâkalı olamayacağını bildiriyor.

Yakın bir gelecekte ABD'de İslamiyet'in ikinci bir din olacağı tespitinde bulunan Eickelman, ufak tefek problemler olsa bile bunların aşılabileceğini, medyada bile uzlaşmacı bir tavrın belirdiğini, hatta Oklohoma'da atılan bomba sonrası bir diplomatın bu patlama için aceleden "İslam bombası" demesi üzerine bazı gazetelerin bunu kabul etmeyip "Dur bakalım" dediklerini söylüyor. Fundamentalist kelimesi için de Eickelman, "Hayli yüklü bir kelime. Biz bunu bir saatte izah edemeyiz. Artık ilmî toplantılarda böyle slogan var. Kelimeleri yasaklamalıyız. Çünkü meseleleri yanlış anlatmaya sebep oluyor." diyor.

Bu, bize yeni bir bakış açısı gibi geldi.

BOA YILANLARI

Prof. Dr. Kemal Karpat Hoca'yı ziyaretten sonra, Long İsland'da yola devam ederken New York civarının radyolarını açıp karıştırmaya başlıyoruz. Bir kanalda enteresan şeyler anlatılıyor. Bir timsah bakıldığı evden kaçmış. Yakalayıp götürülmüş. Bir boa yılanı kaçmış, bir köpeği yemiş. Bir başka boa yılanı tuvaletten kaçmak istemiş; fakat ölünce tuvaletleri tıkamış. Bütün apartmanın tuvaletlerinden sular fışkırmış... Bir başkası aç kalınca kendisini besleyen kadının baldırlarını dişlemiş, sonra da bırakmamış. Kocası öylece hastaneye götürmüş. Ancak doktorların müdahalesiyle kurtarmışlar.

Çeşitli hayvanlar besleme merakı demek ki, böyle problemler de çıkarıyor.

Bir başka radyo kanalında ise, bir kadın elinden alınan çocuğu konusunda şikâyette bulunuyordu: "Ranzada yatarken kafasını tahtaya vurmuş. Arkadaşım, benim dövdüğümü söyleyip şikâyet etti. Tahkik etmeden çocuğumu elimden aldılar. Ben şimdi ne yapacağım. Bu haksızlık değil mi? Böyle kanun olur mu?" diye dert yanıyordu. Telefonla katılan bu dinleyiciye radyonun spikeri de, "Çocukluğumda ben de ağaçtan düştüm, her tarafım şişti, kan revan içinde kaldım. Eğer beni de alıp götürselerdi, annemden, babamdan, kardeşlerimden mahrum bir hayat yaşamış olacaktım." diyerek onun derdine ortak olmaya çalışıyordu.

Bir başka kanalda spiker, "Rock and Roll"ın kurucusu Elvis Presley için, "Elvis, bu ülkeye Abraham Lincoln kadar hizmet

etmiştir." diyen bir profesöre, "Böyle ilim adamlığı olur mu? Elvis kötülükte de öndedir. Uyuşturucudan ölmüştür. Şimdi bunu önder bir insan gibi tanıtmanın ne âlemi var?" diye çıkışıyordu. Ağzında tütün çiğneyen bazı meşhur sporcuların çocuklara kötü örnek olduğunu da ileri süren spiker, şimdi bunların tv kanallarında gösterilmesinin önlendiğini de takdir ederek anlatıyor.

Şu anda Amerika'da kapalı yerlerde sigara içmek yasaklandığı ve içenlere 50 dolar ceza verildiği gibi bazı eyaletlerde de açık yerlerde bile sigara ancak hareket halinde yani yürürken içilebilecek. Açık yerde bile olsa üç-beş kişi bir araya gelip oturarak sigara içemeyecek. Yürüyüş halinde içmeyenlerden 50 dolar para cezası alınacak. Birkaç eyalette bu yasak uygulandıktan sonra bütün ülkede de uygulanır hale gelir.

Pazartesi günü Pakistanlı iş adamı Ekrem Çavduri'nin ziyaretine gittik. Kendi ülkesine büyük hizmetler etmiş bu iş adamının Türkiye ile de bağlantıları var. Kayısı fabrikasını bırakmak istiyor; ama Türkiye'den kayısı alımlarına devam edecek. Ayrıca Türkiye ile tekstil işi düşünüyor. "Nur" isimli bir vakfı bulunan Çavduri'nin ayrıca diğer dinlerin mensupları ile de güzel diyalogları var. Bu hususu açıklarken dedi ki: "Amerika'ya öğrenci olarak gelmiştim. Babam Pakistan'dan bir yakınımızı göndermiş. Ameliyat olması gerekiyor. Hastaneye götürdüm. 30 bin dolar istediler. Ne benim ne de onun böyle bir gücü vardı. Çok üzüldüm ve hastanenin merdivenlerinde yığılıp oturmuşum. Ne yapacağım diye derin derin düşünürken yanıma bir Amerikalı yaklaştı. 'Neyin var?' dedi. Ben sıkıntımı anlattım. Adam ilgilendi. İsmimi, banka numaramı aldı gitti. Bu ilgi ve teselliden çok memnun oldum. Sonra baktım banka hesabımda paralar birikmeye başladı. Tam 34 bin dolar olmuştu. Ben acaba istihbarat örgütlerinden mi? diye telaş ettim. Araştırınca öğrendim ki, hastanede benimle ilgilenen kişi bir radyo spikeri imiş. Benim durumumu radyodan dinleyicilere anlatmış ve bu paralar böylece birikmiş. Hastamızı ameliyat ettirdik... Ama bende de

diğer insanlara karşı bakış açısı değişti. İslamiyet'in insana verdiği değeri yeniden derinliğine düşünmeye başladım..."

Allah'ın ahsen-i takvim üzere yarattığı insanlara, kendisine muhatap olacak şekilde donattığı nüsha-i kâinatlara elbette daha bir derin bakışla bakmamız gerekiyor.

EYFEL KULESİ'NİN ALTINDAKİ MEYDANDA

Laik Fransa, 12. Dünya Gençlik Günleri için büyük masrafla-ra katlanıp geniş hazırlıklar yaparken Le Monde gibi bazı yayın organları da böyle bir şeye karşı çıkıyor, bazı faktörler sıralayarak bu toplantının zararlı olacağından, hatta hava kirliliğine sebep teşkil edeceğinden söz ediyordu. Daha önceki seneler, devlet bütçesinden çok büyük paralar çıktığını iddia edip yürüyüş yapanlar bile vardı. Bütün bunlara rağmen laik devlet her şeyi göğüslemiş ve gençlerin dinî hissiyatını pekiştirmek, kitle halet-i ruhiyesi ile din adına elde edeceklerini kazanmaları için her türlü fedakârlığı yapmaya hazırlanmıştı. İşte 21 Ağustos Perşembe günü Papa II. Jean Paul saat 10.30'da Paris'e gelmişti. Oradan helikopterle oteline geçmiş, Elysee Sarayı'nda ve İnsan Hakları Müzesi'nde yaptığı görüşmelerden sonra da meşhur Eyfel Kulesi'nin altındaki geniş meydana Mercedes marka ve Papa-Mobil isimli arabasıyla gençlerin arasından konuşmanın yapılacağı yere doğru ilerlemekteydi...

20 civarında ayrı yerden sıkı kontrollerden sonra alınan gençler zaman zaman ilâhiler söyleyerek, zaman zaman şarkılar, izcilik marşları okuyarak, bazen de sloganlar atarak meydana doğru ilerliyorlardı.

Papa, arabasıyla meydana yavaş yavaş girince, bir kardinal konuşmaya başladı. Önce Müslümanlardan başlayarak orada bulunan din ve mezheplerin mensuplarından söz etti ve hepsine teşekkür etti. Ondan sonra Faslı bir ses sanatkârı Arapça şarkı söyledi. Sonra Amerikalı zenci bir pop sanatçısı pop konseri

vermeye başladı. Papa da sağa sola selam vererek ilerliyordu. Fransız devlet televizyonu olan ikinci ve üçüncü kanallardan bütün olanlar canlı olarak naklediliyordu. Spiker, "Batı'da böyle yoğun bir atmosfer alışılmış değil!.." diyordu. Ekrana St. Therese'nin posterleri de getiriliyor, çeşitli kardinallerden görüş alınıyordu. Kardinaller içinde bir tane de zenci vardı. Zaten bu gençlik gününe Afrika ülkelerinin problemleri, bilhassa açlığı da eklenmişti. Zenciler ön sıralarda yer alıyorlardı. Hatta Papa II. Jean Paul'den sonra bir zencinin Papalık makamına geçeceği de söyleniyordu.

Papa-Mobil ilerlerken beyaz mendiller sallanıyor ve "Yaşa Papa!" diye bağırılıyordu. Bunları, Papa arabadan inip yürümeye başlayınca ritmik alkışlar takip etmeye başladı. Kasketlerini havaya atan gençler de vardı. Papa, yerine oturunca beyaz şemsiyelerle bazı gençler gölgelik teşkil etmeye başladılar. Fransız kardinali Jean Marie Lustigier: "Gençleri kucaklamak için geldin.." diye başlayan konuşmasını okuyordu. "Bu diyalog 2000 senedir zaten devam ediyordu. Hz. İsa *(aleyhisselâm)*, sevgi medeniyetini kurmak için gelmişti." diyor ve "Gençler çok önemli. Afrika'ya da yardım edelim." diye bitiriyordu.

Papa konuşmasına, "Paris idarecilerini alkışlayın, çok iyi hizmet verdiler!." diye başlıyordu. Her dinden bütün insanlara ve tabii Müslümanlara da teşekkür etti. Ülke isimlerini okudukça bayraklar ortaya çıkıyor ve hepsi yüksek bir yere asılıyordu. Türkiye, Kazakistan, İran, Özbekistan, Irak, Tacikistan ve Pakistan bayrakları da vardı. Kıta kıta isimleri sayarken Türkiye'yi Avrupa ülkeleri arasında saydı. Cezayir'in ismi okundu. Fakat bayrağı yoktu. Herhangi bir saldırı mülâhazası ile ortaya çıkarılmamıştı. Tezahürat çok büyüktü. "Yaşa Papa!" diyenler yanında "oley, oley!" diyen gruplar da vardı. Bir ara Papa, "Hangi maç!." diye gençlere latifede bulundu. Gürültülerin arttığı bir sırada da, "Biraz sessizlik.." deyince sesler bir anda kısıldı ve kesildi. Konuşmasını bitirdikten sonra 6-7 yaşlarında bir çocuk beyaz bir güvercini havaya salıverdi. Sonra tekerlekli

arabasından bir genç dinî bir metin okumaya başladı. Papa ve çevresi, sonra herkes ayağa kalkıp dua vaziyeti aldı. Duanın akabinde bir kardinal konuşma yaptıktan sonra bir opera sanatçısı, "Bizi yanına al Rabbim!." diye bir ilâhi okudu... Sonra o binlerce kalabalık dağılmaya başladı...

Kendi inanış, anlayış ve kültürlerine göre gençlerine maneviyat adına bir şeyler vermeye çalışan Hristiyan dünyasının şu davranışlarının bizlere ifade ettiği bir mânâ olsa gerek...

ABD'DEKİ MANASSAS VE MANAS DESTANI

Washington'da Güney-Kuzey Savaşı'nın olduğu Manassas bölgesi tarihî bir mekan olarak dikkatle korunuyor. Dünyaca meşhur Disney şirketi o bölgede bir eğlence merkezi kurmak istedi. Bunun duyulması bir hareketlilik getirdi. Dünyanın en meşhur yerlerinden biri olacağı için, herkes oralardan yer alıp işyeri kurmaya çalıştı. Bir anda arsa ve bina fiyatları delice fırlamaya başladı. Yepyeni binalar yapıldı, iş yerleri hazırlandı; ama halk, maddeten kendi menfaatlerinin artmasına rağmen, bu eğlence merkezine karşı çıktı ve "Böyle bir şey yüzünden yeni havaalanları yapılacak. Tarihi yerler satın alınıp bina yapılacak. Tarihimizin izleri silinecek. Kesinlikle biz böyle bir şey istemiyoruz." dedi. Halkın bu sert tepkisi karşısında dünyanın en güçlü şirketi geri adım atmak zorunda kalarak bu işten vazgeçti. Tabii ki, yatırım yapan, bina inşa edenler de büyük zararlar gördüler.

Manassas, Kızılderililerden kalma bir kelime... Tabii hemen Orta Asya'daki Manas Destanı'nı çağrıştırıyor. Aslında çok iyi araştırılması gerekiyor.

Houston'daki gezimiz sırasında da uğradığımız satış merkezlerinden birisinde Kızılderililere ait el sanatlarının satış ve sergisinin yapıldığı bir dükkana uğramıştık. Orada pek çok eşya arasında bilhassa Turkuvaz renkli eşya ve takılar çok dikkatimi çekti.

Manassas bölgesinde tarihi bir tren istasyonuna da uğramıştık. Müze haline getirilmiş... Oradaki görevliye bu kelimenin nereden geldiğini sorduğumuzda, bunun Kızılderililerden kalma

olduğunu; fakat Musevi kültüründen de geçmiş olabileceğini ifade etti.

Bağımsızlık Savaşı'nda, Osmanlı bir birlik gönderip İngilizlere karşı Amerikalıları desteklemiş. Bir tv kanalı bunun filmini gösterdi. Osmanlı askerleri asıl giysileriyle arz-ı endam ediyorlardı.

Bu sefer, ilk olarak Amerikalılar da Osmanlı elbiseleri giyerek savaşa iştirak etmişler. Halen Amerikan müzelerinde o zamandan kalma elbiseler sergilenmektedir.

Osmanlı o zaman dünya dengeleri açısından Amerika'nın varlığının çok önemli olduğunu söyleyip İngilizlere karşı Amerikalıların yanında savaşmaya karar vermiş.

Osmanlı askerleri o zaman Virjinya'da savaşmışlardı.

Geçen sene Hindistan'a gittiğimizde Yeni Delhi'deki büyükelçiliğimize de uğramıştık. Büyükelçimiz o zaman bize, Güney Afrika'da kaldığı sırada karşılaştığı tarihî hatıralardan da bahsetmişti. Zulu kabilesinden bazı kimseler kendisine Osmanlılardan kalma resmî belgeler göstermişler. Hatta Osmanlı Devleti yerlilere bir imam da göndermiş. O zat, yerli ve Avrupaî dil karışımı melez lisanı öğrenmiş ve bir Kur'ân-ı Kerim meali yazmış. Büyükelçimiz, o Kur'ân mealini görmüş.

Oralarda dolaşan arkadaşların anlattıklarına göre Osmanlı Devleti, İngiliz istilâ ve işgallerine karşı oralardaki yerlileri ve Müslümanları müdafaa etmek için de askerî yardımlar göndermiş. Hatta İngilizler bir Osmanlı paşasını ele geçirip işkence ile aç ve susuz bırakarak şehit etmişler. Mezarı şu anda ziyaretgâh imiş.

Belki de bugün bir televizyon ekibi bütün bunları bir destanın parçalarını toplar gibi bir araya getirir. Hem de zaman zaman "Nasıl kardeşlikti, nasıl insanlıktı, bizleri birileri esir olarak kökümüzden söküp götürürken, Osmanlı bizlere niçin sahip çıkmamıştı?" diye soranlara da bir cevap teşkil edebilir...

LAHEY'DE YAVUZ PORTRESİ, BARBAROS BÜSTÜ

Hollanda'ya ilk defa 1987'de gitmiştim. O zamanki müşahedelerim gazetemizde gezi notları olarak bir dizi halinde yayınlanmıştı. O zaman sürpriz şekilde karşıma çıkan el yazma Lemalar ile yine karşılaştık. Hz. Ali'nin *(radıyallahu anh)* Celcelutiye Kasidesi'nin işaret ve ihbarları, bilhassa çağımıza bakan yönleri 8., 18. ve 28. bölümlerde izah edilmiş olan bu eserin aynı yerlerini tekrar gözden geçirme imkânım oldu. Bilhassa Hz. Ali'nin *(radıyallahu anh)* İsm-i Azam saydığı "Ferd, Hayy, Kayyum, Hakem, Adl, Kuddüs" isimlerinin her gün 171 defa tekrar edilmesinin hikmetlerinin günümüz için de geçerli olduğunu idrak ettim.

Bir arkadaşımızın hatırlatmasıyla, Hollandalıların Lahey'de Millî Meclis binalarına Yavuz Sultan Selim'in portresini 2x3 m ebadında tablo olarak astıklarını, ayrıca Leiden şehrinin merkezindeki beş katlı eski belediye binasının en üst katında da Barbaros Hayreddin Paşa'nın bir büstünün bulunduğunu tespit ettik. Barbaros'un Türkiye'de yapılanlara benzeyen büstünün altına "Altın Türk'ün Adına" diye bir yazı da yazmışlar.

Bu iki büyüğümüze ait anlatılanlara gelince; bir zamanlar Osmanlı'nın adaletli ve güvenli sınırlarının dışında sıkıntılı bir dünya mevcuttu. Hollanda o dönemde deniz ticareti ve deniz ürünleri ile ekonomisini ayakta tutuyordu. Fakat denizlerde anarşi, talan ve yağmacılık yüzünden Hollanda zor bir dönem yaşıyordu. Korsanların oluşturduğu mafya, gemilere aman vermiyordu. Bu yüzden çaresiz kalan devrin Hollandalı idarecileri

bir çözüm istirhamı ile Osmanlı Sultanı Yavuz Selim'e müracaatta bulunmuş, hallerini arz etmişlerdi. Yavuz, onları dinledikten sonra, gemilerinde bayrağımızı çekerek seyahat edebileceklerini, güven ve rahat içinde ticaretlerini yapabileceklerini söyledi. Osmanlı bayrakları ile denizlere açılıp ticaret yapma imkânı bulan Hollandalılar da işte bunun hatırasına Yavuz Sultan Selim'in portresini duvarlarına yerleştirmişlerdi.

Barbaros Hayreddin Paşa'nın iki asır önce bir İsviçreli tarafından yaptırılan büstünün sebebi olarak, İspanyolların Hollanda topraklarını ele geçirme planlarına karşı, o zaman Hollandalıları himaye eden Barbaros'un korkusundan dolayı bu plandan vazgeçmiş olmaları gösteriliyor. İşte bu meseleden dolayı minnettarlık duyan Hollandalılar, onun büstünü yaptırıp altına, altın suyuna batırılmışa benzeyen harfler ile "Altın Türk'ün Adına" ibaresini nakşettiriyorlar.

Kaderin garip bir cilvesiyle asırlar sonra Yavuz'un torunları şimdi de Hollanda'da çoğunluğu itibariyle işçi olarak bulunuyorlar. İnsanlar her zaman birbirine muhtaç duruma düşebilirler. Mühim olan, herkesin kendisine düşen insanlığı elinden geldiğince gösterebilmesidir.

Ama biz, çok güzel bir kaynaşmaya da şahit olduk: Yaptığı güzel hizmetlerden dolayı Alaaddin Erdal Bey 1997'nin Rofterdamlısı seçildi. Eğitim hizmetlerine verdiği güzel destekten dolayı ödüllendirilen Alaaddin Bey, devamlı tv kanallarının ve çeşitli radyoların davetlisi oluyor. Darısı, diğer Avrupa ülkelerinde bulunan insanlarımızın başına...

BAŞKA İKAZLAR DA OLSAYDI

İngiltere'de daha çok da tek gidiş gelişli yollarda "Bu yolda üç yılda 52 kişi öldü.", "Bu yolda üç yılda 181 kişi öldü." şeklinde yazılara rastlanıyor. Bilhassa New Castle ve Edinburgh arasında sık sık bunlarla karşılaşıyorsunuz. Edinburgh'ta büyük ve güzel bir cami var. Beş bin Müslüman'ın yaşadığı Edinburgh'ta böyle bir İslam Merkezi'nin bulunması sevindirici. Cami imamının kıraati da çok hoş. Yatsı namazından sonra pek âdet olmamasına rağmen Dr. Ali Bayram arkadaşımızın ısrarı ile kendisinden bir aşır tilaveti de dinleme zevkine erişiyoruz.

Edinburgh, İskoçya'nın eski başşehri... Fakat İngiltere'de rastlanan geniş otobanlara İskoçya'da pek rastlanmıyor. Çoğu dar ve çoğu yerde de tek gidişli. Binalar da taştan. İngiltere'deki tuğla binalar yok. Gerçi bütün Britanya'nın her tarafında Kraliçe Viktorya'nın bıraktığı muhteşem binalara rastlanmıyor değil; ama böyle farklılıklara da rastlanabiliyor. İkinci Dünya Savaşı'nın tahribatından nasibini almamış olsa gerek ki, Edinburgh'ta hep tarihî binalarla karşılaşıyorsunuz. Her şey aynen duruyor. Caddelerin darlığı da bundan olsa gerek. Tarihî kalesi gece aydınlatılıyor. Daha önceki gelişlerimden birinde gezmiştim. Askeri müzesi ve temsilî görüntüleriyle tarihî hapishanesi, teşhir, takdim açısından çok dikkatimi çekmişti.

Gece saat on bir sıralarında geldiğimiz Aberdeen'de sokaklar gençlerle doluydu. Herhalde cumartesinin tatil olmasıyla ilgiliydi. Çılgınca koşan, bu, bağıran, slogan atan bazı gruplar bir yerlere doğru gidiyorlardı. Kızlı erkekli grupların çoğunun, tam on birde

açılıp sabaha kadar devam eden diskoteklere gittikleri ifade edildi. Aberdeen'de Türk kebapçıları da var. Kalacağımız yer konusunda onlardan da bilgi aldık. Şehrin içinde bilhassa gençlerin yoğun olduğu yerlerde üzerlerinde Good News (Müjde) yazan iki katlı otobüslere de rastladık. Bunlar, Hristiyan din adamları ve dindarlar tarafından idare ediliyor. Kendisini kaybedip bunalan ve otobüse gelen gençlere, kahve ikram ederek tesellide bulunan, bu arada dinî telkinler veren Hristiyan teşkilatlar da kendilerine düşenleri yerine getiriyorlar.

Aberdeen'de rastladığım çılgınlığa, Avrupa ve Amerika'nın pek çok yerinde de rastlanabilir. Gençlerin bu durumu üç sene önce Avusturya'da rastladığım, dini, din için sevenlerden bir zatın şu sözlerini hatırlattı: "Ben çok üzülüyorum. Bizim gençliğimiz Allah'a, ahlâka yönelmiyor. Alkol, uyuşturucu ve fuhuş mahvediyor. Bunlar Avrupa toplumunu âdeta kemirip bitiriyor. Ama Müslüman ülkeleri olarak sizler şanslısınız... Sizin Allah'a yönelen gençleriniz var ve yetişiyor. Söyleyin bunların sonu ne olacak?"

Aberdeen'de, Kraliçe Viktorya zamanında granit taşından yapılmış çok sağlam binalar var. Bazı binalar da bölgenin turistik önemine göre otel ve pansiyon olarak kullanılıyor. Okyanusa açılan Aberdeen'de, medcezir (gel-git)ler, rahat denize girme imkânları var. Yani sahili parselleyen çeşitli plaj ve sair mafyaları yok. Ayrıca gece yarılarına kadar rahatsız edecek müzik yayınları da mevcut değil. Gerçi büyük kumarhaneler ve büyük diskotekler var. Bunlar şahısların kendi kötü tercihlerine bağlı şeyler. Bunlar dışında, büyük gemiler, çocuklar için geniş geniş alanlar ve golf sahaları var. Burada bahçeler, avcılık bilhassa kuş avcılığı ve koyun sürüleri yetiştirme imkânları da var. Britanya kurttan tecrit edildiği için koyunlar bir ağıla ihtiyaç duymadan yaz kış tarlalarda kalabiliyor. Tarlaları parça parça bölmüş ve çevirmişler. Belli kısmın otlarını koyunlar otlayıp bitirince öbür tarafa alınıyor. Bu tarafın otlan büyümeye başlıyor. Birkaç yer dolaştıktan sonra koyunlar ilk yere geldiklerinde otlar büyümüş

oluyor. 1990'da Avustralya'da daha geniş alanlara salıverilmiş koyunlar görmüştüm. Onları bir köpek güdüyordu. Bir şehirde de Türkiye'den götürülmüş merinos koyununun birkaç katlı apartman büyüklüğündeki heykelini görmüştüm. Bol bol merinos yetiştiriyorlardı...